విజ్ఞానచంద్రికా గ్రంథమాల

బెంజమిను ఫ్రాంక్లిను జీవితచరిత్రము

ఇది

పసుమర్తి-శ్రీనివాసరావు, బి. ఏ. గారిచే

రచింపఁబడినది

రెండవ కూర్పు ౨౦౦౦.

చెన్నపట్టణము

విజ్ఞానచంద్రికామండలివారిచేఁ

ప్రకటితము

, ౧-౦-౦]

గ్రంథమాలికాభిజ్ఞానము:—

నాంతోఽస్తి మమ దివ్యానాం విభూతీనాం పరంతప ।
ఏష తూద్దేశతః ప్రోక్తో విభూతేర్విస్తరో మయా ॥
యద్యద్విభూతిమత్సత్త్వం శ్రీమదూర్జితమేవ వా ।
తత్తదేవావగచ్ఛత్వం మమ తేజోంశ సంభవమ్ ॥

భగవద్గీత. X 40-41.

శ్రీ వేంకటేశ్వరపరబ్రహ్మణేనమః

శ్లో॥ నాస్తి మాతృ సమం దైవం నాస్తి పితృ సమో గురుః ।
తయోః ప్రత్యుపకారోఽపి న కథంచన విద్యతే ॥

కీర్తిశేషులైన

నా తండ్రి

పసుమర్తి-మూర్తిరాజుపంతులుగారికిని

సజీవులైన

నా తల్లి

శ్రీ సూరమాంబకును

వినయవిధేయపూర్వకముగ

నీ గ్రంథమాలికను

సమర్పణఁ జేయుచున్నాను.

Vedam & Co., Printers, 13, Oil Monger Street, Madras.

Y. of Iw = 1913

పీఠిక

శ్లో॥ క్వసూర్య్యః ప్రభవో వంశః క్వచాల్పవిషయామతిః ।
తితీర్షుర్దుస్తరం మోహాదుడుపేనాస్మిసాగరమ్॥
మందః కవియశః ప్రార్థీగమిష్యామ్యుపహాస్యతాం ।
ప్రాంశు లభ్యే ఫలే లోభా దుద్బాహురివవామనః ॥

కాళిదాసః, రఘు. 1. 3-4.

లోకము కర్మసూత్రగ్రథితము. కర్మము ద్వివిధము: స్తోకమని, అస్తోక మని. మనుజుఁడు కర్మిష్ఠి. కర్మలేని భోగం బపోహంబు. అసందర్భంబు లసంభవములు. వర్తమాన దుఃఖంబులు భూతకాల స్వకర్మోపార్జితంబులు, స్వస్తోకకర్మోద్భవంబులు-ఇవి యసాధువులు, రిక్తములు, దేశాభివృద్ధి నిరోధకములు. ఆ హేతువం జేసి త్యాజ్యంబులు. స్తోకకర్మిష్ఠులు కనిష్ఠులు.

వర్తమానమెటుల భూతకాలభవమో, అటులనె, భవిష్యత్కాలము వర్తమానోద్భవము. భవిష్యత్కాలభోగంబులకు వర్తమానకర్మ లుపాదానంబులు. ఆ కారణముంజేసి, అస్తోకకర్మ లనుష్ఠేయంబులు. అస్తోకకర్మిష్ఠులు. గరిష్ఠులు. స్వాస్తోకకర్మ లతిరేకములు. అతిపథమునకు గరిష్ఠు లధ్వగులు.

వారి నిదర్శనము లనన్యాదృశంబులు; వారి యనుభవములు మనుజుల కనుబోధము; వారిరాకలు మేలురాకలు; వారి సంభాషణలు మోహాంధకారవిదళనచంద్రికలు. వారి సఖ్యము శ్రేయోదాయకము; వారి యుపదేశము శ్రోతవ్యము. వారి సంపర్కము షడ్గుణైశ్వర్య సంధానకరణి. వారు నిర్మలులు, నిష్కళంకులు, నిరాశ్రయులు, నిత్యతృప్తులు, నిరాభాసులు. వారు లక్ష్యైకాగ్రచిత్తులు, సిద్ధసంకల్పులు, మృతజీవులు. వారి యాచరణవిధానముల నుపలక్షించి, తద్విధమున దేశకాలానుగుణ్యముగ గమనించుట మనుజులకు కర్తవ్యంబు.

ఆంధ్రభాషయందు పాశ్చాత్యమహాపురుషజీవితచరిత్రంబులు లోపంబులు. తల్లోపపూరితార్థం బీ మదీయపథ్రమోద్యమంబు. ఈ గ్రంథము స్వకల్పనశక్తిశూన్యంబు; సరసవచనవిరహితంబు. ఈ చరిత్రములు "బుధులకు నవనిధుల దాపురంబును విపులజయలక్ష్మికిఁ గాఁపురంబును" గనుక, మదీయ లోపంబులు సహ్యంబులగుగాక.

ఇంతియకాదు. ఆంధ్రదేశముననుండు "సకలకళావిభూషితులు శబ్దవిదుల్నయతత్త్వబోధకుల్ప్రకటకవీంద్రు" లందఱు తమ తమ శక్త్యనుసార మాంధ్ర మాతను "ప్రీతిపూర్వకంబుగాఁ జతుర్విధ శుశ్రూషలు గావించుచు సేవించుచుఁ బూజించుచు భావించుచు నమస్కరించుచు నారాధించు"చున్న

సమయంబున, షోడశోపచారపూజావిధానంబు గుర్తెఱుంగని నే నామెనారాధించుటకు సమకట్టి, 'పత్రపుష్పం ఫలం తోయం యోమె భక్త్యా ప్రయచ్ఛతి' అనునటుల నామె ప్రసన్నవదనయై సంభావించు నని నాభావము. క్లిష్టపండితజనంబుల కామె సంస్తవనం బసంగతంబు. కాళిదాస విరచితంబగు నీ స్తవము నిందు. బొందుపఱచుచున్నాఁడను:—

కళ్యాణి—ఖండజాతి—లఘువు.

పల్లవి:—నమోభక్తసురతరు లతే దేవి లలితే,

(1) త్రిపురసుందరి కృపాపాంగ లలితే॥
చంద్రచూడ ప్రియే చంద్రతిలకాలికే చంద్రముఖి చంద్రికామందహాసే। కుంద సుందర రదన బంధు జీవాధరే కోటి విద్యుల్లతా బృందభాసే ॥

నమో భక్త.........॥

(2) దరదలిత కమలముకులోచ్ఛలిత మదకలిత విలసదలి లలిత లోచన విలాసే। అధరరాగారుణోదయ విసృత దైత్యగురు రుచిరుచిర మౌక్తిక ల్లసితనాసే ॥

నమో భక్త.........॥

(3) హంసగమనే సకల నిగమ వనశారికే హంసముని హంసమానస మరాళే। కంసరిపు సోదరీ కామితార్థప్రదే త్వాం శరణ్యాం కాళిదాస వరదే॥

నమో భక్త.........

నాలిఖిత గ్రంథమునుజూచి శాంతముతో సంస్కరించి నందుకు, నాగురువులు శ్రీ వేదమూర్తులయిన బ్రహ్మశ్రీ భళ్ల మూడి దక్షిణామూర్తిశాస్త్రిగారికిని, సారిపాక నర్సింహశాస్త్రి గారికిని వందనములు చేయుచున్నాను. చిత్తులు సవరణలతోఁ గూడిన లిఖిత పత్రములనుజూచి వానిలోఁ గొన్ని పత్రము లను స్ఫుటముగ వ్రాయుటలోఁ దోడ్పడిన నాప్రియ స్నేహి తులు మ. రా. రా. చిలుకూరి నారాయణరావుపంతులు బి. ఏ. గారి నభినుతించుచున్నాను. నాముఖ్య స్నేహితులు మ. రా. రా. ఉలుగుండం వెంకటనర్సుపంతులుగారు గాన రూపమైన స్తవమునకు రాగము, తాళము సరిపెట్టినందుకు వారిని సన్నుతించుచున్నాను. నా ప్రాణస్నేహితులు మ. రా. రా. గా. హరిసర్వోత్తమరావుపంతులు ఎం. ఎ. గారు దీనికి మెఱుఁగుబెట్టి వన్నె తెచ్చినందుకు వారిని సంస్తుతిజేయుచు న్నాను. "విజ్ఞానచంద్రికామండలి"వారు దీనిని స్వీకరించుటచే ఏనికి గురుత్వము వచ్చినదని నాభావము. వారీగ్రంథము నతిత్వరి ముగ ముద్రింపించి ప్రచురింపించినందుకు వారికిఁ గృతజ్ఞతా పూర్వకముగ నభివందనములిడుచున్నాను.

గంజాం జిల్లా, శ్రీకాకుళం 22.5.1913	ఇట్లు విధేయుఁడు గ్రంథకర్త.

విషయసూచిక.

బెంజమిను ఫ్రాంక్లిను జీవనచరిత్రము

ఉపోద్ఘాతము

మహాపురుషులు - వారి జీవితచరిత్రములు

సృష్టియనాది. అందులోని జంతువు లనంతములు. అండజ, పిండజ, ఉద్భిజ, శ్వేదజములని వానిలోఁ దరగతులు గలవు; వీనిని జేతనము లని యెదరు. తరుశైలపాషాణము లచేతనములు. ఈ చేతనాచేతనములలో మనుజుఁడు రాజు. నిద్రాహారసంగమము లన్ని జంతువులకు సమానమైనను, వీనినన్నిటికంటె యెక్కుడగు బుద్ధికలవారు మనుజులు.

మొదట మనుజులు దిగంబరులై, నిలుచుటకు నీడ, తినుటకుఁగూడును లేక, పశుప్రాయులవలె సంచరించుచుండిరి. ప్రకృతిలో 'పరిణామము' (Evolution) ననుసరించి, పిపీలికాది జంతువు లారోహణముగ, క్రమముగ వానరరూపమెత్తి, యా వానరముఖమే, సీత, దమయంతి, తారా మొదలగు స్త్రీలయొక్క పూర్ణచంద్రముఖముగ మారుటకును, ఆ వానరుని బుద్ధియే, కాళిదాసు, భోజుఁడు, చాణక్యుఁడు, శంకరుఁడు మొదలగు మహాపురుషుల కుశాగబుద్ధిగ మార్పునొందుటకును నెంతకాలము పట్టియుండునో మనము చెప్పలేము. అటులనె, మనమిప్పుడు నాగరికులమని విఱ్ఱవీగుచు బ్రంగల్భములు బలుకు నీస్థితికివచ్చుట కెంతకాలము బట్టియుండును?

జుట్టులను బెంచి, తీరుగ వానిని దిద్దుటయా, ద్రాక్షరసము నాస్వాదించుటయా, వీనిలో నేది నాగరికము? ఆ పదమున కర్థమేమి? పండితపామరులు దానిని వాడుక చేయుదురె? అది నిర్గుణమా, సగుణమా? "ఏమిచెప్పుదును

గురునాథా!'' అట్టిట్టిదనరానిదై, మహాచోద్యమై, వింతయైనది, నానాటిదైనది నాగరికము. అన్నిటియొక్క సముదాయమె యది. సముదాయము విడిన, నది లేదు; సముదాయము నిలబడిన, నది యున్నది.

పుట్టినదిమొదలు గిట్టువఱకు, దేశ జాతిభేదములు లేక, ప్రతి మనుజునకు ముఖ్యముగ కావలసిన వస్తువు లేవి? నిలుచుటకు నీడ, తినుటకు తిండి, కట్టుటకు బట్ట ఇవి సమకూడిన మనుజుఁడు కొంత తృప్తిగ నుండును. మొదట చెట్లనీడలలోఁ బ్రదుకుచున్న వారికి, గుడిసెలు, గృహములు, భవనములు, ప్రాసాదములుఁ గాలక్రమమున గట్టినపురుషు లెట్టివారై యుందురు? ఆకు, అలము, దుంపలు, పచనము చేయని మాంసమును దిని బ్రదుకుచున్న వారికి, నేలదున్నికొని, పంటలను పండించి, వానిని పచనముచేయువిధము నేర్పిన పురుషులొకరో, యిరువురో, మువ్వురో, యెందరో మనకు దెలియదు. వీర లెవరు? దిగంబరులై, కొంతకాలమాకులను, తదుపరి నారలను, మరితోళ్లనుగట్టుకొనుచున్న వారికి, ట్వీడు, మస్లిను, బనారసు బట్టలను నేయుట నేర్పినవా రెట్టివారో, నేర్పినవారో! నిప్పును గనిపెట్టినవాఁడు, దానిని రగిలించు సాధనములను గనుగొనినవాఁడు. ఈ పురుషులందరు మహాపురుషులుగారా?

ఎందరి మహాపురుషుల యనుభవములను, వారి నామములు దెలియకయే, మన మనుభవించుచున్నాము. వానిని మన యనుభవములని యెంచుటకంటె బుద్ధిహీనత కలదా? ఆ మహాపురుషుల నామములను స్మరించకపోవుటకంటె, హెచ్చు కృతఘ్నత కలదా?

గుండుసూది, దారము, పెన్సలు, కాగితములు మొదలగు వస్తువులలో నేదిలేకపోయినను మనుజునకు వ్యవహారము జరుగదు. ఇవి దిగువయంతస్తులోనివి. షట్ఛాస్త్రములు, షడ్దర్శనములు, ప్రకృతిశాస్త్రములు, ఈ మొదల వానిని రచించినవారు, వాని నభివృద్ధినొందించిన వార లెందరో మనకు దె

ఘ

యము. వీనిని నేర్చుకొనుటకు మనుజుని జీవితకాలము చాలను. ఆ మాటకేమి. ఈ రెండంతస్థులలోనివాని సభిన్న సముదాయఫలమును పండితపామరులు, సామంతసంసారులు, పెద్ద పిన్నవారలు, నగర గ్రామవాసులు వీరిలో నెవఁడు ప్రతిదినముఁ బొందకయుండును?

ఇవియన్నియు సమకూడి, సముదాయమగుసరికి యెంతకాలముపట్టె నోగదా? వీని సముదాయమె సంఘము: కొంతకాలమునకు సాంఘికసూత్రము లల్లబడి, వర్ణాశ్రమ ధర్మములు విభజింపఁబడెను. సాంఘికుల మైనంతవఱకు, మనము వీని శుభాశుభ ఫలముల ననుభవింతుము. సంఘమునకు శుభఫలము నిచ్చువారు మహాపురుషులు; అశుభఫలము నిచ్చువారు నీచులు. అనేక సంఘములు గలిసిన, దేశవాసులగుదురు; వీరినే మహాదేశీయులని పిలిచెదరు. శరీరమునం దెక్కడ వ్రేటుతగిలినను, దానికి బాధకలిగినవిధమున, మనము చేసిన యశుభకార్యఫలములను మన సంఘమువారే కాదు, మన దేశీయులు సహితమనుభవింతురు. యుక్తాహారవిహారముల చేతఁ బోషింపఁబడినందున, రక్తముధారాళముగ నాళములయందు బ్రవహించి, కర్మేంద్రియములకుఁ బుష్టి, జ్ఞానేంద్రియములకు నైర్మల్యముఁ గలుగజేసినపుడు, శరీరము సుఖమనుభవించునటుల, ంఘములోఁ బ్రతి మనుజుఁడు భిన్నముగఁజేయు శుభకర్మము లతనికిమాత్రమె క సంఘమునకును దేశమునకును అంతటికిని శుభంబు లొసఁగును.

ఈ శుభాశుభకార్యములు సజ్జన దుర్జనులచేతఁ జేయబడి, సంఘము దేశములను ఉద్ధరించుటయో యధోగతిపాలు చేయుటయో జరుగును. తుల ప్రదర్శనమే దేశచరిత్రనాఁబడు. దేశములోనివారె సజ్జనులు, దుర్జ భిన్నముపైని 'పురుషుల జీవితచరిత్రము' లని, సముదాయముపైని 'దేశ' యని, మన మొకదానినె ద్వివిధముగఁ జూచుచుందుము.

శరీరము నాశ్రయించుకొని మూఁడు ధాతువులు, పంచప్రాణములు నున్నవి. వీనిలోఁ బ్రాణవాయువు, పైత్యము ముఖ్యమైనవి; శేషించిన వాని నవి యుద్రేకించనీయవు; అటులనె, లోకములో సజ్జనులు. వారు దుర్జనుల నణఁగఁగొట్టుదురు. మనుజుఁ డెటుల సజ్జనుఁడయ్యెనో, యెటుల తన జీవిత కాలములో సాధువుల రక్షించెనో' దుర్జనుల శిక్షించెనో, యెవరితో మైత్రి జేసెనో, యెవరితో వైరము బాటించెనో, బాల్య యౌవన కౌమార వార్ధకదశల నెటుల గడిపెనో, బ్రహ్మచర్య గృహస్థాశ్రమ ధర్మముల నెటుల బ్రవర్తింప జేసెనో, దేనియందు ఈయంశములు సవిస్తరముగ వ్రాయబడి యుండునో అదియే 'మహాపురుషుని జీవన చరిత్రము'; ఈ మహాపురుషుల సంక్షిప్తచరిత్రయే 'దేశచరిత్ర.'

వారిచేచేయఁబడిన కార్యములయొక్క ఫలముల ననుభవించుటచేత, మన కింత యౌన్నత్యము, నాశము వచ్చినపుడు, వారివలె మనముగూడ మహత్కార్యములను యథాశక్తిఁజేయ నమకట్టినయెడల, మన మెటువంటివారమగుదు, ము' వానిని నెరవేర్చినయెడల? వారి కార్యములకు దేశకాలపరిమితిలేదు; మన కార్యములకు గలదు. 'ఆత్మవత్సర్వభూతాని' అను న్యాయము వారియందు బ్రవర్తించెను.

సూర్యచంద్రు లుదయించుచున్నారు; అస్తమించుచున్నారు. అటులనె గ్రహములు, నక్షత్రములు; పరిపాటియగుట చేత, నివిమన దృష్టిని యాకట్టుట లేదు. 'హాలీ' తోకచుక్క, తుపానులు మొదలగు ప్రకృతి విపరీతములు మన దృష్టి నాకర్షించుచున్నవి. అవి శాశ్వతమైనవి; ఇవి క్షణభంగురములు. అటు లనె మహాపురుషులు, వారి కార్యములు; దుర్జనులు, వారి కృత్యములు.

వారి కాలములో వారు మహత్తుగలవారని పరులెరుగరైరి. సామా న్యులవలె వారుగూడ సుఖదుఃఖము లనుభవించిరి. సూర్యకాంతి మొదట నధిత్య కలమీఁదఁ బ్రసరించి, క్రమముగ నుపత్యకభూములకుఁ దిగునటుల, వారిప్రభా

నము మొదట మహనీయులకు గ్రాహ్యమై, తదనంతరము మనకు తెలియును. వారిని జూచు భాగ్యములేదు; వారి వచ్యాలను వినుటకు నోము నోచుకొనలేదు వారి నెఱిఁగినవారినైన గన్నులారఁజూచుటకుఁ దగినంతపుణ్యమైనను జేయలేదు; అట్టి మహాపురుషులు ప్రపంచములో నొకకాలమున జీవించియుండిరను జ్ఞానమైనను మనకు లేదు.

ఇటులనూపస్థమండూకంబులవలె, బుట్టుచుగిట్టుచు, చిర్విత చర్వణులై, విషయములకు లోఁబడి, కాలమును గుర్తెఱుఁగక, పశువులవలెఁబ్రజలు సంచరించుచున్నారు. ఈ యజ్ఞానమును బోఁగొట్టుకొనుటకు, వారు గురువుల నాశ్రయించవలెను. దానిని బోఁగొట్టినవి గురూపదేశములు కావా? స్వయముగ వారివలన వినుటకు దగినంత యదృష్టములేదు. ఆయుపదేశములే, లిఖితరూపమును బొంది, జీవితచరిత్రములయినవి.

> "యదా యదాహి ధర్మస్య గ్లానిర్భవతి భారత ।
> అభ్యుత్థాన మధర్మస్య తదాత్మానం సృజామ్యహం ।
> పరిత్రాణాయ సాధూనాం వినాశాయచ దుష్కృతాం ।
> ధర్మసంస్థాపనార్థాయ సంభవామి యుగే యుగే॥"

ఏ యే కాలములోఁ బ్రజలు ధర్మమార్గము విడనాడి, యధర్మమార్గము బొందుదురో, యా యా కాలములలోఁ బురుషోత్తముండు తన నిజవిభూతిని దెలుపుటకుఁ బ్రపంచములోఁ దనకళచేత మహాపురుషుల నుద్భవింపఁజేసి, వారిచేత లోకముల నుద్ధరింపఁజేయును. వారినే మనము క్రైస్తువని, మహమ్మదని, గౌతమబుద్ధుఁడని, శంకరుఁడని, ఆనందతీర్థులని, రామానుజులని, కన్ఫూశియసని, లూథరని మొదలగు నామములతో స్మరించుచున్నాము. వారిలో నెంత మహాత్మ్యముండకపోయిన, ననేకకోటి ప్రజలు వారిని ప్రతిదినము స్మరించుటయేగాక, వారిసిద్ధాంతములను బఠించి, వారిధర్మముల నాచరించుచున్నారు.

సాధుజనరక్షణ, దుష్టజనదండన వీనికై పరమేశ్వరుఁ డనంతకోటి జన్మముల నెత్తి భూభారముఁ దగ్గించెను. పురాణములలోఁ జెప్పిన యవతారములే గాక, మఱియెన్ని యవతారము లాయన యెత్తెనో మనము చెప్పలేము; లోక కంటకులను సంహరించకపోయినయెడల, లోకములకు స్వాస్థ్యముండునా? కనుక, మహావీరులందఱు భగవంతుని కళలని తెలియనగును. ధాతువు లుద్రేకించి, శరీరమును గష్టపెట్టుచున్నప్పుడు, స్కంధత్రయము దెలిసిన వైద్యుఁడు వానిని శాంతింపజేయువిధమున, సంగపంచకము గుర్తెఱిఁగిన మహావీరులు చతురంగముల నడిపించి, దేశములకు మేలుగలుగఁజేయుదురు.

దేహము స్వస్థతగ నుండినపుడు, హృదయకమల మెటుల నాళముల లోనికిఁ బరిశుద్ధరక్తమును బంపునో, యటులనె, దేశములు చల్లబడి యర్థప్రాణములకు నెమ్మదిగలిగినపుడు, శాస్త్రజ్ఞులు, వేదాంతులు, పండితులు మొదలగు ప్రాజ్ఞులు బయలువెడలి, వారి వారి యుపన్యాసములచేత, బోధనలచేత, ప్రత్యక్ష నడవడికలచేతఁ బ్రజల యజ్ఞానమును బోఁగొట్టుదురు. వైతాళికులవలె, వీరు మనుజులను మోహనిద్రనుండి మేలుకొలుపుదురు. అనేక జన్మములనుండి వచ్చుచున్న యజ్ఞానము మనస్సునుబట్టి యాక్రమించి యున్నందున, వీరి ప్రబోధనములచే, వారికి ప్రబోధోదయమగుట కష్టము. అందుచేత, మనము నిరాశఁజేసికొని, దిగులొందవచ్చునా! పఠనము, వ్యాసంగము, మననము, ఆచరణవిధానములచేఁ దానిని మేలుకొలుపవలెను. దౌవారికుఁడైన మనస్సు జాగరూకతతో నుండకపోయిన, బుద్ధి చెడును. బుద్ధినాశాత్ప్రణశ్యతి. బుద్ధి చెడుట మనుజుఁడు చెడుట. ఈ రెండు నొకటే. మనస్సును మేలుకొలిపి,బుద్ధిని వికసింపజేయువారె, కాళిదాసులు, షెక్స్పియరు, ప్లేటో, సోక్రటీసు, గాథె మొదలగువారు. సూర్యుఁడొక్క బాహ్యలోకముననే వెలుగు నిచ్చునుగాని, వీరంతర్బహిర్లోకములఁ బ్రకాశింపఁజేయుదురు.

వర్తమానకాలము నధిష్ఠించి, భూతకాలావళిగుండ జూచిన, మనకు సమీపముననున్నవి దృశ్యములై, దూరముననున్నవి యదృశ్యము లగుచున్నది.

ఉపోద్ఘాతము

అనంతమగు కాలమున నెందఱు మహాపురుషులు జననమై, భూభారమును వహించిరి? దేశచరిత్రలలోఁ జెప్పబడినవారు కాక, మఱి యెందరు మినహాయించఁబడిరో గదా? వారిప్పుడు లేరా? ముందుండరా?. వా రన్ని కాలములలోను గలరు. భూమి నిలబడియుంటయె, వారు కలరనుటకు నిదర్శనము. వారు కనుపులవంటివారు; ఈ కనుపులను బట్టుకొనియే, మనము కాలారోహణముఁ జేయుచున్నాము.

"నాంతోఽస్తి మమ దివ్యానాం విభూతీనాం పరంతప ।
ఏష తూద్దేశతః ప్రోక్తో విభూతేర్విస్తరో మయా॥"
"యద్యద్విభూతి మత్సత్త్వం శ్రీమదూర్జితమేవ వా ।
తత్తదేవావగచ్ఛత్వం మమ తేజోంశ సంభవమ్॥"

బెంజమిను ఫ్రాంక్లిను జీవన చరిత్రము

మొదటి ప్రకరణము

బాల్యదశ

అమెరికాదేశమునందుఁ బ్రసిద్ధికెక్కిన కార్యనిర్వాహకుఁడును, దేశాభిమానియు, తత్వజ్ఞుఁడును నైన బెంజమిను ఫ్రాంక్లినుగారి జీవనచరిత్రమును ఇందు పొందుపఱచుచున్నారము. ఇంగ్లాండులో 'నార్తాంప్టన్ షియరు' నందలి 'ఎక్టను' పట్టణమందు క్రీ. శ. 1655-వ సంవత్సరమున, అతని తండ్రి, జోషయా ఫ్రాంక్లిను జననమొందెను. తన యౌవన కాలములో నితఁడు బట్టలకు రంగువేయు వ్యాపారము నవలంబించి, క్రమముగా దానియందే స్థిరపడి, 'ఆక్స్ఫర్డ్ షియరు' (Oxford Shire) నందలి 'బాన్బరి' (Banbury) పట్టణములో నివసించియుండఁగా, 21-వ సం॥ రమున ఇతని కాగ్రామముననే వివాహ మాయెను. ఈయన తమ్ముఁడు బెంజమిను ఆగ్రామము నందలి పాదిరియొక్క కుమార్తెను వివాహమాడెను. బాన్బరి పట్టణమందె సంబంధముఁ జేసికొని, అక్కడనే వ్యాపా

రము జేయుచున్న యీయిరువురుసోదరులు, సోదరులకు సహజ మగు వైరములేక, దేశకాలభేదములను గమనింపక, తమ యన్యోన్యానురాగమును వృద్ధిపొందించుకొనుచు వచ్చిరి. బాన్బరిపట్టణమందు జోషయాకు ముగ్గురు పిల్లలు గలిగిరి.

ఆకాలమం దింగ్లాండు దేశపు రాజు రెండవ ఛార్లెసు. ఈయన విషయాసక్తుఁడై రాష్ట్రమును బాడుచేసి, దాంభిక దైవజ్ఞులనుఁ జేరదీసి, నిష్కపటు లైన వారనిఁ బారఁదోలుచు వచ్చెను. జోషయా ఫ్రాంక్లిను, వీరి సోదరుఁడు బెంజమిన్,—వీరి కుటుంబములో వీరిరువురే యని తోఁచుచున్నది—పారఁదోలఁబడిన పాదరీల పక్షము నవలంబించి, దైవజ్ఞుల సమాజములకు (Conventicles) వెళ్లుచు వచ్చిరి. ఈ సమాజములు నిషేధింపఁబడినవి యైనందున, ఎప్పుడును స్వాస్థ్యము లేనివియై యుండెను. ఎవరి కృపాకటాక్షము వర్తకునికి శ్రేయస్కరమో యట్టివారి యాగ్రహ మీ సమాజములకు వెళ్లువారియందు బ్రసరించుచుండెను. 1685 - సం॥ రపు ప్రాంతమున జోషయా ఫ్రాంక్లిను, తన సోదరుఁడు బెంజమినునకును నింగ్లాండునకును స్వస్తిఁ జెప్పి భార్యను ముప్వురు పిల్లలను దీసికొని, తన యిరుగు పొరుగువారును, సమాజమువారును వెంబడిరాఁగా, బోస్టను పట్టణమునకుఁ గాపుర మెత్తివేసెను.

36-సం॥రములకుఁ బూర్వము కట్టఁబడి, అప్పటికి అయిదాఱు వేల ప్రజాసంఖ్య గల 'బోస్టను' పట్టణముఁ బ్రవేశించి, రంగు లద్దువ్యాపారమునకుఁ దగిన ప్రోత్సాహము లేనందున, 'జోషయా ఫ్రాంక్లిను' క్రొవ్వు కఱగించి, సబ్బు తయారుచేయు వ్యాపారమునందుఁ బ్రవేశించెను.

బోస్టనుపట్టణమునం దిటుల తన శాయశక్తుల వ్యాపారమును నడిపించుచు, నాలుగు డబ్బు లితఁడు సేకరించెను. ఇతని కుటుంబము సయితము నానాఁటికి వృద్ధిఁబొందెను. 1685 సం॥రం ఆగస్టు తే-23 దిని, ఇతనికొక కుమారుఁడు గలిగెను. వానికి జోషయా యని నామకరణ మొనర్చిరి. సముద్ర మార్గమున పారిపోయి, చాలకాలము వఱకుఁ దన క్షేమసమాచారములఁ దెలియఁజేయనందున, వీఁడు తల్లి దండ్రులకు దుఃఖముఁ గలుగఁజేసినవాఁ డయ్యెను. ఇతనిపోలిక ననుసరించి యితని కనిష్ఠభ్రాత, బెంజమిను అనువాఁడు గూడ నటులనే చేసెను. సం॥ 1687-రము జనవరి తే 5 దిని, జోషయా ఫ్రాంక్లినునకు 'ఆని' యనుకూఁతురు పుట్టెను. సం॥ 1688-రము ఫిబ్రవరి తే 6 దిని జోసెఫనువాఁడు పుట్టి, శైశవదశయందే స్వర్గస్థుఁడాయెను. తరువాత సం॥ 1689-రము జూన్ తే-30దిని మఱియొక జోసెఫను కుమారుఁడు గలిగెను. ఏడుగురు బిడ్డలనుకని తనకు సం॥ 35-రముల వయస్సున్న, జోషయా ఫ్రాంక్లిను గారి

భార్య స్వర్గస్థురాలాయెను. అప్పటికి పెద్దవాఁడు సం॥ 16 ముల ప్రాయమువాఁడు—చేతివాఁడు నెలలకందువ—కడమవారు లేఁ ప్రాయపువారలు—వీరలను బెంచి పెద్దవారిని జేయుభారము తండ్రిపైఁ బడెను. ఇట్టి యవస్థలోఁ మఱియొక యాధారము లేనివాఁడై, తాను చెమట నూడ్చి కష్టార్జితముగ సంసారము గడపవలసినందున, తన పిల్లల సంరక్షణార్థమై, అతఁడు తిరుగ వివాహ మాడవలసి వచ్చెను. సంవత్సరము వెళ్లుపర్యంత మాపు చేయవలసిన యాచార మున్నను, నట్లుచేయక, వెంటనే అతఁడు ద్వితీయ కళత్రమును స్వీకరించెను. ఈ కళత్రమునకుఁ గలిగిన ప్రథమసంతానమునకును ప్రథమకళత్రమునకుఁ గలిగిన కడపటి సంతానమునకును పదునెనిమిది మాసములే వ్యత్యాసము. 'నాన్టుకెటు' దీవిలోఁ బ్రథమవాసులలో నొకఁడైనఁ 'పీటరు ఫోల్ జరు' గారి చిన్నకూఁతురు 'అబయా' యను నామెయే ఈ రెండవభార్య. ఈమెను వివాహ మాడునపుడికి నీమె 22-సం వత్సరముల ప్రాయముగలది.

'పీటరుఫోల్ జరు'విషయమైమనము చెప్పవలసినదేమనఁగా, బెంజమిను ఫ్రాంక్లినున కీయనతగిన మాతామహుఁడు; 'లెస్సగ చదువుకొని దైవభక్తిగలవాఁ'డని నితని సమకాలికుఁ డొకఁడు ౹తనిని స్తోత్రముఁ జేసెను; 'పశ్చిమయిండియా' భాషలను ర్చుకొని, యా దేశపుబాలురకుఁ జదువను వ్రాయను ఈయన

నేర్పుచుండెను. 'పరిమాణశాస్త్రము' (Survey) నందుఁ బ్రవీణుఁడు గాన, నూతనవాసుల యాశ్రమములను వేర్వేరుగ స్థిరపఱచుటయం దితఁడు ప్రయాసపడుచు వచ్చెను.

ముప్పదియయిదు సంవత్సరములవయస్సు, పెరిగిన యారుగురు పిల్లలు, క్రొవ్వు వ్యాపారము—ఇట్టి సంపత్తితోఁ, పండితుఁడని మర్యాదగ కాలము పుచ్చుచున్న వాని కూఁతురును సం॥ 22-రముల వయస్సుగల స్త్రీని, జోషయా ఫ్రాంక్లిను వివాహమాడి, యామెకుఁ దన పిల్లల నప్పగించి, వారి విషయమై యామె పాటుపడునట్లు చేసెను. అట్లు చేయక పోయిన పక్షమున వీరిదాంపత్య మనుకూలము లేక యుండి యుండును. ఇంపైన విగ్రహమును, సరసపు మాటలును, లౌకిక బుద్ధియునై కేవలము కుఱుచగాక, కేవలము పొడవుగాక, పటుత్వము, దార్ఢ్యము, బలముగలిగి జోషయా ఫ్రాంక్లినుపను లును నేర్పుగ నెరవేర్చుచుండెను. ఆయన "యవయవములు" అతని పూర్వుల జన్మభూమి ఇంగ్లాండని తోఁపఁజేయుచుండెను. నీటుగ, తేటుగ, బొమ్మలను వ్రాయుటయందును, వీణెను జక్కఁగఁ మీటుటయందును అతఁడు నేర్పు గలవాఁడు. అతని కంఠము శ్రావ్యముగనున్నను, గొంచెము బొంగుగ నుండును; సాయంసమయమున, తన నిత్యకృత్యములను ముగించుకొని, వీణెవాయించి పాడుచు, తన జన్మదేశము

నందు రచింపఁబడిన పాటలను, కీర్తనలను గానముఁ జేయుచు, దనవారి నందఱను ఉల్లసింపఁ జేయుచుండును. అతని కంఠస్వర-వీణాస్వరములు, పూర్ణాయుర్దాయుఁడై మనిన అతని కుమారునకు యావజ్జీవము వినఁబడుచు వచ్చి, తండ్రిగారితో నాట పాటలయందుఁ గడపిన సాయం సమయములు జన్మాంతము వఱకు జ్ఞప్తికి వచ్చుచుండెను. జాగరూకత, నూతన విషయములను దెలిసికొనుటయందాసక్తి, స్వచ్ఛమైన మనస్సు, వీనిని గలిగి, బుద్ధిమంతులును తెలివిగల వారును నగుస్నేహితులతో మెలఁగుచు, వారితో గోష్ఠిచేయుటయం దిచ్ఛగలవాఁడై యుండెను. యుక్తాయుక్త విచక్షత, నిర్మలత్వము, సౌహార్దము కలవాఁడని మెప్పువడసినందున, నిరుగు పొరుగువారేమి, పౌరవ్యాపారములలోను, దేవస్థానవిషయములలోను దిరుగుచున్న పెద్దలేమి ఇతని సలహాను గోరి వచ్చుచుందురు. శుద్ధుఁడు, శాంతుఁడు, దాంతుఁడునై, కార్యములను పూనికతోను, నేర్పుతోను, చాకచక్యముతోను ఇతఁడు నెఱవేర్చుచుండెను. కావుననే 'ఆబియాఫోల్జెరి' యీయనను జేఁబట్టి, యీయనకార్య నిర్వాహక భారమునుగొంత తాను శ్రద్ధాభక్తులతో వహించెను.

ఈ దంపతులకు పదుగురు బిడ్డలైరి. సం॥ 1690 - రము డిశంబరున, జాను; సం॥ 1692 - రము నవంబరు తే-22-వ దిని, పీటరు; సం॥ 1694 - రము సెప్టెంబరు తే - 22 దిని, మేరీ యను

కూఁతురు; సం॥ 1697 - రము ఫిబ్రవరి తే - 4 దిని, జేమ్సు; సం॥ 1699 - రము జూలై తే - 9 దిని, సారా యనుకొమార్తె; సం॥ 1703 - రము డిశంబరు తే - 7 దిని, తామసు; సం॥ 1706 - రము జనవరి తే - 6 దిని, బెంజమిను ఫ్రాంక్లిను; సం॥ 1712 - రము మార్చి తే - 27 దిని, జేను యను కొమార్తెయుఁ బుట్టిరి. 'జేను' అందఱిలోను చాల చక్కనిది. అందఱికి ముద్దు బిడ్డ. బెంజమినునకు ముద్దు చెల్లెలు. వీరిరువురు అఱువదివత్సరములవఱకు నుత్తర ప్రత్యుత్తరములను జఱుపుచుండిరి.

'బెంజమిను ఫ్రాంక్లిను' ఆదివారమునఁ బుట్టెను. క్రైస్త్వాలయమున కిరువది గజముల దూరములో వీరి గృహ ముండెను. తండ్రి ఈ శిశువును జేతులలోనుంచుకొని, ఆసమీపమున నున్న యాలయమునకుఁ దీసికొని వెళ్లి, ఆలయాధికారియైన 'డాక్టరు విలార్డు' చే, శిశువునకు జ్ఞానస్నానముఁ జేయించి 'బెంజమిన్' అని తన తమ్ముని పేరిడెను.

పెద్దకుటుంబములో జన్మించి పెఱుఁగుట శిశువుయొక్క పురాకృత పుణ్యఫలమే గాని మఱియొకటి కాదు. చెడుమార్గముల యందుఁ బ్రవర్తించుటకు శిశువున కవకాశములు తక్కువగ నుండును. తన్ను బ్రేమించువారు చాలమంది యనియు, తాను చాలమందిని బ్రేమించవలె ననియు తెలియును. పది మందిలో తానొక్కఁడనే భావమును బొంది, వారలకుఁగూడ

తనవలె చైతన్యము, స్వభావము, మమకారములు గలవని తెలిసికొొన మార్గముండును.

ఈడు వచ్చి సంతానవంతుఁడైన పిదప, తండ్రితో సహ పంక్తిని కూర్చుండెడు పన్నెండుగురు సోదర సోదరీలను బెంజమిను ఫ్రాంక్లిను జ్ఞప్తికిఁ దెచ్చుకొనుచుండును. బాల్యావస్థలో తమ గృహమందుఁ బొందిన సౌఖ్యమునకు, నితఁడును, ఇతని చెల్లెలు జేనును, నిదర్శనులయి యున్నారు. "సంసార పక్షముగనున్న మన గృహములోఁ బెరిగితిమి. లెస్సగఁ దిండితిని, కోరిన వస్త్రములను గట్టుకొని, చలి కాచుకొనుచు, మనలో నేవిధమైన చుంకిలి లేక, కలసి మెలసి యుండెడి వారము. పెద్ద లంద అనుకూలముగనుండెడివారు. సర్వత్ర, వారు గౌరవమునుఁ బొందుచు వచ్చిరి" అని ఈమె వ్రాయు చున్నది.

బోస్టను పట్టణమందు నానాఁటికి వృద్ధిఁబొంది, జోషయా ఫ్రాంక్లిను ధనికుఁడాయెను. ఇంగ్లాండు దేశమందుండిన నితని తమ్ముఁడు, బెంజమిను, ధనికుఁడు గాలేదు. బంధువులకు స్నేహితులకు వాత్సల్యమును గనఁబఱచి, అతఁడు సుగుణ సంపత్తులను గలవాఁడయ్యెను. కాని, సర్వకాల సర్వావస్థలయందు నుండ వలసిన కొన్ని గుణములు అందు ముఖ్యముగ రాజ్యక్రాంతి క్షోభలు సంభవించునెడ తాను స్థానభ్రంశమంద కుండుటకు

వలసినవి ఈతని యందు లేకుండెను. దీనింబట్టియే "తన మేలుకు మించిన లౌకికుఁడు" అని ఇతని యన్నకుమారుఁ డితని విషయమై వ్రాసెను. దీనికి తోడుగ, సంసారదుఃఖము లితనిని బొందసాగెను. క్రమముగ, భార్య, తొమ్మండుగురు పిల్లలు వియోగమంద, నితని లౌకికవ్యాపారము లన్నియు నానాఁటికి క్షీణించెను. కాని, యెన్నికష్టములు వచ్చినను, మనస్సును దృఢముగ నిలుపుకొని, చిదానంద స్వరూపుఁడై, తనకు లభించిన గ్రంథములను జదువుచు, కాలయాపనముఁ జేసెను. వ్యాసములు, మతబోధక వచనములు, మొదలగువానికితఁడుసంపాదకుఁడుగ నుండెను. తనకాలమునందలి రాచకీయ విషయముల కనుగుణ్యముగ తాను చేసిన స్వరలయరాహిత్యమైన పాటలఁ బాడుటయందత్యధికాసక్తిఁ జూపుచు వచ్చెను. భార్యాపుత్రాదుల వియోగముఁబొంది, స్నేహితులచే విడనాఁడబడిసహించి, తన యన్న కుమారుఁడు తన పేరుకలవాఁడనివిని సంతసించి, వానియోగక్షేమము లఱయుచు వచ్చెను.

"జోషయా," "బెంజమిను" లిరువురును, తమ యోగక్షేమముల నుత్తర ప్రత్యుత్తరములచేఁదెలిసికొనుచుండిరి. అవి వీరి వంశచారిత్రయందిమిడి యున్నవి. నానాఁడు తనయన్న కుమారునికి బెంజమిను బంపిన పద్యము లీ బాలుని జీవనము విషయమై తెలియఁదగిన ప్రథమాంశముల కాధారములు.

ఇతఁడు పాఠశాలలో తగుమాత్రము విద్యనభ్యసించెను. పూజనీయుఁడైన తండ్రి, ప్రేమాస్పదమైన తల్లి వీరిరువురు పురుషార్థములకయి జరిపిన గృహస్థాశ్రమము, ప్రత్యక్షకాలవిస్ఫారితవిషయావలోకనము, తండ్రిగారి పుస్తకములు, స్నేహితులు, వీనిని మించి పినతండ్రి బెంజమిను పంపిన యనూహ్యనీతిబోధక లేఖలు, చిన్ని బెంజమినునకు మార్గసూచకము లయ్యె.

బుద్ధిని వికసింపఁజేయు నీ విషయములు, బెంజమినునకు సం॥ 9-రములు ప్రాయమువచ్చువఱకుఁ బ్రసరించెను. బాలుఁడు మందబుద్ధియైన పక్షమున నివి శ్రేయోదాయకము లయినవో, కానివో, విమర్శించుటకు ఎడ ముండియుండును. కాని సహజముగ సూక్ష్మబుద్ధిగలవాఁడై, నూతనవిషయ పరిగ్రహణేచ్ఛ గలిగి, మేధావియైన బెంజమిను విషయమై, యివి శ్రేయోదాయకము లని వేరుగ చెప్పనేల?

ఈయన బాల్యావస్థలో జఱిగిన ఒక్క యంశము సర్వజన సామాన్యముగ తెలిసినదే. "నే నేడు సంవత్సరములు ప్రాయముగల వానిగ నున్నప్పు" డొక పండుగ రోజున నా స్నేహితులు నా జేబునిండ డబ్బులు వోసిరి. వెంటనే, నేను పిల్లలాడుకొను వస్తువులు దొరకు దుకాణమునకుఁబోయి, యక్కడ యాకస్మికముగ నొక బాలుని చేతిలోనున్న యీలనుజూచి, దాని ధ్వనిని విని సంతసించి, నా జేబులోని

డబ్బులన్నియు ఆ బాలుని కిచ్చివేసి, యీయీలను బుచ్చు కొంటిని. దానినిఁ బట్టుకొని, యింటికివచ్చి, మహోల్లాసముగ నీలఁగొట్టుచు, నింటినాలుగు వైపులు తిరిగి నందున, నింటి వారందఱు చికాకుపడిరి. నాయన్నదమ్ములు, చెల్లెండ్రు, నేను గొన్నవస్తువును జూచి నవ్వి, దాని ఖరీదు కంటె నాలుగు రెట్లు హెచ్చుసొమ్ము నిచ్చినా నని చెప్పి, పరిహాసముఁ జేసినం దున, నాకు విచారము గలిగి, యీలకొనిన సంతోషము లేక పోయెను. హెచ్చుగనిచ్చినసొమ్ముతో దీనికంటె మంచివస్తువు లను గొనుటకు వీలుపడియుండు ననుట నా మనస్సును సదా నొప్పించుచున్నందున,నుత్తరోత్తర మిది నాకు మేలును గలుగ జేసెను. ఎన్నడైన, ననుపయోగమైన వస్తువును గొనుటకు నుద్యుక్తుఁడ నైనప్పుడు, ఈలకువలె హెచ్చు సొమ్ము నిచ్చి వేయుదు నేమోయని జ్ఞప్తికిఁ దెచ్చుకొనుచు, ధనమును వృథావ్యయము జేయుట మానివేసితిని" అని ఫ్రాంక్లిను తన స్వీయచరిత్రయందు వ్రాసియున్నాఁడు.

చిన్ననాఁటనుండి, బెంజమిను పుస్తకములు చదువుట యందాసక్తిఁ జూపుటచే, నితనినిఁ గ్రైస్తవధర్మమునకై నియోగింపవలె ననితండ్రి యాలోచించెను. ఈ నియోగమును పినతండ్రి బెంజమినుగూడ నంగీకరించి, తనవద్దనున్న ప్రాచీన మతోపన్యాస సంపుటముల నితని కిచ్చెను. జోషయాయను

నతఁడు తప్ప, ఇతని యితర సహోదరులు స్వానుగుణోచితవ్యాపారములయందు ప్రవేశించిరి. బెంజమిను శిశువుగ నుండి నపుడే, "జోషయా" యను యన్నగారు సముద్రముపైని దేశాంతరగతుఁ డయ్యెను.

సం॥ 8 - రములు ప్రాయ మప్పుడు, "బోస్టను వ్యాకరణ పాఠశాలలో" బెంజమిను ప్రవేశ పెట్టఁబడెను. మొదటి సంవత్సరమున, ఇతఁడు తన తరగతిబాలుర నతిక్రమించి, పైతరగతి చదువునకు యోగ్యతాపత్రికను పుచ్చుకొనుసమయమున, కుటుంబభార మత్యధికమై నందున ఇతనితండ్రి, పైచదువు చదివించుట తనస్థితికి మించిన పనియని యాలోచించి, కుమారుని చదువు మాన్పించెను. కొంతకాలమునకు పిదప బోధన, లేఖన, గణితములందు ప్రవీణుఁడని పేరొందిన "జార్జిబ్రాముపేలు" పెట్టిన పాఠశాలకు బెంజమినును బంపిరి. ఒక సంవత్సరపర్యంత మాపాఠశాలలోనుండి బాగుగ వ్రాఁత వ్రాయుట నేర్చుకొనెను గాని, గణితము మాత్ర మతనికిఁ బట్టువడలేదు. పదిసంవత్సరముల ప్రాయము వచ్చుసరికి, విద్యాభ్యాసము సరిపోయినది. నాఁటనుండి వ్యాపారములోదిగి, తండ్రికి సహాయముఁ జేయుచు, మూసలలోకఱిగినక్రొవ్వునుపోసివత్తులనుదింపుచు, దుకాణము వద్ద సరకులనమ్మి, జాబులను వ్రాయుచు వచ్చెను. ఈ వ్యాపారమెంత యసహ్యాకరమైనను, శ్రద్ధాభక్తులతో దానిని జేయుచు,

"తనయాశ్రమ ధర్మమెవఁడు పూనికతో నడపునో, వాఁడు మూర్ధాభిషిక్తులసాన్నిధ్యమును బొందును; తుచ్ఛులను బొందఁడని," రాజర్షియైన సాలమను చెప్పిన నీతివాక్యమును తండ్రి తన స్మరణకు సదా తెచ్చుచుండెనని తన స్వీయచరిత్రలో ఫ్రాంక్లిను వ్రాసియున్నాఁడు. ఏబదిసంవత్సరములు గడచిన వెనుక డాక్టరు ఫ్రాంక్లినని పేరువహించి, రాజన్యుల సాన్నిధ్యమునను౦డి, యీ నీతివాక్య మితఁడు స్మరణకు దెచ్చుకొనుచుండె నఁట.

పనులు పుచ్చుకొనుటయం దంతగా కాఠిన్యమును తండ్రి వహింపనందున, బాలక్రీడలయందు విహరించుటకును, పుస్తకములు చదువుటకును బెంజమినున కవకాశము దొరకుచుండెను. సముద్రతీరమున నివసించుటచే, జలక్రీడలయం దామోదము బెంజమినునకు కలుగుట సహజము. చిన్న పడవలను నడపుటయందే కాక, యీఁదుటయందుఁగూడ, ప్రావీణ్యమును ఇతఁడు కొద్దికాలములో నేసంపాదించెను. ఈఁతయందత్యధిక మోహము గలవాఁడై, వయస్సు ముదిరినను దానిఁ బ్రేమతోఁ జూచుచుండెను. నేర్చుకొనదగిన ముఖ్యాంశములలో దీనిని నొకదానిగ నెంచి, తన యభిప్రాయమును స్థిరపఱుచుటకై యనేక వ్యాసములను వ్రాసెను.

"ఒకరోజున గాలిపటమును వినోదార్థమెగరవేసి, దాదాపుగ మైలు వెడల్పుగల యొక సరస్సు సమీపమునకు వచ్చి,

యొద్దున నొకకొయ్యకుండబటముయొక్క దారమునుగట్టి, నేనీదు టకు నీటిలోదిగి, యంతరాళమున నెగురుచున్న పటమునుజూచి సంతోషించుచుంటిని. ఎగురుచున్న పటముం బట్టుకొని, యీద వలెనను అభిలాషతోఁ నొడ్డునకువచ్చి, దారమును విప్పి, చేతఁ బట్టుకొని, నీటిలోనికి వెళ్లి, వెలికిలఁబండుకొని, చేతులతో దారముఁ బట్టుకొని నందున, నీటిమీఁద మనోహరముగ లాగ బడితిని. నాదుస్తులనవతలిగట్టునకుఁ దీసికొని రమ్మని నా స్నేహి తునితోఁజెప్పి, సునాయాసముగను, చెప్పనలవికాని మనోల్లా సముతోను లాగఁబడి, సరస్సును దాఁటితిని" అని తన స్వీయ చరిత్ర యందొకచో నీతఁడు లిఖించియున్నాఁడు.

నీటిభయము లేకపోవుటకుఁ దోడు, తండ్రి యొక్క వ్యాపా రమునందు రోఁతపుట్టుటచేత సముద్రముపై యాత్ర జేయుట యందితని కభిలాషకలిగినందున, తండ్రికి మనోవ్యాకులము విశేషమయ్యె. దైవికముగ, సం॥ 1715-ర ప్రాంతమున, నితని పినతండ్రి బెంజమిను తన జీవిత కాలావశేషము తన యన్న గారివద్ద వ్యయపఱచుటకు నుద్దేశించి, యమెరికా దేశమునకు వచ్చెను. ఇట్లు చేరిన యన్నదమ్ముల కుటుంబములు రెంటికిని స్నేహము కుదుర, సహోదరు లిరువురును కలిసి నొక్కి చెప్పి, చిన్ని బెంజమినునకు సముద్ర ప్రయాణమందలి యుత్సాహ మును విఱిచివేసిరి.

అనేకకావ్యములను, సంక్షిప్తమతబోధకోపన్యాసములను ఇతని పినతండ్రి యింగ్లాండు దేశమునుండి తీసికొని వచ్చెను. అతఁడు సూచీభావసమన్విత విమర్శనాయత్త చిత్తంబున కపట రాహిత్య మనోవ్యాపారముల నాపాదించు సరసోల్లసిత చతుర భాషణంబులచే యుక్తియుక్తముగ తన పేరింటిగానికి బుద్ధులు గఱపి, సంకేతలిపిని నేర్పి, తనకుంబలె సన్మార్గప్రచారణీయు నిగఁజేసి, యతని నీటిప్రయాణసన్నాహమును నిషేధింపించెను. నాలుగు సంవత్సరములు దనయన్నగారి గృహమందు నివసించి, తనకుమారుఁడు, సామ్యుయెల్, వివాహమాడి, వేరుకాపురము పెట్టి నందున, పినతండ్రి బెంజమి నక్కడ నివసించుటకుఁ బోయెను. ఇతఁడు సం॥ 77-రములు జీవించి, సం॥ 1727-రమున లోకాంతర గతుఁడయ్యెను.

యౌవనుఁడైన బెంజమినుయొక్క విద్యాసక్తి, యౌవన వంతులచేఁ బఠింపఁదగిన గ్రంథములయందుఁ బ్రసరించుటయే గాక, జ్ఞానోదయోద్దేశ సద్గ్రంథపారాయణమును సహితముఁ బ్రేరేపించెను. బనియనువ్రాసిన "యాత్రికుని సంచారము" అను గ్రంథము, ప్లూటార్కు వ్రాసిన "మహాసీయుల జీవనములు" ను నతనికి శ్రేయోదాయకములయినవి.

"నేను చదువుకొను దినములలో" "మీతండ్రిగారివలన వ్రాయఁబడినదని నే ననుకొనుచున్న 'సన్మార్గోపదిష్టవ్యాసము'

లను పేరుగల గ్రంథము నాకు దొరకినది. ఈగ్రంథమిదివఱ కెవరిదో, వారు దీనిని నిరాదరణతోఁ జూచుచుండి రనుటకు తార్కాణముగ, దీనియందు కొన్ని పత్రములు చినిగి యున్నవి; అయినను, శేషించిన పత్రములను జదువుటవలన, నాయాలోచ నావృత్తి నూతనపథాన్వేషణ విముఖమయ్యె, యావజ్జీవము నన్ను సన్మార్గప్రవర్తకునిగఁ జేసెను. కీర్తిదాయకములైన వ్యాపా రము లన్నిటిలోను, సత్కార్మనిరతుల నడవడిక లమూల్యము లని తోఁచుచున్నది. తమరనుకొనుచున్నప్రకారము, నేనే సర్వజనోపకారినైనయెడల, నేనటు లనిపించుకొనుటకుఁగారణ మీ గ్రంథమేయని యూహించవలెను" అనిలేఖను వ్రాసెను.

మతాచారముతోను నిష్ఠతో నితనినిఁ బెంచిరి. విధిప్రకా రము సోదర సోదరీలతో నితఁడు క్రైస్త్వాలయమునకు వెళ్ల వలసియుండెను. అన్యోన్యానురాగముతో బిడ్డలు తలిదం డ్రులయెడ శ్రద్ధాభక్తి వినయపూర్వకముగ నడచుచుండిరి. భోజ నాద్యంతములఁ జేయుప్రార్థన చాలకాలము బట్టుచున్నందున, నది మనస్కరించక, "నాయనగారు దైవప్రార్థన నొకమాఱు చేసిన, కాలాతిక్రమణము జరుగ దని" బెంజమిను నుడివెను.

మొత్తముమీఁద, బెంజమిను బాల్యావస్థ సౌఖ్యముగ జరుపఁబడెను. జీవితాంతమువఱకే బోస్టనుపట్టణమందలి యువ స్థనే నతఁడభిలషించుచుండెను; సం॥ 82 - రములు ప్రాయ

మప్పుడు సహితము తన జన్మస్థానము నత్యాదరముతో స్మరించుచు వచ్చెను. నిర్మలహృదయముతో స్వచ్ఛందముగ క్రీడల యందు విహరించిన ప్రదేశములందుఁ దిరుగసంచరించుట కెంతయుఁగోరికోరి, యలభ్యమని యెంచి, బోస్టను పురవాసులతో సంగమించి, సావకాశమైనపు డెల్ల వారితో నతఁడిష్టాగోష్ఠిని కాలము జరపుచునామోదించుచుండెను. "బోస్టనుపట్టణాచారములు, అక్కడి సమాసావృత్తులు, మాటధోరణి, కంఠసరళత యివి యన్నియు సంతోషదాయకములై, నన్ను పునరోద్ధారణచేయునవిగాఁ తోఁచెడిని" అని బెంజమిను వ్రాసెను.

రెండవ ప్రకరణము.

బోస్టను పట్టణము - శుశ్రూష.

రెండుసంవత్సరములవఱకు బెంజమినుతండ్రికి సహాయముం జేయుచు వచ్చెను. తన జ్యేష్ఠభ్రాత జాను ఫ్రాంక్లిను, చిన్ననాఁటనుండి తండ్రికి పనిలో సహకారియై యుండి, రెండవసంవత్సరాంతమున వివాహమాడి, 'రోడు' దీవికి కాపురమువెళ్లి, సబ్బు, కొవ్వు వత్తులు, తయారు చేయుచుండెను. ఈకారణము చేత, బెంజమినుసహాయము తండ్రికి ముఖ్యావశ్యకమై, తన కిష్టములేని పనినుండి తప్పించుకొనుటకు మార్గములేవియు బెంజమినుకు గానరాకుండెను. ఈ సూచనలవల్ల చాల దుఃఖాక్రాంతుఁడై, యసంతుష్టి జెందినందున, నతఁడు సముద్రయానముఁ జేయుటకుఁ బ్రయత్నించునేమోయని భయపడి, యతనికి మనస్కరించిన వ్యాపారమునందు నియోగించుటకు తండ్రి యుద్యుక్తుఁ డాయెను. వడ్రంగులు, తరిమెన పట్టువారు, కంచరివాండ్రు—వీరియంగళ్లకు తండ్రి కుమారుని క్రమముగఁ దీసికొనివెళ్లి, యేవ్యాపారమునం దితనికి మొగ్గుకలదో, దానియందతనినిఁ బ్రవేశపెట్టి, యోడప్రయాణమును మానిపింపవలెనని తండ్రి యాలోచించెను.

లండను పట్టణముం దచ్చుకొట్టుటను నేర్చుకొనిన బెంజమినుయొక్క జ్యేష్ఠభ్రాత, జేమ్సు ఫ్రాంక్లిను, బోస్టను పట్టణమునకు వచ్చి స్వంతముగ ముద్రాక్షరశాలను బెట్టెను. ఒకసంవత్సరమునకు పైగా నితని కచ్చుపనిలేక యుండెను. వర్తకులకు చిన్న పుస్తకముల నచ్చువేసి యిచ్చుటయు, స్త్రీలకుపయోగమైన పట్టు, నార, చీట్లమీఁద ముద్రించుట, మొదలుగాఁగల పనులఁ జేయుచు వచ్చెను.

తండ్రి కుమారులు కార్ఖానాలను గ్రమముగఁ దిరిగి చూచినపుడు, ముద్రకుని వ్యాపార మంతగ వీరికి వచ్చినట్లు కనఁబడదు. ఎందుచేత నన, ఈ వ్యాపారముఁ జేయుచున్న జేమ్సు కంతగా లాభము లేనందున, కుటుంబములో నిదివఱకే యొకఁడా వ్యాపారముఁ జేయుటయే, చాలు నని తండ్రి యెంచెను.

జేమ్సు ఫ్రాంక్లిను వ్యాపార మారంభముచేసిన రెండవ సంవత్సరమున, బెంజమినుకు గ్రంథపారాయణయందుండు అపరిమితాభిలాషను తల్లిదండ్రులుచూచి, చాల యాలోచనపైని, ముద్రకుని వ్యాపారమును నేర్చుకొనుటకై, జేమ్సుకు శుశ్రూష చేయునట్టులు బెంజమినును నిర్ణయించిరి. ఓడప్రయాణాభిలాష మనోగతమైనందున,నీ గురుకులవాసమునకు బెంజమిను మొదట శంక జేసెనుగాని, తుదకు సమ్మతించి, దీని పూర్వోత్తర మంతయు తన చరిత్రలో వ్రాసికొనెను.

"నేను సం॥ 12-రముల ప్రాయము వాఁడను. నాకు సం॥ 21-రమువచ్చువఱకు నేనుశుశ్రూష చేసి,యాఖరుసంవత్సరమున కూలివాని వేతనములను బుచ్చుకొనవలయునఁట. కొద్ది కాలములోఁబనిని బాగుగ నేర్చుకొని,నాయన్న కెంతో సహకారిగ నున్నాను" అని స్వీయచరిత్రలో బెంజమిను వ్రాసెను.

ఇతను శుశ్రూష చేయు కాలములో, నిప్పటివలె, బోస్టను పట్టణము పుస్తకములకు, విద్యకుస్థాన మని ప్రసిద్ధికెక్కినది. బెంజమిను పుట్టుట కిరువదిసంవత్సరములు పూర్వము,పుస్తకము లమ్మువారయిదుగురుమాత్రమీపట్టణమునందుండిరి. ఈనాఁటికి పదిమంది పోగయిరి. కావలసిన పుస్తకముల నింగ్లాండునుండి తెప్పించి, నిలవచేయుట యేకాక, మతోపన్యాసములు, వివాద గ్రంథములు, పంచాంగములు, నారుపాటలు, (Ballads) చిన్న పుస్తకములు మొదలగువానిని ముద్రింపించి ప్రచురించు చుండిరి. వీరికి దైవిక గ్రంథములే మూలాధార మయినవి. అయినను మాతృదేశమందు బుధులు పఠనచేసెడు ముద్రిత నూతన గ్రంథములన్నియు, నూతనసీమలకుఁ (Colonies) దేఁబడి,యక్కడి పట్టణము లందలిసాహిత్య విద్యానైపుణులచే ధారాళముగఁ జదువఁబడుచుండెను.

పుస్తకములు గొనుట కశక్తుఁడైనందున, పుస్తకము లమ్మువారివద్ద పనిచేయువాని సహవాసమూలముగ వానిని

సంపాదించి బెంజమిను చదువుచుండెను. యజమానుఁడు పుస్తకము లేకపోవుట వలనఁ గోపగించునేమోయను భయముగలిగి, సాయంత్ర మరువుగఁ దెచ్చిన పుస్తకమును మరుచటి యుదయమున నిచ్చివేయవలసిన ధర్మము గనుక, రాత్రి చాలభాగము మేలుకొని దాని నతఁడు చదువుచుండెను. "కొంతకాలము గడచిన పిదప, వివేకియు, సూక్ష్మబుద్ధిగల యొక 'మాత్యూ ఆదామ్సు' పేరుగల వర్తకుఁ డొకఁడు పుస్తక భాండాగారముగలవాఁడై, మా ముద్రాక్షర శాలకు తఱచుగ రాకపోకలు కలిగి, నన్ను తన భాండాగారమును జూచుటకు రమ్మను మని వేఁడి, చదువుటకు నేనుగోరిన పుస్తకములను బదులిచ్చుటకు సంతసించెను" అని ఫ్రాంక్లీను వ్రాసెను.

నవీన సుహృద్దులు తన కప్పుడప్పుడిచ్చుచున్న కావ్యములు చదువుటచే తన పినతండ్రి బెంజమినునుబోలె, యతఁడుకూడ కవనముఁ జెప్పుట యందభిరుచికలవాఁడై, యంత్య నియమములతోఁ గూడిన చరణము లనేకములుగఁ జెప్పెను. ఈ రచనా శక్తిని సార్థకముగ వినియోగింపవలెనని, నితనియన్న, జేమ్సున కాలోచనపుట్టెను. ఆ కాలమునందు వీధులలో నారుపాటలు పాడుట వాడుకయై యుండెను. సముద్రపు దొంగల సాహస కృత్యములు, నరఘాతకుల నురిదీయ కథలు, దారికొట్టు దొం

గల పరాక్రమములు, భయావహమైనయోడలవిధ్వంసనములు, ఘోరమైన పాపములు, తదితర తత్కాలసంప్రాప్తానుభవాధిక్య విషయములు, నివి యన్నియు శోకరసాశ్లిష్ట ఛందోనిబద్ధకావ్య స్వరూపాలంకృతంబులై, గ్రామపురసీమలయందమ్మఁబడుచు వచ్చినవి. అన్నగారి ప్రోత్సాహమున, బెంజమిను సర్వజన సమ్మోదసఫలైకరచనాయత్త చిత్తుండయ్యెను.

తన కవనము రసవిహీన మైనదని బెంజమి నొప్పుకొనెను. ఇతనియన్న లక్షణ విరుద్ధము లయిన కావ్యములను ముద్రించి, చెల్లుబడికై పైగ్రామములకు బంపుచువచ్చెను. అయినను, కుమారుని సద్బుద్ధినిరక్షింపవలయునని, అతని రచనాలోపములను జూపించి, యిట్టి లక్షణ విరుద్ధకవులు దరిద్రులగుదు రని చెప్పి, యీకవనరచనయం దెన్నటికిని యాధిక్యమును బొందుట కష్టమని బెంజమినుకుఁ జూపించి, దాని నతఁడు విడుచునటుల తండ్రిచేసెను. తండ్రిగారి విమర్శనల మూలముగ, బెంజమిను శృంగారరచన గద్యశైలినివ్రాయుటకుప్యుక్తుఁడాయెను.

వాదప్రియుఁడు, మాటకారియు, గ్రంథపఠనలోలుఁడ 'జానుకాలిన్సు' అను నతఁ డీతని కీసమయమున సహచరుఁడైయుండెను. పితృసంబంధ వివాద వైదిక గ్రంథపఠనమూలమున, ఫ్రాంక్లినుకూడ వివాదోద్ధత చిత్తుఁడైనను, తుదకీ

దుర్గుణాతీతుఁ డయ్యెను. శాస్త్రాభ్యాసము స్త్రీల కెంతవఱకు సార్థకమో యనెడి వాదము స్నేహితు లిరువురికి జరిగెను. శాస్త్రజ్ఞానము స్త్రీలకు గలుగదని కాలిన్సు, గలుగునని ఫ్రాంక్లిను, వాదించిరి. మంచివాగ్ధోరణి లేనివాఁడుగాన, వాదములో స్నేహితుఁడు చెప్పిన హేతువులకంటె, నతనివాక్ప్రవాహమే తనను నోరు మూసికొనునటుల చేయుచున్నదని బెంజమి నభిప్రాయపడెను. ఇదమిద్ధమని నిర్ణయింపకయే, స్నేహితులకు వియోగము కలిగెను. కొంతకాలమువఱకు వీరు కలిసికొనుటకు వీలులేకపోయినందున, తన వాదములయొక్క సారాంశములను వ్రాసి బెంజమిను కాలిన్సుకు పంప, నతను వానినిఁ జదివి బ్రత్యుత్తర మిచ్చెను. ఈ యుత్తరప్రత్యుత్తరము లొకనాఁడు తండ్రిచూచి, వాదాంశము నెత్తక, ప్రతివాది యొక్క నిర్దుష్టశైలిని స్తుతించెను. వర్ణక్రమమందు, వాక్యవిరామస్థాన నిబంధనయందు, బెంజమిను నిర్దోషియని చెప్పె, స్పష్టత, సొంపు—యీరెండును ప్రతివాది శైలిలోఁ గనఁబడు చున్నవని నిదర్శన వాక్యములను తండ్రి సూపించెను. తండ్రి చేసిన యాక్షేపణన్యాయమనితోఁచి, నాఁడు మొదలు బెంజమిను తనశైలిని జక్కఁ బెట్టుట కుద్యుక్తుఁడాయెను.

నానావిధ గ్రంథపఠనమునకు, శుశ్రూష చేయుచున్న బెంజమినుకు కాలమెటులసమకూరెను? సాయంసమయముల విరామ

ముండెడి కాఁబోలును. ఇది లేకపోయిన, దీపములు పెట్టిన తరువాత విశ్రాంతికాలముండెను. ఇతనుమాంసభక్షణమాని, శాకభక్షకుఁడై, తనకు వంటచేయువారికెంతయుఁ గష్టముఁ గలుగఁజేయుచు వచ్చెను. భోజనమునకై యిచ్చుచున్న ద్రవ్యములో సగమే సరిపోవునని బెంజమిను చెప్పినందున, అన్నగారెంతయు సంతసించి సగమే యిచ్చుచు వచ్చిరి. అతను (బెంజమిను) శాకభక్షకుఁడైనందున, నీ సగము సొమ్ములో సగము భోజనపదార్థములకు వినియోగించి, మిగిలిన సొమ్ముతో పుస్తకములను కొనుచు, ముద్రాక్షరశాలయందు భోజనముచేసి, విరామకాలములో వానిని జదువుచు వచ్చెను. ప్రాతఃకాలమున వేగముగ లేచి, పనియారంభముకు ముందొక గంటవఱకు కతఁడు చదువుచుండెడి వాఁడు.

మూఁడవ ప్రకరణము.

వార్తాపత్రిక - పరారి.

ఇట్లు, గ్రంథావలోకన కుతూహలాయత్త చిత్తుండై, కాలమును బెంజమిను గడపుచుండ, నాస్తికాభిప్రాయములు కొన్ని యబుద్ధి పూర్వకముగ నితని నాక్రమించెను. ఇవి మనస్సును వ్యాకుల పెట్టినందున, మిక్కిలి దుఃఖాక్రాంతుఁడై, కాలక్రమమున యుక్తాయుక్తవిచక్షణ సంపన్నుఁడై, వీనిని వదలి పెట్టెను. ఇట్లు మనస్సును శుద్ధిచేసి మతమున కెట్టియుపద్రవము రాకుండ, కల్లోలావృతమైన యౌవనకాలమును దాఁటించినందున కితఁడెంతయు కృతజ్ఞత కలవాఁడై, వృద్ధాప్యమునఁగూడ పరమేశ్వరుని ధ్యానించుచుండెను.

జేమ్సు ఫ్రాంక్లిను వ్యాపారమునానాఁట వృద్ధిపొందసాఁగి, సోదరు లిరువురికి యుత్తరోత్తర మైహిక సుఖములను సంఘటించుకాలము సమకూరెను. బోస్టను పట్టణమందలి 'తపాలాఫీసు' యజమాని యొక్క వార్తాపత్రికను బ్రచురింపించి ప్రకటన చేయుచుండెను. అచ్చట వ్యవహారరీతిచే మనస్పర్థలు కలిగినందున, నతనిని యీ యుద్యోగమునుండి తొలఁగించి, కొందఱు ప్రముఖులు తమ శ్రేయస్సును బురస్కరించుకొని, మొదటి

పత్రికకు ప్రతిగా, మఱియొక పత్రికను తమ వ్యవహారానుకూల ముగ ముద్రింపించి ప్రచురించుటకు పూనుకొనిరి. తపాలాఫీసు యజమానత్వమునకు క్రొత్తగ వచ్చినవానిని వీరు ప్రోత్సాహ పఱచుటకు నిశ్చయించుకొనిరి. ఇదియంతయు బెంజమిను పనిలోఁ బ్రవేశించిన రెండవసంవత్సరమున జరిగెను. ఈవార్తా పత్రికకు తనను సంపాదకునిగ నియోగించెద రని నితనియన్న యువ్విళ్లూరుచుండి తుదకు విఫలమనోరథుఁడై "బోస్టను గెజెటు" అను పేరుతో, నూతనముగ వార్తాపత్రికను సిద్ధపఱచుటకై చాలధనమును వ్యయపఱచెనుకాని, అచ్చట తుదకు స్వల్ప కలహములు తటస్థింప దానినిగూడ విడువవలసిన వాఁడాయెను. తక్కుంగలవారు ఈపత్రికను మఱియొకనిచే నడిపింపసాగిరి. వారటులుచేయుట ద్రోహమనియెంచి, జేమ్సు తన స్నేహితులు యెంత చెప్పినను వినక, కార్పణ్య బుద్ధివహించి, యొక పత్రికా ప్రచారమునకే యెడములేని సందర్భమున మూఁడవ పత్రికను బ్రచురించుట కుద్యుక్తుఁడై, సం॥ 1721-వ ము ఆగష్టు తే 17-ది సోమవారమున, "న్యూఇంగ్లాండుకోరాంటు" అను వార్తాపత్రిక యొక్క ప్రథమసంచికను స్వంతముగ ప్రచురముఁ జేసెను.

నూతన సీమలలోఁ బ్రచురింపఁబడు పత్రికలయందుఁ బ్రముఖమై, లోకోపకార బుద్ధిగలిగి, సాహసముతోను సరస ముగాను చదువరులకు ప్రకరణములను ప్రదర్శించుచున్నందున,

'కోరాన్టు' పత్రికను నలుగురు శ్లాఘించుచుండిరి. కడమ పత్రిక లేక రీతిని నుండుటచే విరసములై యంతగ శ్లాఘనీయములై యుండలేదు. "కోరాన్టు" పత్రిక లోకవార్తలను, వ్యాసములను, కట్టుకథలను, ప్రకటించుచు తాత్కాలిక వ్యవహారములను నిష్పక్షపాతముగ విమర్శించుచుండెను. ఇట్లు ధైర్యస్థైర్యములతోఁ గూడిన దగుట, నిది పురవాసులకు అనుకూల ప్రతికూల విషయములను చర్చింపునెడ వారికి క్రమముగ హర్ష రోషములను బుట్టించుచుండెను.

ఇక్కాలమంతయు మన బెంజమినుయక్షరములకూర్చుచు, వివాదాభిలాషియైనను, యే విధమైన వివాదములోను దిగక, తన పనిని చూచుకొనుచుండెను. సోదరభావ మంతఃకరణ పూర్వకము కానిదిగా, సోదరుఁడితనిని కూలివానిగఁ జూచుచు, మనస్సులు కలియనందున, మాటలనువ్యయపఱచుచు, నొక్కొక్కప్పు డితనిని గొట్టుచు వచ్చెను. మరికొన్ని సమయములయం దన్నదమ్ముల వివాదములను దండ్రి బరిష్కరించి బెంజమినుపక్షమున తీర్పు చెప్పుచుండును. ఈ దుర్భావము కలవాఁడై తమ్ముని యభిలాషలను చదువును గుర్తెఱుంగలేనందున, సం॥ 16-రముల యీడు రాకపూర్వమె, బెంజమిను యించుమించుగ శైలిలోను ధోరణిలోను 'అడిసను'ను పోలి వ్యాసములను వ్రాయుశక్తిగలవాఁడను సంగతి యన్న తెలిసికొనఁజాలఁడయ్యె.

పత్రికలోనొకప్రకరణమునువ్రాయనిశ్చయించి, బెంజమిను రహస్యముగ వ్రాసి, శాలాధికారి కార్యస్థానమున బడవేసెను. ప్రభాతానంతరమునసమావేశమైనపత్రికాలేఖకులందఱుక్రమముగ తనవ్యాసమునుచూచి విమర్శించి సంతసించినందున, నతఁడును మిక్కిలి యుప్పొంగి కన్నుల నానందబాష్పములను విడిచెను. తదనంతరమది వార్తా పత్రికయందు ముద్రిత మయ్యెను.

రానురాను, 'కోరాన్టు' వార్తాపత్రిక మహోతుంటరియై, పాపాత్ముల కానందసంధాయియై, ధర్మాత్ముల కాగ్రహజనితమై, విచ్చలవిడిగ బోస్టను పట్టణాధికారుల చర్యలు, చట్టములు, సిద్ధాంతములు, పరువును సహితము పరిహసించినందున, నధికారులు కాలమునకు నిరీక్షించి 12 మాసము లూరకుండిరి. తుదకు వారి శాంతమును పోఁగొట్టునంతటి వ్యాసమొకటి ముద్రితమైనందున, వారు దానినిజూచి పత్రికాధిపతియైన జేమ్సు ఫ్రాంక్లినును విచారణకుఁదెచ్చి, విమర్శనానంతరమున నతనిని కారాగృహవాసిగఁ జేసిరి. కారాగృహమునం దొకవారము వాసముచేసి, తన మూర్ఖత్వము, కుభావము నొప్పుకొని, వినయవిధేయ పూర్వకముగ నపచార క్షమాపణ పత్రికను వ్రాసి, దొరతనము వారికిఁ బంపుకొనెను. వారు కటాక్షించి, విడుదలకాజ్ఞనొసంగ, కారాగృహ విమోచనమై, ఇతను బయ

టికు వచ్చునప్పటికి నెలదినములాయెను. మఱికొన్ని యంతః
కలహములచేఁ బత్రిక తుద కంతరించెను.

తదనంతర మన్నదమ్ముల కలహమధికమైనందున, బెంజమి
నన్ననుండి విడిపోయి, సమీపముననున్న 'న్యూయార్కు'
పట్టణమునకుఁ బోవుటకు ప్రయత్నించెను. తన పూర్వపు
స్నేహితుఁడు "జానుకాలిన్సు" తాను పడవమీఁద బోవుటకుఁ
దగిన యేర్పాటుచేసినందున, బెంజమిను కొన్ని పుస్తకముల
నమ్మి, 'యాసొమ్ము'తోఁ బడవచీటినిగొని ప్రయాణమైపోయెను.

ఈ ప్రయాణములో నొక వింత జఱిగెను. పడవ గడపు
వారందఱు 'కాడు' చేపలను బట్టుకొని, వానిని మూఁకుడులో
వేసి వేయింపసాగిరి. శాకభక్షకుఁడైన బెంజమినుకు వానివాసన
సోఁకెను. అంత నతఁడు మతిచెడి, దీక్షకువ్యతిరిక్తముగ, వానిని
తినుట కుద్యుక్తుఁ డయ్యెను.

ప్రయాణము చేయునాఁటికి, బెంజమిను సం॥ 18-రముల
వయస్సుగలవాఁడు. మూఁడురోజులు ప్రయాణముచేసిన పిదప,
న్యూయార్కు పట్టణమున కతఁడు వచ్చెను; పట్టణమం దెవరి
నెఱుఁగఁడు; చేతిలో డబ్బులేదు; ఎవరినిఁ జూచుటకును తనవద్ద
యోగ్యతా పత్రికలు లేవు.

7, 8 వేల జనసంఖ్య గల, న్యూయార్కు పట్టణములోఁ
జూచునది వినునది యంతయు 'హాలాందు' మయమై

యుండెను. అందుచే నక్కడి ముద్రాక్షరశాలలం దాంగ్లేయుల కంతగఁ బని లేదు. సం॥ 1723-రమున నీపట్టణమునకు బెంజమీను వచ్చునరి కక్కడ పుస్తకాలయ మనునదియే లేదు. పేరుకు మాత్ర మొక ముద్రాక్షరశాల కలదు. ఇతను శాలాధ్యక్షుని జూచుటకు వెళ్లి, తన పూర్వోత్తరములను జెప్పుకొని, తన నే పనిలోనైన నియోగింపమని వేఁడెను. సమయమున కే పనియు లేదని శాలాధికారి చెప్పి, ఫిలడల్ఫియాలో నొక ముద్రాక్షర శాలాధికారిగ నున్న తన కుమారుని కొక పనివాఁడత్యావశ్యకముగఁ గావలసి యుండునని చెప్పి, బెంజమినును బంపి వేసెను. ఇప్పటికి, సముద్రపు ప్రయాణమునందలి యుత్సాహాము తీరినందున, నింటికి తిరుగు ముఖమగుటయో లేక పని నిమిత్త మన్యపట్టణమునకు బోవుటయో యను మీమాంసలో నతఁడుండై గ్రామమునకుఁ బోవుటయే యుక్తమని యెంచి, తన వస్తువులను తూపించిపడవలో వేసి తానొక పడవనెక్కి బయలు దేరెను.

ఈ పడవ శిథిలమై చిఱిగిపోయిన తెరచాపతో, యొక శఖాసుచేగడపఁబడుచుండెను. తప్ప త్రాగి మైమఱచిన హాలాండావాఁ డొకఁడు బెంజమినుతో వచ్చుచుఁ బడవలోనుండి ఏటిలోఁ బడగా, వాని జుట్టు పట్టుకొని పైకి లాగి బెంజమిను వానిని బడవలోవేసెను. ఇటులు గొంతదూరముపోయి, "లాం

గ్రైలెండు" దీవి యొద్దను ప్రబలముగ గాలి వీచుచు, కెరట ములు భయంకరముగ గొట్టుకొనుచున్నందున, పడవ గుద్దు కొనునను భయము కలిగి, దానిని జాగ్రతతో గడపి, వీరొడ్డున వచ్చి చేరిరి. సముద్రపు టొడ్డునకు కొందఱు మనుజులు వచ్చుట వీరు చూచి, గట్టిగ కేకలు వేసి వారిని వీరు పిలిచినను, కెరట ముల ధ్వనిచే, వారు వినలేదు. 'రం' సారాబుడ్డి తప్ప, పడ వలో తినుబడి పదార్థములేవియు లేనందున, వీరాకలికొనిన వారైనను, గాలి తగ్గువఱకొడ్డున గూర్చుండవలసి వచ్చెను. పడవలో నిదురపోవలెనని వీరు ప్రయత్నించిరిగాని, గాలి హూరున వీచుచు, కెరటముల తుంపరలుమీఁద పడుటవలన, రాత్రి యంతయు నిదురలేక శ్రమతో గడిపిరి. మరుసటి దిన ముదయ మునసే గాలి తగ్గినందున, పడవను దీసి గడపుట కారంభించి, యపరాహ్ణము తిరిగిన పిదప, 'అంబాయి' యను పట్టణమును జేరిరి. ముప్పది గంటల కాలము నిద్రాహారములు లేక గాలి దెబ్బలు తిన్నందున, బెంజమిను దేహమంతయు బడలి సల సల లాడెను. ఉష్ణము వచ్చుటకు పూర్వము శీతలోదకమును విస్తారము బుచ్చుకొనిన తగ్గునని చదివిన సంగతి బెంజమిను జ్ఞప్తికిఁదెచ్చుకొని, చల్లని నీరు సంతుష్టిగ త్రాగి, విశ్రమించి, నిదురపోయి, మరుచటి దినముదయమున నుష్ణపు చిహ్నములు స్వస్థతతో లేచెను.

డెలవేరు నదీతీరముననున్న 'బర్లింగుటను' పట్టణము అంబాయి పట్టణమునుండి, యేఁబది మైళ్లదూరము. ఈపట్టణమునకు వెళ్లుట కుద్యుక్తుఁడై, మరుచటి దిన ముదయ ప్రభృతి ఝోణి పాతముగ వర్షించుచున్నను, బయలుదేరి, దినమంతయు నడిచి, సాయంత్రమునకు దారిలోనుండిన పూటకూళియింటిలో బసచేసెను ; ఇన్నిదినముల కితని మనోధైర్యము చెడి, స్వగృహమెందుకు విడిచితినని బెంజమిను విచారించెను. పరారియై వచ్చిన తన నెవరైన నిరోధింతు రనుభయము కలిగి, వ్యాకులచిత్తుఁడయ్యెను. తానుధరించిన వస్త్రములు వర్షములోఁ దడిసి నలిగిపోయినందున, బెంజమిను కర్తవ్యాంశము తోఁపక యుండెను. వికసితముఖారవిందము, శరీరసౌష్ఠవము గలిగి, భవిష్యదుద్యోగార్హుఁడైనను, ప్రస్తుతము దురవస్థలోఁ జిక్కెను.

మఱుసటి దినము బయలుదేరి పోయిపోయి, సాయంత్రమునకు బర్లింగుటనుకు పదిమైళ్లదూరములో బసచేసి, రెండవ దినము శనివార ముదయమున పట్టణము జేరెను. ఫిలడల్ఫియాకు పదునేడుమైళ్లు మీఁదుగ, బర్లింగుట నున్నది. నదీతీరమునకుఁ బోవలెనని వీధుల వెంబడి బెంజమిను వెళ్లెను. ఏ ముదుసలిదానివద్ద తినుటకు రొట్టెను కొనెనో, నామె, జీర్ణవస్త్రధారియైన బెంజమిను మహాత్తుకలవాఁడని, యెంచెను. నదీతీరమునకుఁబోయి, ప్రతిశనివారమును ఫిలడల్ఫియాకు వెళ్లు

పడవ బయలుదేరి పోవుటవిని, బెంజమిను ఖిన్నుఁడై, ఏమియుఁ దోఁచక, తిరిగి యాముసలిదానివద్దకువచ్చి, జరిగిన సంగతి నామెతోఁ జెప్పెను; అతఁడుంఁడు మంగళవారము వఱకు తన గృహమున బసచేయు మని యామె కోరినందున, మార్గాయాసముచే బడలిన బెంజమి నందుకు సమ్మతించెను.

ఒకనాఁడు సాయంకాలమందు, నదీతీరమున విహరించు చుండ, దైవికముగ, రాధారి మనుజుల నెక్కించుకొని ఫిలడల్ఫియాకు బోవు పడవను బెంజమిను చూచెను. ఇతనిని తీసికొని వెళ్లుటకు పడవవా రంగీకరించినందున, పడవలోనికి బెంజమిను వెళ్లెను. గాలిలేనందున, వీరుపడవను నడుపవలసి వచ్చెను. ఆదివార ముదయమున, 8, 9 గంటలకు "ఫిలడల్ఫియాకు" పడవచేరెను. ఇతని వద్ద కొన్ని రాగిడబ్బులు, మూఁడురూప్యములు మాత్రముండెను. ఇతనుకూడ పడవను గడపినందున నితని వద్ద రుసుము పుచ్చుకొనుటకు కళాసు లిష్టపడక పోయిరి అయినను, వారిని నిర్బంధముచేసి, తన రాగిడబ్బు లన్నియు బెంజమిను వారి కిచ్చివేసెను. "ధనము కలిగియున్న సమయములలోఁగాక, ధనము లేని సమయములలోనే, మనుజుఁడు తన యౌదార్యమును జూపించును. తనవద్ద కొంచెము ధనమున్నదని నితరులకు తెలియకుండుటకు కాఁబోలు వాఁడిటులు చేయును" అని బెంజమిను వ్రాసెను.

క్షుద్బాధాయుతుఁడై కడుడస్సి, నిదుర లేక నీరసించి, రేవులో బెంజమిను దిగెను. పట్టణమునకుఁ బోవుచు, రొట్టెను బట్టుకొని వచ్చు బాలు నొకనిని దారిలోఁజూచి, వానివలన రొట్టెలమ్మఁబడు స్థలమునుగనుగొని, వెంటనేనక్కడకుఁబోయి మూఁడురొట్టెలనుగొని, వానిని తన జేబులలోఁ బెట్టుకొనుటకు వీలు లేక, రెండు పొట్లములుగట్టి చంకక్రిందనుంచుకొని,మిగిలిన దానిని తినుచు, మార్కెటు వీథిని బోవుచుండెను. ఇట్లు పోవుచు, రీడు ధొరగారి యింటిమీఁదుగ నతఁడు నడచుట తటస్థించెను. అప్పుడు ద్వారమువద్ద నిలుచుండిన 'కన్యకరీడు' బెంజమిను వైఖరినిజూచి, యాశ్చర్యమొందెను. ఈమెకు సం॥ 18-రముల వయస్సు. ఈమె ముందుకు గృహిణిఫ్రాంక్లిను గాఁగలదు. కాని ఈమె చూపులను బెంజమిను గమనింపక 000 వేల ప్రజాసంఖ్య కలిగి, ఉత్తమక్షేత్రగృహారామ ములతో వెలయుచున్న ఆ పట్టణమును విలోకించుచుబోయెను. వీథులన్నియుఁ దిరిగి తిరిగి, రేవునకు వచ్చి, బెంజమిను తన దారిని నిరీక్షించుచున్న ముదుసలికి, దాని కుమారునకు, శేషించిన రెండు రొట్టెల నిచ్చివేసెను.

అక్కడినుండి తిరిగి వచ్చునపుడు, మార్కెటు వీథిని బెంజ మిను రాఁగా, దానిలో మతపరిషత్తునకుఁ బోవు వారిని గలిసి, వారితోఁ బోయి, సభలోఁ గూర్చుండి, నిశ్శబ్దముగ నుండు

టచే నిదురపోయెను. సభ ముగిసినతరువాత నొకఁ డతనిని లేపినందున, నతనితో బెంజమిను గలిసిపోయి, యతఁడు చూపించిన పూటకూలియింటిలో బసచేసెను. పనిపాటలు లేక పదునొకండు దినములు బెంజమిను వ్యయముఁ జేసెను.

నాల్గవ ప్రకరణము.

లండనుకు ప్రయాణము.

ఉదయమున లేచి, వస్త్రములను ధరించి, యోగ్యతా పత్రికను బట్టుకొని, ముద్రాక్షరశాలాధికారియైన, 'బ్రాడుఫర్డు' ను జూచుటకు బెంజమిను వెళ్లెను. అతఁ డితనిని మర్యాదచేసి, మాటలాడి, భోజనము చేయుమని నిర్బోధించెను. తదనంతర మతఁడు, తనశాలలో బనిఁజేయువాఁ డప్పటి కనావశ్యకమని జెప్పి, 'కీమరు' అను నతఁడు నూతనముగ ముద్రాక్షరశాలను స్థాపించినందున, నతనికిఁ బనివాండ్రు గావలసియుండు నని నుడివి, యతఁడు గూడ జరుగురు లేదనిన పక్షమున, తాను బెంజమినుకు బనయిచ్చి, చిన్నచిన్న పనులలో నప్పుడప్పుడు నియోగించుట కిష్టపడెను.

కాలాతీతము కానీయక, వెంటనే కీమరును జూచుటకు బెంజమిను వెళ్లెను. ప్రాఁతగిలి శిథిలమైన అచ్చుయంత్రమువద్ద, నరిగిపోయిన యక్షరపూసలతోఁ బనిని జేయుచున్న 'కీమరు'ను కచ్చేరిగదిలో బెంజమిను దర్శించెను. వచ్చిన వానినిజూచి, కీమరు కొన్ని ప్రశ్నలువేసి, బెంజమినుయొక్క పనినేర్పును పరిశోధించి, తనకు జరుగురు లేదని చెప్పి యతనిని బంపివేసెను.

బెంజమిను చాలదినములవఱకు బ్రాడుఫర్డు గృహములో బస
చేసి, కొంచెము కొంచెము పనిఁజేయుచు వచ్చెను. తుదకు
బెంజమినుకు కీమరు కబురుపంపి పిలిపించి, పనిలో నియో
గించెను. నూతనముగ ముద్రించుట కుపయుక్తములగు సామ
గ్రులను దెప్పించినందున, చిన్న పుస్తకములను ముద్రింపించి,
కీమరు వానిని బ్రచురించుచుండెను. తనకు ప్రతికక్షులోఁ జేరిన
'బ్రాడుఫర్డు' గృహములో బెంజమిను బసచేయుటకు సమ్మ
తింపక, కీమ రితనిని రీడుధొరగారింటికి తీసికొనిపోయి, యక్కడ
బసయేర్పాటు చేసెను. ఆ నాఁడాది వారమున నితను రొట్టెను
దినుచు వీధివెంబడిని బోవుచుండ, గుమ్మములోనిలబడి, బెంజ
మినుయొక్క వికారవైఖరినిజూచి యాశ్చర్యమును బొందిన
'కన్యకరీడు' యొక్క తండ్రియే యీరీడు ధొరగారు.

దినదిన ప్రవర్ధమానముగ, మంచి వేతనములను బెంజ
మిను సంపాదించుచు, తగుపాటి స్నేహితులతో సాయం
సమయముల గ్రీడించుచు, తనయన్నగారి నిరంకుశాధికారముచె
బోస్టను పట్టణమం దసహ్యము కలవాఁడై, తన పూర్వపు
స్నేహితుఁడు, జానుకాలిన్సుతోఁ దప్ప, తదితరులంతో నుత్తర
ప్రత్యుత్తరములు లేక యుండెను.

కొంతకాలమునకు స్వగృహమునుండి క్షేమవార్త వచ్చెను.
బెంజమిను చెల్లెలు, బోస్టను డెలవేరు పట్టణముల మధ్యస్థముగ

తిరుగు సామాను పడవ నాయకుఁడైన, 'రాబర్టు హోమ్సు'ను వివాహ మాడినటులు దెలిసెను. ఫిలడల్ఫియాకు 40 మైళ్లు క్రిందుగనుండు పట్టణములోఁ గాపురము జేయుటచే, పరారియైన బావమఱఁది ఫిలడల్ఫియాలోనున్న సంగతిదెలిసి, బెంజమినుకు హోమ్సు జాబువ్రాసెను. అందులో తలిదండ్రు లితని విషయమై దుఃఖాక్రాంతులై యుండిరనియు, నితనిని వారి యొద్దకు వెళ్లుమనియు, వెళ్లి వారిని సంతోషపఱచుట ఇతనికి శ్రేయోదాయకమనియు వ్రాయఁబడియుండెను. బోస్టను పట్టణమును విడుచుటకుఁగారణము విరివిగవ్రాసి, తాను ఫిలడల్ఫియాలోనుండుటకు నిశ్చయించినట్లు, బెంజమిను తన బావమఱఁదికిఁ దెలియజేసెను.

ఈ యుత్తరము బెంజమినుకు లాభకర మాయెను. దీనిని హోమ్సుచదువుచున్న సమయమున, 'పెన్సిలువానియా' పరగణాగవర్నరు 'సర్ విల్లియంకీతు,' తన వద్దనుండినందున, బావమఱఁదివ్రాసిన నిర్దుష్టశైలిగల లేఖను గవర్నరుకుఁ జూపించెను. వీరిరువురా లేఖను జూచి సంతోషించి, యామాదిరి నితరులు వ్రాయలేరనియు, 'బ్రాడుఫరు' డజ్ఞానావృతుఁడనియు, కీమరు మూఢుఁడు దొంగయనియు, తమలోఁ దాము బలుకుకొనిరి. బెంజమినును ప్రోత్సాహముఁ జేయవలెనని యెంచి, ఫిలడల్ఫియాలోనతనిచేస్వంతముగ ముద్రాక్షరశాలను స్థాపింపఁజేయు

టకుఁ దగిన సన్నాహముఁ జేయ వారిరువురు యత్నించిరి. ఇందుచే, హ్యూమ్సు బావమఱఁదికి వెంటనే ప్రత్యుత్తరము వ్రాయ లేకపోయెను. కొన్ని మాసములు గడిచినపిదప, బావ మఱఁదు లిరువురు గలిసికొనిరి.

ఒకరోజున, బెంజమిను యజమానితోఁ గలిసి శాలలోఁ బనిచేయుచున్న సమయమున, నిద్దరు పెద్దమనుష్యులు అచ్చాఫీసులోనికిరాఁగా, వచ్చిన వారిలో నొకఁడు గవర్నరుకీతు, రెండవవాఁడు 'కర్నలుఫ్రెంచి' గా, వీరినుగురిని తెలిసికొని, తన నిమిత్తము వచ్చినవారని గ్రహించుకొని, మేడదిగివచ్చి, వారిని కీమరు మర్యాదచేసెను. కొంతవఱకు కూర్చొని, గవర్నరు ఎవరు ఫ్రాంక్లినో కీమరువలన తెలిసికొని, బెంజమినుతో మర్యాదగ మాటలాడి, యతనిని స్తోత్రముచేసెను. అంత కాలమువఱకు తనను బెంజమిను చూడనందుకు నిష్ఠురమాడి, యొక విరామస్థలమున కతనిని రమ్మనుమని చెప్పి, కర్నలు ఫ్రెంచితో గవర్నరులేచి వెళ్లెను. ఫ్రాంక్లిను, కీమరు, లుభయు లాశ్చర్య మగ్నులయిరి. కోరిన ప్రకారము వారిని దర్శించుటకు బెంజమిను వెళ్లెను. వా రితనితో కొంతవఱకు మాటలాడి, తుద కితని నేవ్యాపారమునందు నియోగించుట యని యోచించిరి. తండ్రి సహాయముచే బెంజమిను స్వంతముగ నొక ముద్రాక్షరశాలను స్థాపించుట ; గవర్నరందులకుఁ

దగిన సహాయముఁ జేయుట; గవర్నరు వ్రాసియిచ్చిన శిఫారసు ఉత్తరమును బట్టుకొని తండ్రియొద్దకు బెంజమిను వెళ్లుటయు మొదలగు సంగతులను వీరుమాటలాడిరి. ఈ సంగతులను రెండవవానికి తెలియనీయక, యథాప్రకారము కీమరు యొద్దనే బెంజమిను పనిఁజేయుచు, సాధ్యమయినంత వేగముగ బోస్టనుపట్టణమునకు వెళ్లవలసినదని వీరు నిర్ణయించిరి. అప్పు డప్పుడు గవర్నరు తన గృహమునకు బెంజమినును భోజనము నకు బిలుచుచుండెను.

సం॥ 1724-రము యేప్రిల్ నెలాఖరున నొక పడవవచ్చి నందున, బెంజమిను దానిమీఁద బయలుదేరివెళ్లెను. తలిదండ్రు లను జూచివచ్చెద నని నలుగురితోఁ జెప్పెను. రెండువారములు తుపానులో ప్రయాణముచేసి, బోస్టను పట్టణముచేరెను. అన్న యైన జేమ్సునకు తప్ప, మిగిలిన వారికి సంతోషము కలుగు నట్టులు బెంజమిను స్వగృహముఁ జొచ్చెను.

పెన్సిలువానియా పరగణాలోని విశేషములను బెంజమిను వలనవిని, ఇతని పూర్వపు స్నేహితుఁడు కాలిన్సు తపాలాఫీసు లోని పనిని విడిచిపెట్టి, వెంటనే తన సామానును పడవలో వేయించి, నాటున వాఁడు బయలుదేరి వెళ్లెను.

శిఫారసుత్తరమును జదివి, యేమియుఁ జెప్పక, తండ్రి యూరకుండెను. ఇంతలో, హోమ్సువచ్చి, గవర్నరునుగుఱించి

తెలిసిన సంగతులను మామగారితోఁ జెప్పెను. సం॥ 18-రములు వయస్సుగలిగి, యుక్తాయుక్త విచక్షణ తెలియని బెంజమినును స్వతంత్రముగ వ్యాపారమునందు ప్రవేశ పెట్టింపుమని వ్రాసినందుకు, గవర్నరంత తెలివికలవాఁడుగ కనపడఁడని తండ్రి పలికెను. అల్లుఁడెంత దూరము బావమఱఁది విషయమై నొక్కి-చెప్పినను, జోషయా ఫ్రాంక్లిను చెవి నొగ్గలేదు. కుమారుని యోగ్యతను గవర్నరు శ్లాఘించినందుకు, తండ్రి సంతసించెను. సం॥ 21-రము వఱకు ఫిలడల్ఫియాలోఁ బనిచేసి, కొంతధనమును గూడ బెట్టినపిదప, కొఱత పడినసొమ్మును దా నిచ్చుటకంగీకరించి, తదనంతరము కుమారుఁ డచ్చుయంత్రమును కొని స్వతంత్రముగ జీవింపవచ్చునని, తండ్రి సలహా యిచ్చెను. కుమారుని విషయమై గవర్నరు స్తోత్రముగ వ్రాసినందుకు మన్నించి, వానిసలహా ప్రకారము నడచుట కప్పటి కవకాశము లేదని క్షమాపణ పూర్వకముగ వానికి తండ్రి జాబువ్రాసి పంపెను.

ఈ సమయములో నొక ముచ్చటజరిగెను. ఆముచ్చటను, సం॥ 60-రముల వయస్సున బెంజమిను, కాటనుమేథరు గారి కుమారుని జాబువ్రాసి పంపెను, "సం॥ 1724-ర ప్రారంభమున, నేను మీతండ్రిగారి నాఖరుపర్యాయము సూచితిని. ఆ సమయమున నేను పెన్సిలువానియాకు మొదటిమారు వెళ్లి

వచ్చితిని. వారునన్ను మర్యాదఁజేసిరి. వారి పుస్తక భాండాగార ముండిన గదిలో మేము గొంతవఱకు మాటలాడితిమి. నన్నంపకము పెట్టుటకు వారు నాతోవచ్చునపుడు, నేను వారితో మాటలాడుచుంటిని. మాటలసందడిని, దారిలోనున్న దూలమును నేను చూడనందున, వారు 'శిరస్సువంచు, వంచుమని' ప్రక్కనుండి నాతోఁజెప్పిరిగాని, నాశిరస్సు దూలముఁదాఁకి దెబ్బతినువఱకు, నేను వారిమాటనుగ్రహింప లేకపోతిని. సమయోచితముగ బుద్ధిని గఱపువారుగాని, 'నీవు బాలుఁడవు, ఈ ప్రపంచములో శిరస్సువంచుకొని,నీవు తిరిగిన,ననేకములుగ దెబ్బలు తినవ,ని నాతోవారు చెప్పిరి. ఈసలహా నాశిరస్సున నాటినందున, నేను బాగుపడితిని. శిరస్సు లెత్తుకొని, తమకు శృంగ భంగము జరిగి, విపత్తుల ననుభవించువారిని చూచినపుడు, నాజ్ఞప్తికిసలహావచ్చుచుండె"నని బెంజమినువ్రాసెను.

తలిదండ్రుల దీవనలుపొంది, జ్ఞాపకార్థమై వారిచ్చినవస్తువులను బట్టుకొని, వారిసెలవుగైకొని, బెంజమినుపడవ నెక్కెను. ఆపడవ 'న్యూపోర్టు' పట్టణమునకు వచ్చెను. అక్కడ బెంజమిను పడవదిగి, తనయన్న 'జాను'ను జూచుటకు వెళ్లెను. అన్నదమ్ములుకలిసికొని, పరస్పరాహ్లాదముతోఁగొంతమాటలాడిరి. 6, 7-సంవత్సరములకు బూర్వము వీరిరువురు దండ్రికిఁ బనిలో సహాకారులైయుండిరి. ఇట్లు, న్యూపోర్టులో గొంతకాల

ముండుటవలన, బెంజమిను ముందుకు నష్టమును బొందవలసి వచ్చెను. పెన్సిలువానియాలో,6,7కాసులు ఋణముక్రింద నియ్యవలసిన వానియొద్ద నాసొమ్మును బుచ్చుకొనవలసిన దని, తన యన్న స్నేహితుఁడు 'వెర్నను' అనువాఁడు బెంజమినుకుత్తర మిచ్చెను. తానుదిరిగి వ్రాయువఱకు వసూలుచేసిన సొమ్మును బెంజమినునే జాగ్రత్తచేయుమని వెర్నను చెప్పెను. ఈ పనిని జేయుటకు బెంజమి నొప్పుకొనెను.

'న్యూపోర్టు' పట్టణము వదిలి 'న్యూయార్కు'కు వచ్చు నప్పటికి, బెంజమినుతోఁ గలిసి ఫిలడల్ఫియాకు బోవుట కితని స్నేహితుఁడు, కాలిన్సు, ఎదురు చూచుచుండెను. గృహము నుండి వెలువడివచ్చినది మొద లతని నడవడి చెడినదని స్నేహితునివలన వినినందు కెంతయు బెంజమిను విచారించెను. సోమరియై, కాలిన్సు త్రాగుబోతాయెను. ఇతను న్యూయార్కులోఁ జేసిన ఋణములనుదీర్చుట యేగాక, ప్రయాణములోనితని కర్చులకుఁగావలసినసొమ్మును బెంజమిను పెట్టెను. ఇందులకు, బెంజమిను ముందుకు విచారింపవలసివచ్చెను. బెంజమిను తలఁచుకొననదియు, యతనికి భీతికర మగునదియు నగుసంగతి యొకటి న్యూయార్కుపట్టణములో జరిగెను.

నూతన సీమలలో నుండువారికి పుస్తకాపేక్ష, యన్యోన్యానురాగమునాపాదించుననితలంపవచ్చును. ఆకాలమునందు

పుస్తకములు విశేషము వెలగలవి; సర్వజనోపయోగముగల పుస్తకభాండాగారములు లేవు; గృహస్థులు తగుమాత్రము స్వోపయోగమునకు వానిని సంపాదించుటకలదు; మతగ్రంథములను దప్పు, తదితరగ్రంథములను పఠనఁజేయువారు లేరు. బెంజమిను యొక్క చిన్నతనములో, గ్రంథపారాయణచేయువాఁడనినను, యేఁబదిసంపుటములను సంపాదించినవాఁడనినను, అట్టివానిని గౌరవముగ నితరు లెన్నుటకలదు. మొదటినుండి, పాండిత్యమును నూతన సీమలవాసు లెన్నికతోఁ జూచుచుండిరి.

సం॥ 1724-రమున 'విల్లియంబర్నెటు' అను నతఁడు న్యూయార్కు-పట్టణమున గవర్నరుగనుండెను. 'పనిముందు, తరువాత నాలోచనఁ జేయువాఁడీగవర్నరు. నూతన సీమలలోని యధికారులతోఁ జిరుకలహములాడి, గవర్నరుతనమంచిప్రాయమంతయుఁ బోఁగొట్టుకొనెను, స్థాపింపఁబడినపుస్తకభాండాగారములలో మంచి దొకటి గవర్నరుకు గలదు. పుస్తకములనిన, వానిని జదువువారనిన, నితనికిఁ బ్రాణము. బోస్టనునుండి వచ్చుప్రయాణికులలోనొకఁడు కొన్నిసంపుటములుగలవాఁడని పతఁడుపడవలోనుండెనని, పడవయధికారివలన గవర్నరు వినెను. అతనిని తనయొద్దకు తీసికొనిరమ్మను మని పడవయధికారితో గవర్నరు చెప్పెను. "నేను గవర్నరును జూచుటకు వెళ్లితిని. కాలిన్సుత్రాగి తెలివిలేక పడియున్నందున నాతో వానిని తీసి

కొని వెళ్లుటకు వీలులేకపోయెను. గవర్నరు నన్ను మర్యాద చేసి, తన పుస్తకములన్నియు నాకు జూపించెను. కొంతవఱకు పుస్తకములు, గ్రంథకర్తలనుగుఱించి మేము ముచ్చటించితిమి. నన్ను గౌరవించి, నాతో మాటలాడిన వారిలో నితఁడు రెండవ గవర్నరు. ఇట్టిసన్మానము నావంటి దీనులకెంతమనోల్లాసముగ నుండు?" నని యతఁడు వ్రాసెను.

బెంజమిను, కాలిన్సు, లిరువురు బయలుదేరిఫిలడల్ఫియాకు పోయిరి. వెర్ననుకు రావలసిన సొమ్మును మార్గములో బెంజమిను వసూలుచేసెను. కాలిన్సు, దురావరి కర్చుదారుఁడైనందున, నతని నిమిత్తము కొంతయు తనవిషయమున కొంతయు ఈ ధనములోనుండి బెంజమిను వ్యయపఱుపవలసి వచ్చెను.

ఈకాలమందు, డెలవేరు నదిమీఁద ప్రయాణముఁ జేయునపుడు జరిగిన విశేషమును, మరి సం॥ 55-రములయిన పిదప, శాస్త్రజ్ఞుఁడైన 'ప్రీస్టి' తో బెంజమిను చెప్పెను. దీనిని "ప్రపంచమునందలి యన్నియవస్థలు తద్ధర్మానుసారముగ నొడుదొడుకులు గలవి. మనుజులు ప్రస్తుతావస్థసంబంధ దుఃఖము లనుభవించుచు తాము కోరు అవస్థలలో నెట్టి శ్రమలుండునో తెలియనేరరు", అను నీతివాక్యమును ముచ్చటించు సందర్భమున చెప్పెను.

"డెలవేరు నదిమీఁద దిగువగ వెల్లుచున్న నొకపడవలో నేను పోవుచుంటిని. గాలిలేనందున పడవను గట్టివేయవలసి వచ్చెను. పడవమీఁద నెండనిప్పులు కురియుచుండెను. అందులోని వారినెవరిని నేనెఱుఁగను. పడవలో నుండుటకుగష్టముగ నుండెను. ఒడ్డుననేదో పచ్చికబయలుకలె నొకటి నాఁకు గనబడెను. దాని మధ్య నొక వృక్షమును జూచితిని. పడవ నడచు వఱకు, చెట్టునీడకుఁబోయి పుస్తకమును జదువుకొనవలె నని కోరి, పడవయధికారి నడిగితిని. వాఁడు సమ్మతించినందున, నే నొడ్డున చేర్పఁబడితిని. ఈ ప్రదేశము చాలభాగము చిత్తడి నేల యగుటవలన, మోకాలుబంటి బురదలో దిగఁబడి, కష్టముతోఁ జెట్టుచేరితిని. ఇక్కడ నైదునిమిషముల కాలమైన వ్యయము కాకమునుపే, వందలకొలఁది దోమలువచ్చి, నా కాళ్లు, చేతులు, ముఖమును గఱచివేసినవి. అక్కడినుండితిరిగి, యొడ్డునకువచ్చి, తెప్పమీఁద దాఁటి, పడవలోనికిఁ బోతిని. ఎండబాధ భరింపవలసివచ్చెను. ఇతరుల పరిహాసమునకుఁ బాలయితిని. సంసారములోఁ దీనింబోలిన విషయము లనేకములు నాకు దృగ్గోచరము లయినవి"

తండ్రి వ్రాసియిచ్చిన యుత్తరమును బెంజమిను గవర్నరు కీతునకు కనపఱచెను. పట్టినపట్టు విడువక, బెంజమినును పనిలోఁ బ్రవేశపెట్టుటకు గవర్న రుపగమించెను. "నీతండ్రి వివే

కముగ నడచ లేదు. అతని సలహా బాగు లేదు. మనుజులలోఁ జాల వ్యత్యాసముగలదు. ఈమంత్రి విచక్షణరాడు. చాకావస పురుషులు విచక్షణ లేక యుండరు. నిన్ను పనిలోఁ బెట్టుట కతని కిష్టములేదు గనుక నేనట్లు చేసెదను. ఇంగ్లాండునుండి తెప్పింప వలసిన వస్తువులను పట్టీ వ్రాసియిమ్ము. నేను వానిని దెప్పించి నీకిచ్చెదను. నీకు డబ్బు కలిగినపుడు, ఆ ఋణమును దీర్పవచ్చును. ఈ గ్రామములోఁ దెలివిగల ముద్రకుఁ డొకఁడుండవలయును. అదితప్పదు. నీవాపనిని బాగుగ నెరవేర్చెదవని నా నమ్మకము" అని గవర్నరు చెప్పెను. ఈ మాటలనువిశ్వసించి, యుత్సహించి, కావలసినవస్తువులను నూరుకాసులు విలువగునట్లు పట్టీవ్రాసి బెంజమినుగవర్నరుచేతికిచ్చెను. ఈ జాబితాను గవర్నరు పుచ్చుకొని, బెంజమిను స్వయముగ నింగ్లాండు వెళ్లి కావలసినవస్తువుల నెంచుకొని వానిని కొనుట మంచిదని యతనితోఁ జెప్పెను. "ఇంతియకాదు. ఒకపర్యాయము నీ వక్కడికి వెళ్లిన, నలుగురు ముద్రాక్షర శాలాధికారులతోను, పుస్తకముల దుకాణదారులతోను సహవాసముఁ జేయుటకు నీ కవకాశము గలుగును" అని గవర్నరు చెప్పినమాటను బెంజమినువిని, పరమ సంతోషమును లోలోపునఁ బొంది, వెంటనే సమ్మతించి నందున, "నీ సమ్మతము బాగుగనున్నది. వెంటనే ప్రయాణ మగుము, ఓడకప్తాను 'ఆనిస్సు'తోఁగలిసి, వెళ్లుమని" గవర్నరు నుడి

వెను. ఈయోడ ప్రతిరేవును దాఁటుచు సంవత్సరమున కొక పర్యాయము, ఫిలడల్ఫియానుండి బయలుదేరి లండను పట్టణమునకుఁ బోవుట వాడుకయై యున్నది.

ఓడ బయలుదేరుటకు కొన్ని నెలలు కాలమున్నందున బెంజమిను వెర్రిబాగులవాఁడైన గవర్నరుకు పనులుచేయుచు, తమయుభయులకు జరిగినమీమాంస యెవరికిని చెప్పక కాలము గడుపుచుండెను. అందుచేత, నీ గవర్నరు డాంభికములు, యప్రామాణికములు, వ్యర్థములైన మాటలను జెప్పిజనరంజకమును గోరువాఁడని, బెంజమినుతోఁ జెప్పుట కవకాశ మెవరికిని గలుగలేదు. అతని మాటలను నిండుగ విశ్వసించి, సుఖముగ నాగామిచింతతో ననేక నెలలు గడిపెను. ఓడకు నిరీక్షించుచు, ఏ మాసముల నీ చింతతో గడిపెనో, యామాసము లీయనకు సంతోషాస్పదము లయినవి యని బెంజమినుకుఁ దోఁచెను. ఆశానుకూలసుహృదైశ్వర్యయౌవనోపేతుఁడై, స్వమోహాంగీకారమోహినీలాలిత నిర్భరచేతస్కుఁడై, కాలమును బనులలో నెమ్మదిగ నడిపి, దినములు పండుగలవలె బెంజమిను వెళ్లబుచ్చెను.

ఎంతనెమ్మదిగఁ గాలమును వెళ్లబుచ్చుట కభిలషించినను, మధ్యమధ్య గొన్ని యవాంతరములు వచ్చుచుండును. జాను కాలిన్సు, సోమరియై, పనిపాటలు చేయక, బెంజమిను బసలో

జేరి, వాని డబ్బును బుచ్చుకొనుచు, పనిలోఁ బ్రవేశించి ఋణమును దీర్చెద నని చెప్పుచు, శరీరముపైని స్మారకము పోవునటులు దప్పత్రాగుచుండెను. ఒకనాఁడు, వీరిరువురును, మరికొందఱును గలిసి విహారార్థము పడవనెక్కి నదిమీఁదఁ బ్రయాణమయిరి. వారొండొండ పడవను గడపుచుండిరి. అపుడు కాలిన్సు పడవ గడపవలసివచ్చెను. అతను పడవను గడప నని మూర్ఖించెను. అందుపైని స్నేహితు లిరువురు గలహించి పోట్లాడినందున, నీఁత నేర్చినవాఁడని తెలిసి, బెంజమి నితనిని నీటిలోనికిఁ బడఁద్రోసి, కడమవారితోఁ బడవను గడపుకొని పోయెను. ఈఁదుకొని పడవదగ్గఱకు కాలిన్సు వచ్చినను, పడవను గడపుట కిష్టపడిన లోనికి రానిచ్చెద మని వీరు చెప్ప, వాఁడు గడప నని బిగాలు చెప్పినందున, పడవను దోసికొని దూరముగ వీరు వెళ్లిపోయిరి. కాలిన్సు మండి పడెను. ఈఁదుటచే బడలినవానిని కరుణించి, పడవలోనికి వారు లాగుకొనిరి. అనంతర మందరు గట్టు చేరి, స్వగృహములకు వెళ్లిరి. తరువాత స్నేహితు లిరువురు సఖ్యతగ నుండలేదు.

ఎక్కడ నున్నను, బెంజమినునుబోలిన సాధువు లితరులను స్నేహముఁ జేసికొనక యుండరు. ఇప్పుడితనికి ముగ్గురు స్నేహితులుగలరు; ఇతనివలె, సంసారపక్షముగ నున్నవారు. కొంచెము నడవడిలో భేదమున్నను, గ్రంథావలోకనాసక్తి వీరిని దగ్గఱకుఁ

జేర్చెను. ఆస్బోర్ను, రాల్ఫు, బెంజమిను, వీరుముగ్గురు పద్య కావ్యములయం దభిరుచికలవారు. కనుకనే, చాటుపద్య ములను వీరు చెప్పుచువచ్చిరి. "ఆదివారములనాఁడు, విహా రార్థ మేటిగట్టునఁబోవుచు, మేమొకరికొకరు చదువుచు, చది విన దానిని విమర్శించుచుంటిమి" అని బెంజమిను వ్రాసెను.

ఈ కాలములోనె, బెంజమిను కన్యకరీడుల కన్యోన్యాను రాగము బలసెను. ఆరోజులలో, కన్యకను తన కనురాగాస్పదుఁ డైన పురుషుని వివాహమాడనీయక, పరునకిచ్చు స్వాతం త్ర్యము తండ్రికి గల దైనను, దీనినంతగఁ దండ్రులు బాటించు చుండలేదు. బెంజమిను లండనుకు బయలుదేరి వెళ్లుటకు రెండు నెలలుపూర్వమే, జానురీడులోకాంతరగతుఁడయ్యెను. ముందుకు తాను ముద్రాశాలాధ్యక్షుఁడు కాగలనని 'గృహిణిరీడు' తోఁ జెప్పి, తన కామెకూఁతురునందుగల ప్రేమను బెంజమిను సూచించెను. ఆమె, బుద్ధిమంతురాలుగాన, నితనిమాటలను విని, సంబంధమున కొప్పుకొని, వధూవరులు 19 సంవత్సరములు పూర్తిగ నిండలేనివా రగుటవలనను, ఇతను ప్రయాణోన్ముఖుఁడై యుండుటవలనను నాసమయము మంచిదికాదని చెప్పెను. అందువలన, లండనుకు వెళ్లి, తిరిగివచ్చి, పని లోనిలు కడను బొందువఱకు బెంజమిను నిరీక్షింపవలసి వచ్చెను. 'తల్లి రీడు'తో నిటులు నిర్ణయించుకొని, బెంజమిను 'కన్యకరీడు'

లు మాటలాడునపుడు, తమయన్యోన్యానురాగము లొకరి కొకరు వెల్లడిచేసికొని, బద్ధులైరి.

ఇంతలో గ్రీష్మము గడచెను. శరదృతువు అంతము గావచ్చెను. లండనుకుఁబోవు యోడ సిద్ధముగ నుండెను. అది బయలుదేరు రోజు సమీపించెను. ఆశఁజూపుచు, లండనులో నున్న తన స్నేహితులకు యోగ్యతా పత్రికల నిచ్చెదనని చెప్పుచు, ప్రతిరోజున తనయింటికి రమ్మనుచు, బెంజమినును గవర్నరు త్రిప్పుచుండెను. బయలుదేరు రోజునకూడ యోగ్యతా పత్రికల నియ్యక, 'న్యూకాసిలు' పట్టణపు రేవుకు వచ్చునరికి పనిమీఁద తానక్కడికివచ్చి యోగ్యతాపత్రికలనిచ్చెదనని చెప్పి, బెంజమినును గవర్నరు పంపివేసెను. బెంజమిను పడవ నెక్కెను. లంగరెత్తిరి. ఓడనడవసాగెను. అందులో జేమ్సు 'రాల్ఫు', బెంజమినుకు ప్రత్యక్షమయ్యెను. భార్యాపుత్రాదుల విడనాడి, కీర్తిసంపదలను బొందుటకు లండనుకు రాల్ఫు పోవుచుండెను.

ఓడ న్యూకాసిలు రేవులో లంగరు దించెను. గవర్నరును దర్శించుటకు బెంజమిను వెళ్లెనుగాని, వాని దర్శనము కాలేదు. అతని కార్యదర్శి వచ్చి, పనితొందరలో నుండుటచే గవర్నరును జూచుటకు బెంజమినుకు వీలుపడ దనియు, ఇతనికి కావలసిన యోగ్యతాపత్రికలను వెనుక నుండి గవర్నరు పంపుననియుఁ జెప్పి

నందున చేయుట కేమియు తోఁచ లేదుగాని, మనస్సులో అపనమ్మకము మాత్రము బెంజమినుకుఁ బుట్టలేదు. బెంజమిను యోడలోనికి వచ్చిచేరెను. అంతలోనె, గవర్నరు పంపిన యుత్తరములను బట్టుకొని, తట్టుమీఁదికి కర్నలు ఫ్రెంచివచ్చెను. వానిని కప్తానుకు ఫ్రెంచియిచ్చివేసెను. తనయుత్తరములనియ్యవలసినదని కప్తానును బెంజమి నడుగ, ఇంగ్లాండు వెళ్లుబోవున నుత్తరములను సంచిలోనుంచి తీసికొనవచ్చునని కప్తానుచెప్పెను.

నవంబరు తే 10 ది నాఁడు, యోడ సముద్రముమీఁద బోవుచుండెను. చాల కష్టదినములు యాత్రకుఁ బట్టియుండెను. సంచివిప్పి యుత్తరములఁ జూడఁగ, నందులోఁ గొన్నియుత్తరములపైని బెంజమిను విలాసము వ్రాయఁబడియుండెను. వానిలో నొకటి, రాజుగారి ముద్రాశాలాధ్యక్షునకు, మరియొకటి పుస్తకముల దుకాణదారునకు, చిరునామా వ్రాయఁబడియుండెను. ఇవి తనవియే యని బెంజమిను తలంచెను.

డిశంబరు తే 24 ది నాఁటికి, లండనుపట్టణపు రేవులో యోడ లంగరు వేసెను. ఉత్తరమును పట్టుకొని, వెంటనే బెంజమిను దుకాణదారునియొద్దకు వెళ్లి, గవర్నరు కీతు వ్రాసిపంపిన లేఖను, వానిచేతిలోఁ బెట్టెను. గవర్నరు కీతుపేరు వినినతోడనే, “అతనెవరో నేనెఱుఁగనే” అని దుకాణదారుఁడు చెప్పి, యుత్తరమును విప్పి చదువుకొని, “ఇది, ‘రిడిల్సు’డనుఅనువాఁడు వ్రాసిన

యుత్తరము. వీఁడు దుర్మార్గుఁడని కొద్దిరోజులక్రిందట నేను విని యుంటిని. వీనితో నాకేమిపని? వీని యుత్తరములను జూచుట యేల?" అని కోపగించి,యుత్తరము పారవైచి,తనఖాతాదారునికిఁ గావలసిన వస్తువుల నిచ్చుటకు దుకాణదారుఁడు వెళ్లెను.

మిగిలిన యుత్తరములు గవర్నరు వ్రాయనటులు బెంజమినుకుఁ దోఁచెను. ఇన్నిరోజులకు గవర్నరుయొక్క సౌజన్యతను సందేహించి, మొదలోఁ బరిచయముగలిగిన "డెనుహాము"తో సకృచ్ఛముగ నీ సంగతిని బెంజమిను చెప్పెను. క్షణములో సంగతిని గ్రహించి, గవర్నరు బెంజమిను విషయమై యెవరికి నుత్తరములు వ్రాసియుండఁడనియు, గవర్నరుమాట లవిశ్వసనీయము లనియు, గవర్నరుకుఁ బరపతిలేదనియు బెంజమినుతో 'డెనుహాము' చెప్పెను. మనోధైర్యముచెడినవాఁడై, డబ్బు లేదని బెంజమిను డెనుహాముతోఁజెప్ప, "ఇక్కడి ముద్రకులతోఁగలిసి పనిచేసిన, నీవు లాభమును బొందఁగలవు. అమెరికాకుపోయి స్వతంత్రముగఁ బనిచేయుటకు సమర్థుఁడవగుదువు" అని డెనుహాము బెంజమినునకు సలహాయిచ్చెను.

రెట్టించిన యధైర్యమును గలిగించుటకు, రాల్ఫు లండనులోనె యుండిపోయెద నని బెంజమినుతోఁ జెప్పెను. రాల్ఫు డబ్బులేనివాఁడనియు, కాసిచ్చి సహాయముఁజేయు స్నేహి

తుఁడు తాను దప్ప మరియెవరు నతని కింగ్లాండులో లేరనియు బెంజమినుకుఁ దెలియును.

గవర్నరు చేసిన ఈ సహింపరాని పితలాటకమును గుఱించి, బెంజమిను వ్రాసిన యాక్షేపణ న్యాయముగ శ్లాఘింపఁబడి యున్నది. "అజ్ఞానులైన బీదకుఱ్ఱవాండ్రను నిర్హేతుకముగ మోసపుచ్చి వారియెడల కపటముగ ప్రవర్తించిన గవర్నరెట్టి వాఁడని యూహింపవచ్చును? అట్లుచేయుట, మొదటినుండి యతని కలవాటుగ నున్నది. అందఱను సంతోషపెట్టవలెనని యభిలషించి, వారి కిచ్చుట కేమియు సొమ్ములేక, వారికి యాశ మాత్రము గవర్నరు చూపించుచుండెను. ఇంతకుతప్ప, మిగిలిన విషయములలో వివేకమును, చురుకుదనమును కలిగి, మంచి లేకరియై, ప్రజలను బాగుగపరిపాలించువాఁడు," అని బెంజమిను వ్రాసెను.

అయిదవ ప్రకరణము.

లండనులోని యనుభవములు.

వయస్సులోనున్న బెంజమిను రాల్ఫు ఇరువురు వారముునకు మూఁడురూప్యము లద్దె నిచ్చుటకు నిర్ణయించుకొని, 'లిటిలు బ్రిటను' వీథిలో నొక బసను బుచ్చుకొనిరి. వీరొకరి నొకరు విడువలేకయుండిరి; బెంజమినుచేఁ బోషింపఁబడుచున్నందున, నితనిని విడుచుటకు రాల్ఫుకు వీలు లేక పోయెను. తనకంటె తక్కువ వాఁడైనను, స్వారస్యముగ మాటలాడువాఁడని రాల్ఫును బెంజమిను ప్రేమించుచుండెను సం॥ 50-రములు గడిచిన పిదప, రాల్ఫును బోలిన రసికుని చూచి యెఱుఁగ నని బెంజమిను చెప్పెను. బెంజమిను నెమ్మది గలవాఁడును, మాటలలో వెనుకదీయువాఁడును. గాంభీర్యముతోఁదనపనినిఁ జూచుకొనువాఁడును,చూచుట కింపైన వాఁడును; పెద్దపిన్న తారతమ్యముకలవాఁడై, మాటల నేర్పుగలిగి, లౌకిక వ్యాపారాభివృద్ధిని గోరువాఁడు రాల్ఫు. వీలయినచో వీరిరువురిలో, రాల్ఫె గొప్పవాఁ డగు నని వీరినిఁ జూచినవారు చెప్పియుందురు.

రాల్ఫు వద్ద లేని రెండు విశేషములు బెంజమినుకు కలవు. అవి సర్వసాధారణములయినను, బెంజమిను కప్పటికి శ్రేయోదాయకము లయ్యెను. పది కాసులసొమ్ము, చేతిలోని పని—యీ రెండును బెంజమినుకు కలవు. వారమునకు పాతిక రూప్యముల సొమ్మును గలిగించు శక్తిగల పనిని బెంజమిను నేర్చియుండెను. విలంబముగాని, కష్టముగాని లేకయే, యిదివఱకే పదుగురు పనివాండ్రున్నను, 'పామరు' కంపెనీలో బెంజమినునకుఁ బని దొరికెను. అతివేగముగ నక్షరములను గూర్చుటయందు బెంజమిను సమర్థత కలవాఁడు. పనిలోఁ బ్రవేశించుటకు రాల్ఫు చేసిన ప్రయత్నములన్నియు వృథయాయెను. అందుచే, బెంజమిను పోషితవర్గములో నతఁడుండెను. దరిదాపుగ నొక సంవత్సరము కంపెనీలో బనిచేసి, మంచి వేతనములను సంపాదించి, వానిని బెంజమిను వ్యయము జేయుచుండెను.

ఇప్పుడు బెంజమిను జీవితకాలములో జరిగిన యంశ మొకటి విన దగి యున్నది. గత శతాబ్దములో జన సమ్మతమై, 'వలాస్టను' చే వ్రాయఁబడిన 'ప్రకృతిమతవర్ణన' యను గ్రంథ రాజమును ముద్రించుటకు బెంజమిను అక్షరములను కూర్చుచుండెను. జీవహత్య, దొంగతనము, వ్యభిచారము—వీనిని నిషేధములని ధర్మశాస్త్రములు శాసింపకపోయియుండినను వీని నుపచరించుట అకర్తవ్యమని చూపించుటయే గ్రంథకర్త

యొక్క ముఖ్యాభిప్రాయము. ఇట్టి మనోహరమైన గ్రంథము, బలవద్విరోధము లగు ప్రత్యూహాలను బెంజమినుకుఁ గలిగించెను. ఆగ్రంథమును ఖండించుచు, నిత నొక ముప్పదిరెండు పుటల పుస్తకమును వ్రాసెను. ఈ గ్రంథమును వ్రాయుట వలన, బెంజమిను గొప్పవాఁడయ్యెను. దీని ప్రతియొకటి, రణ వైద్యుఁడైన 'లయన్సు' చూచి చదివి సంతసించి, దీనికర్తను వెతకుచు వచ్చి, కని, గౌరవముగ బెంజమినును పలకరించెను. "మానుషాభిప్రాయములు బుద్ధిప్రమాదరాహిత్యము"లను గ్రంథమును లయన్సువ్రాసెను. ఇత నాకాలపు (Sceptics) సంశయాళువుల పరిచయము గలవాఁడు. "సారంగములకథ" యను గ్రంథమునువ్రాసి, "సంశయాళువుల సంఘమున" కధ్యక్షుఁడై యుండిన "డాక్టరు మాండవిలు" దర్శనము బెంజమినుకు లంచన్సుచేయించెను. వైద్యుఁడు, పదార్థవిజ్ఞాన శాస్త్రవేత్తయు గణితశాస్త్రిజ్ఞుఁడు, రాజపోషిత సంఘము (Royal Society) లోనివాఁడు, సర్ ఐజాకున్యూటనుకు స్నేహితుఁడును, అయిన డాక్టరు పెంబర్టనుగారి దర్శనము బెంజమినుచేసెను. సహా స్రమాస వృద్ధై, దుర్బలుఁడైన న్యూటనును దర్శించుటకు బెంజమినుకు వీలులేకపోయెను. "ఆంగ్లేయ చిత్రవస్తు ప్రదర్శనశాలా" స్థాపకుఁడు, సృష్టి వైచిత్ర్యసంపాదకుఁడు (Antiquarian) నయిన, సర్ హాన్సుస్లోను గారి పరిచయమీ కాల

ములోనె బెంజమినునకుఁ గలిగెను. "ఆ స్విట్జర్లాసు" అను చిత్రవస్తువు నమెరికానుండి బెంజమిను తెచ్చెను. దానిని జూచుటకు స్లోనుగా రితనిబసకువచ్చి, కొంతవఱకు ముచ్చటించి, తగిన వెలనిచ్చి, దానిని బుచ్చుకొని, నితనిని తన గృహమునకుఁ దోడుకొనిపోయి, యక్కడనుండు వైచిత్ర్యములను బెంజమినుకు జూపించెను.

ప్రస్తుతముకంటె నధికముగ ధనమును గూడబెట్టవలయునని కోరి 'పామరు' కంపెనీలో పనిమాని, 'వాట్సను' కంపెనీలోఁ బనిని బెంజమిను స్వీకరించెను. ఇందులోఁ బనిజేయువారందఱు త్రాగుబోతులుగాన, 'ఉదకపానీసి' అని బెంజమినుకు మాఱుపేరిడిరి. హెచ్చరికను పుట్టించు మంచి మద్యమును త్రాగుటకంటె, నీరుత్రాగి దృఢముగనుండు బెంజమినును జూచి వారాశ్చర్యమును బొందిరి. "నాతోఁబనిచేయువాఁ డొకఁడుదయమున నొక పైంటు, భోజనకాలమున నొక పైంటు, తదుపరి మఱియొకటి, మధ్యాహ్నకాల భోజనముచేయునపుడొకటి, సాయంసమయమున నొకటి, పని ముగిసిన పిదప మఱియొక పైంటు—ఈ విధమున మద్యపానముచేయుట కలదు. అట్లు పుచ్చుకొనినగాని పనిజేయుటకు సామర్థ్యముండదని వాని యభిప్రాయము...ప్రతిశనివారము రాత్రి 3,4రూప్యములు సారాయి నమ్మువాని కితఁ డిచ్చుచుండెను. ఈ ఖర్చు నాకు లేదు" అని

బెంజమిను వ్రాసెను. అనేకు లితని నిజూచి మద్యపానమును విడిచిపెట్టిరి. మద్యముకన్న గంజి నీరు శ్రేష్ఠమని యాంగ్లేయులకు బెంజమిను నమ్మకము పుట్టించినందున జీవదృష్టాంతముయొక్క మహిమ యేమని జెప్పవచ్చు? మద్యపానము విడుచుటవలన, వ్యయము తగ్గుటయేకాక, బుద్ధినిర్మలముగ నుండును. "దినమంతయు మద్యమును బుచ్చుకొనువారు, సొమ్ములేక, దుకాణములో పరపతిని బోగొట్టుకొనినందున, వారికి నేను సొమ్మునియ్యవలసి వచ్చుచుండెను" అని బెంజమిను వ్రాసెను.

ఇటు లందరిని సురాపానవిముఖులుగఁజేసి, ప్రతికూలముల కెదురుగ నడిచి, ముద్రాక్షరశాలలోని కొన్ని నిబంధనల నుపయుక్త మగునటులు మార్చెను. అక్షరములను గూర్చుటయందు హస్తలాఘవము చూపి, సతతపరిశ్రమచే యజమానికృపను సంపాదించి, క్రమ క్రమముగ హెచ్చువేతనముల కెక్కి సుగుణగణవిరాజమానుఁడయి కొంత సంపద్వైభవముల నందెను.

బెంజమిను ధనమునుకూడ బెట్టవలయునని గృహకృత్యములను పొదుపుతో నిర్వహించుచు వచ్చెను. "డ్యూకువీధి" లో నొక బసను మాటలాడి, వారమునకు సుమారు మూఁడు రూప్యము లిచ్చుట కొప్పుకొని, ముద్రాక్షరశాలకు సమీప

ముగ నుండెను. ఇంటిలో మనుజుని సహాయమావశ్యకమని యెంచి, యిల్లుగలామె తక్కువ సొమ్మునకు బసనిచ్చెను. అంతలో, వారముకొకరూపాయి యద్దెకు బసదొరుకునని తెలిసి, యక్కడికి పోవుటకు బెంజమిను యత్నించెను. ఇతనియందు గరుణగలిగి, సాయంసమయముల నితని సంభాషణములకు సంతసించి, యితను తన బసనుండి వెళ్లుట కిష్టపడక, రూపాయి యద్దెకొడంబడి, ఆమె తన బసలో బెంజమిను నుంచివేసెను. "ఈ యద్దె నిచ్చుచు లండనులో బసచేసి యుంటి"నని బెంజమిను వ్రాసెను. వీరిరువు రన్యోన్య మైత్రితోఁ గాలమును గడిపిరి. మాటలును, కథలును చెప్పి, ఆమె బెంజమినుకు సంతోషమును గలిగించుచుండెను. ఆమె వయోవృద్ధురాలు లేనందున, సాధారణముగ నిల్లువిడిచి బయటకుఁ బోవుట లేదు. దయార్ద్రహృదయురాలు. ఆమె సాంగత్య మితనికి సంతోషము గలిగించినందున, వీలు లేదని చెప్పక యామె పిలిచి నపుడెల్ల మాటలాడుటకు బెంజమిను వెళ్లుట కలదు.

వాట్సు ముద్రాక్షరశాలలో నితనితోఁ గలిసి పాటుపడు వారలలో 'జేవిడుహాలు' అను వానిని బెంజమిను బాగుగ నెరుగును. ఇతఁడు ఫిలడల్ఫియాలోఁ జాలకాలము బెంజమినుతో సహకారియై యుండెను. 'వైగేటు' అను మఱియొకనిని

సహితమితఁడెఱుఁగును. ఇతఁడు బాగుగఁ జదువుకొనినవాఁడు. ఇతనికిని, ఇతని స్నేహితునికిని రెండుపాఠములలో బెంజమిను ఈఁత నేర్పెను. బెంజమిను మంచియీఁతగాఁడు. జలశయన, జలస్తంభన మొదలగు చమత్కారములను నేర్చియుండెను. ఒక పర్యాయము, నాలుగు మైళ్లదూర మితఁ డీఁదెను. ఇతని నేర్పునకు, యోపికకు మిగుల ముదమంది, బెంజమినునందు వైగేటు బద్ధానురాగముగలవాఁడై, యీఁతవలన పొట్టపోసి కొనుచు, యైరోపాఖండములో సంచరించి వత్తమా యని ఇతఁడు బెంజమినును సలహా యడిగెను.

అమెరికానుండి యోడలోఁ గలిసివచ్చునపుడు కలిగిన పరిచయమును బోగొట్టుకొననందున, బెంజమిను 'డెనుహాము' యొద్దకుఁ బోయి, యీ ప్రయాణము సంగతి వానితో ముచ్చటించెను. అతఁడు విని, ప్రయాణోన్ముఖుఁడైన బెంజమినును విముఖుని జేసెను. పెన్సిలువానియాకు వెళ్ళు ఆలోచనఁజేయు మని యతనికి బోధపఱచి, తానుగూడ విశేషవస్తుసామగ్రితో బయలు దేరుచున్నానని డెనుహాము చెప్పెను. ఇతఁడు వర్తకులలో నిష్కళంకగార్హస్థ్యధర్మానుచరుఁడై, వర్తక సంఘమున కదివఱకున్న నిందను బోఁగొట్టి, క్రైస్తవ దేశముల యందు దీనికి నామ రూపములను దెచ్చిన మహనీయుఁడు. ఇతఁడింగ్లాండుకువచ్చి, బ్రిస్టలు పట్టణమునకు తన కప్పిచ్చిన వారి

నందఱను సమావేశము చేసి, తన ఋణముల సంగతిలో వారు రాజీనామా పడినందు కెంతయు సంతసించెను. ఆనాఁడు వారికి విందు చేసి, వారి కియ్యవలసిన సొమ్ము అసలు వృద్ధులతో నితఁ డిచ్చివేసెను. తా నమెరికాలో వెళ్లి వ్యాపారమును సాగించుటకుగాను వస్తుసామగ్రి నింగ్లాండులోఁ గొనెను. సంవత్సరమున కేఁబదికాసులు వేతనము పుచ్చుకొని తన కార్యదర్శిగనుండుమని డెనుహాము బెంజమినును కోరెను. ఇంతకధికముగ బెంజమినుకు సొమ్ము దొరుకుచుండెను. వర్తక వ్యాపారములోఁ గొంత తేలికి పాఱినపిదప, మరికొన్ని పనులలో బెంజమినును నియోగించుటకు వీలగునని డెనుహాము వానితోఁ జెప్పెను. డెనుహాము యొద్ద పనిచేయుట కితఁ డొప్పుకొనెను.

లండను, అక్కడిజీవనము,—ఈ రెండును బెంజమిను కసహ్యము పుట్టించి యుండెను. ఫిలడల్ఫియాలో నిశ్చింతగ జఱిపిన మాసములను అనేకపర్యాయములు జ్ఞప్తికి దెచ్చుకొని, వానిని బెంజమి నభిలషించుచుండెను. కావున ముద్రాక్షరశాలలోని పనిని విడిచి, వస్తుసామగ్రిని కట్టి యోడ కెక్కించెను. మరి కొన్ని రోజులకుగాని యోడ బయలు దేరలేదు.

ప్రయాణమునకు ముందొక రోజున, ఘనతవహించి, కోశాధ్యక్షుఁడైన, సర్ విల్లియం విండుహాము, వర్తమానము

బంపినందున, వానిని దర్శించుటకు బెంజమిను వెళ్లెను. "నీకీంత బాగుగ దెలియునని, నీవిద్దఱి కదినేర్పితి వని, నాలుగుమైళ్లీందితివనియు వినుచున్నాను. నా కుమారులు ప్రయాణోన్ముఖులయి యున్నారు. వారు వెళ్లుటకు పూర్వమే, నీ వీ విద్యను వారికి నేర్పవలయును" అని బెంజమినును 'వింఢుహాము' వేడుకొనెను. ఇతఁడు ప్రయాణ సన్నద్ధుఁడైనందున, దానికి సమ్మతించుటకు వీలులేకపోయెను. "అమెరికాకు నాప్రయాణము సిద్ధముకాక మునుపు, నాకీ వర్తమానము వచ్చియుండిన, నేను ప్రయాణమును తలపెట్టక, ఇంగ్లాండులో నీఁతవిద్యపాఠశాలను బెట్టియుందు"నని బెంజమిను వ్రాసెను.

ఆఱవ ప్రకరణము.

ఫిలడల్ఫియాకు తిరుగుదల.

కప్తాను క్లార్కుచే గడపఁబడిన 'బెర్కుషియారు' యోడలో బెంజమిను బయలు దేరెను. జూలై తే 21-ది మధ్యాహ్నమున, 'గ్రేవుశెండు' యొద్ద వీరు లంగరు వేసిరి. "ఇది పాడుప్రదేశము. ఇక్కడి ప్రజలు మార్గస్థులను మోసపుచ్చుటయే పనిగాఁగల వారలు. వీరియొద్ద వస్తువులను గొని, వారు గోరిన వెలలలో సగము నిచ్చిన, ఇవియు నిజమైన వెలకు రెండింతలుండును. దైవానుగ్రహమున నిక్కడినుండి రేపు బయలు దేరుచున్నార" మని బెంజమిను వ్రాసెను. మరునాఁడు బయలుదేరి, పోర్ట్సుమతు రేవులో లంగరు వేసిరి. ఓడల గమ్యస్థానముఁ (harbour) జూచుటకు కప్తాను, డెనుహాము, ఇతని లేకరి, ముగ్గురు నోడ దిగి పట్టణములోనికి వెళ్ళిరి. అనేక దినములవఱకు నోడ 'పోర్ట్సుమతు వైటు' దీవికి మధ్యప్రదేశమున నుండెను. ఈ లోపున బెంజమిను 'వైటుదీవి' లోనికిఁ బోయి "కారిసుబ్రూకు" దుర్గము మొదలగువానిని దర్శించెను.

మరి కొన్ని రోజులవఱకు, వైటుదీవి రేవులో నోడ లంగరు వేయుచు, ఎత్తుచు, సోలాంటునదిపైఁ దేలుచు, సముద్రమునకుఁ

బోవలెనని యత్నము జేయునప్పుడు, 'స్మిత్ హౌను' రేవులోనికి గాలిచేఁ గొట్టఁబడెను. 'యార్మతు' పట్టణమువద్ద కొందఱు ప్రయాణికులకుఁ గలిగిన విపత్తును బెంజమిను సాంతముగా వ్రాసెను. దీవిలోఁ గొంతసంచరించి, సాయంకాలమున యార్మతునకు వీరు రాఁగా, రేవునకుఁ బోయెడి మార్గమును దప్పినట్లు వీరికిఁ దోఁచెను. దేనిమూలమున రేవు విరివియైనదో, యా కయ్యను వీరు దాఁటి కయ్యముఖద్వారమున నున్న దోనెవద్దకు వచ్చిరి. దానిపైకి దాఁటి, పట్టణములోనికిఁ బోవలె నని వీ రభిప్రాయపడిరి.

"గడపువాఁడు లేనందున, వానిగుడిసెకు మేము వెళ్లితిమి. వాఁడు మంచము నెక్కి పరుండియుండెను. మమ్ములను దాఁటింప ననెను. అప్పుడు, దోనెను లాగి తెచ్చి, దానిని గడుపుకొని పోవుటకు నిశ్చయించి, నీటియొద్దునకు మేము వచ్చితిమి. దోనె నీటికి 50 గజములు దూరమున గుంజకు గట్టఁబడియున్నందున, దానిని మేము లాగలేక పోతిమి. దానియొద్దకుఁ బోవలె నని బట్టలు తీసి వేసితిని. దానిదగ్గఱకు తీసికొనిపోవు రాతికట్టుమార్గమును దప్పినందున గుండెలు మోయు, బురదలోఁ దిగఁబడితిని. తుదకు గుంజ వద్దకు వచ్చితినిగాని, దోనె గొలుసుతో గట్టఁబడి తాళము వేయఁబడియున్నందున, చాలదిగులు పొందితిని. అన్ని విధముల దోనెను తీయవలె నని యత్నించితిగాని, ప్రయోజ

నము లేక పోయెను. తడిసి, బురదలో నొక గంటవఱకు ప్రయాస పడి, తుదకు దోనెను తీయలేక, మరలివచ్చితి”నని బెంజమిను వ్రాసెను. “మా జేబులలో డబ్బులేదు. గాలికఱచుచున్నను, మే మొక గడ్డికుప్పయొద్ద నా రాత్రి గడపుటకు నిశ్చయించితిమి. ఇటులు శ్రమములు పడుచుంటిమి. ఇంతలో మాలో నొకడు తన జేబులోనుండి యినుపలాడా (Horse-shoe) నుదీసి, దానితోఁ దాళమును బగులకొట్టుటకు వీలగునని నాతోఁ జెప్పి, నాచేతికి దాని నిచ్చెను. నేను దానిని పట్టుకొని వెళ్లి, తాళమును బగులఁగొట్టి, దోనెను నీటిలో తేల్చితిని. మేమందఱము సంతోషించి, దానిలో నెక్కితిమి. నేను బట్టలను వేసికొనినపైని, దానిని మేము గడిపితిమి. పెద్దకష్టము ముందుకు రానున్నది. అప్పుడు పోటు సమయము గనుక, నంతట నీరు నిండియుండెను. వెన్నెల రాత్రియైనను, కయ్యనుండి పోవుకాలువ యేదో మాకు దెలియలేదు. తోఁచినటుల దోనెను తిన్నగ గడిపినందున, సగము దూరము పోవునప్పటికి, బురదలో దోనె చిక్కుపడినట్లు మాకు దోఁచెను. తెడ్డులను బురదలోనాటి, దోనెను నీటిలోనికి ద్రోయవలెనని యత్నించి, మే మొక తెడ్డును విఱిచివేసితిమి. నాలుగంగుళమునీరైన లేనందున, దోనెతో మే మొడ్డెక్కితిమి. ఏమిచేయుటకును దోఁచక, చీకాకుపడుచుంటిమి. పాటో, పోటో మాకు తెలియ లేదు. కొంతసేపటికి, పాటుసమయ మనిగ్రహించితిమి. తెడ్డు

మునుఁగుటకు తగిన నీరైనలేదు. రాత్రియంతయు గాలి దెబ్బ తినుచు, దోనెలోనుండుట కష్టమైనను, మఱుచటి దిన ముదయమున దోనెవాఁడు వచ్చినపుడు మేము తెల్లముఖము వేయవలసి వచ్చునని విచారించుచుంటిమి. ఒక యరగంటవఱకు గుజగుజలాడి క్రిందుమీఁదుపడితిమిగాని, కార్యము లేక పోయెను. చేతులు నలుపుకొనుచు గూర్చుంటిమి. ఒడ్డున చేరుమార్గము కనఁబడదాయెను. సముద్రపు పోటుతగ్గెను. క్రిందికి దిగిన, గొంతుకమోయ బురదలో దిగఁబడవలసి వచ్చును. అప్పుడు తెగించి, యిరువురము బట్టలు తీసివేసి, క్రిందికి దిగి, మామోకాళ్లతో 50 గజముల వఱకు దోనెను గెంటుకొనివచ్చి, నీటిలో దానిని తేల్చితిమి. ఒకచే తెడ్డుండుటచే, గష్టముతో మే మొడ్డున జేరితిమి. మాతో వచ్చిన, వారందఱు బసలో మమ్ములకై ఎదురు చూచుచుండిరి. ఆరాత్రి మే మొడ్డున గడిపితిమి. మా విహారమిటుల ముగిసె"నని బెంజమిను వ్రాసెను.

స్పిత్ హెడ్ వదలిన మూఁడువారములకు ఈ ప్రయాణికులు అట్లాంటికు మహాసముద్రమును జూచిరి. ప్రయాణము దీర్ఘమై, విసుగు పుట్టించెను. ఈ ప్రయాణములోనే, గతించినకాలములోని తప్పులను స్మరణకుఁ దెచ్చుకొని, ముందుకు బాగుగ నడచుటకై, బెంజమి నొక నడవడిపట్టికను వ్రాసెను. తరువాత కొంద ఱాపట్టిక దొరకలే దనిరిగాని; ఇటీవల బెంజమిను స్వహస్తలిఖిత ప్రతి యొకటి లభించినది.

"పద్యకావ్యమును రచించువారు దానిని పఠన యోగ్యము చేయవలెననిన వ్రాయుటకు బూర్వము, దాని యాద్యంతములను బాగుగ యోచించవలెను. అటులనే, జీవిత కాలము. దానిని గడపుటకు తిన్నని మార్గము వేయనందున, నేను చిక్కుదారులలోఁబడి, మార్గము తప్పితిని. నాగార్హస్థ్య ధర్మము మారినది గనుక, కొన్ని నిబంధనలను నియామకముల ననుసరించి, నాజీవితకాలమును జ్ఞానివలె గడపుటకు నిశ్చయించి, ఈ దిగువ నిబంధనలను వ్రాయుచున్నాను.

" (1) ఋణములను తీర్చువఱకు నేను మితముగ ధనమును వ్యయము చేయవలెను.

(2) ఎల్లపుడు సత్యమును బలుకుదును. — నేను నిర్వహించుటకు శక్తిలేని కార్యములయం దితరుల కాశ కలిగించను. మనోవాక్కాయ కర్మములలో సౌజన్యతను చూపింతును.

(3) పూనినపనిని పూనికతో తుదముట్టించెదను; స్వకర్మమును విడిచిపెట్టి, ధనార్జన కితరపనులను చేయను. శ్రద్ధ వహించి, ఓర్పుతోఁ బనిని చేయుటయే ధనార్జనకు మార్గము.

(4) ఇతరుల దుర్గుణముల నెంచను. వారి సుగుణములనే యెంతును. ఇతరు లన్యాయముగ దుర్గుణమొకనియం దారోపించినను, సమయము చిక్కినపు డెల్లవాని సుగుణముల జెప్పుదు" నని బెంజమిను వ్రాసెను.

ఇంతటితోఁ జాలించక, నాఁడు మొదలుగా ర్వాస్థ్యధర్మము లను సరిగా నడుపుచున్నది లేనిది బెంజమిను పరీక్షించుకొను చుండెను. దీని ఫలితమును ముందు జూడగలము.

ఆనాఁడట్లాంటికుమహాసముద్రము జలార్ణవమే. 'బెర్క్ షియరు' యోడలోని వారు మరియొక యోడను జూచుసరికి, 50 దినములయ్యెను. ఈయోడ స్నేహపక్షము వారిదైనందున, వారు జూచి సంతసించిరి. అది దగ్గఱకు వచ్చుట వలన, దానిలో నున్న ప్రయాణికులతో వీరు మాటలాడిరి. దానిని చూచుట వలన బెంజమినుయొక్క మనస్సు కరగెను.—"ఇది 'స్నో' అను పేరుగల యోడ. స్త్రీపురుషులేఁబదిమంది నెక్కించుకొని, 'డబ్లిను' పట్టణమునుండి 'న్యూయార్కు'కుఁ బోవుచున్నది. ఇందులోని వారందఱు తట్టుపైకి వచ్చి మమ్ములను జూచి సంతసించినట్లు నాకు గనఁబడెను. ఇట్లు దైవికముగ, మహాసముద్రముమీఁద రెండోడలు గలిసినపుడు, వానిలోని యాత్రికు లెంతసంతసింతురు! వారి మనస్సులలో నెంత యుల్లాసము కలుగును! ఆ యోడలోని వారి ముఖములను జూడఁగ, సంతోషముచే నాహృదయము తపతపలాడి, యంతఃకరణపూర్వముగ బయలు వెడలినందున, నే నానందమును పట్టలేక పోతి" నని బెంజమిను వ్రాసెను.

మరి పదియారు దినములకు, తట్టుమీఁదనుండు వారి కానందమును గలుగఁజేయుచు, యోడయొక్క చౌకివాఁడు "భూమి, భూమి" యని యఱచెను. "అందరివలె నేను వేగముగ జూడలేకపోతిని. నానేత్రములానంద బాష్పములతో నిండెను." అని బెంజమిను వ్రాసెను. మరి రెండు రోజులు గడచినపిదప, ఫిలడల్ఫియా కొరుమైళ్లు దిగువగ, డెలవేరు నదిలో సాయంత్రము 8 గంటలకే యోడలంగరు వేసెను. "విహారార్థము పడవనెక్కి, ఫిలడల్ఫియాలోని బాలురు కొందరు దైవికముగ వచ్చి, మాయోడ తట్టునెక్కి, మమ్ముల నొడ్డునకుఁ దీసికొనిపోవుటకు సమ్మతించినందున, మేము వారితోఁ బడవలోనికి దిగి, 10 గంటలకొడ్డున జేరితిమి. విసుగు పుట్టించి భీతావహమైన సముద్రపు ప్రయాణమును నిరుపద్రవముగ జేసినందు కొకరికొకరు వందనములు చేసికొని, మేమందఱము దైవ కటాక్షమును గొనియాడితి"మని బెంజమిను వ్రాసెను.

ఓడదిగి, ఫిలడల్ఫియావీథులలోఁబోవుచుండఁగ, నుద్యోగమునుండి తొలగింపఁబడిన గవర్నరు కీతును బెంజమినునాకస్మికముగ దారిలోఁ జూచెను. నిర్హేతుకముగ బెంజమినును మోసపుచ్చినందుకు, సిగ్గుపడి, బెంజమినును బలుకరించక, కీతువెళ్లిపోయెను. దరిద్రుఁడును, అలక్షితుఁడునునై, జీవనార్థము నూతనసీమలచారిత్రములను వ్రాయుచు, మరి పాతికసంవత్సరములు

ప్రపంచములో కొట్లాడి, సం॥ 80_రముల వయస్సున,లండను పట్టణములో, సం॥ 1749-రమున, కీతుస్వర్గస్థుఁ డయ్యెను.

కన్యకరీటుయం దపేక్షకలవాఁడై, యామెను బెంజమినుమరవలేదు. లండనులోనుండు దినము లంతమగుముందు, రాల్ఫుగారి చిక్కును వదిలించుకొని, బెంజమిను స్వస్థతను బొంది, ప్రాచీనమోహామంకురింప, "మోహపాశములలో చిక్కి, వీనిమూలమునవింతగ్లాండునుండి ఫిలడల్ఫియాకువచ్చితి" నని బెంజమిను వ్రాసెను. ఇతఁ డింగ్లాండునుండి రాఁడని నిశ్చయించి, "రాజర్సు" అను కుమ్మరివానిని కన్యకరీటు వివాహమాడెను. ఈ దాంపత్య మనుకూలము కానందున, వానిని విడనాడి, కన్యకరీడు తన మాతృగృహము వచ్చి చేరియుండెను. ఈ సంగతులు బెంజమినుకుఁ దెలిసి, ఇదియంతయు తనలోపమువలన జరిగినదని విచారించెను. ఋణస్థుల బాధపడలేక, 'కుమ్మరి రోజర్సు' పశ్చిమ దీవులకుఁ బోయి, కొంతకాలమున కక్కడ మృతినొందె నని వార్త వచ్చెను.

బెంజమిను దేశములో లేని సమయమున, కీమరు వ్యాపారమును బాగుగ నడిపించినటులు కనబడెను. మునుపటిదానికంటె బాగుగనున్న బసలో కీమరు దుకాణమును పెట్టెను.ముద్రాక్షరశాలకు కావలసిన నూతన కూర్పులను (New types) వాఁడు

తెప్పించెను. విశేషముగ పనివాండ్రను నియోగించి, వ్యాపారమును వాఁడు సాగించుచుండెను.

వెంటనే, బెంజమిను పనిలో ప్రవేశించెను. డెనుహాము, 'వాటరు వీధి'లో నిల్లు పుచ్చుకొని, దానిని సామానుతో నింపి, దుకాణము పెట్టెను. శ్రద్ధాభక్తులతో క్రొత్తపనిని బెంజమిను చేయుచు, కొద్దికాలములోనే వ్యాపారమునందు నేర్పరి యయ్యెను. పుత్రవాత్సల్యముతో బెంజమినుని యజమానుఁడు, పితృవాత్సల్యముతో యజమానుని బెంజమినును చూచుకొనుచుండిరి. ఒక యింటిలో నిరువురు కలిసియుండిరి. ఇటులు కాలమును సౌఖ్యముగ గడపుచున్నందున, బెంజమినుకు వర్తకయోగము తప్ప, మరియొకటి లేనట్లుతోఁచెను. కొద్దికాలములో నీ వ్యవహారములో వంతుదారుఁడగుట కవకాశముగలిగి, డెనుహాముయొక్క స్థానము నాక్రమించు నేమోయని నలుగురికిఁ దోఁచెను. అన్నివిధముల తుష్టిపుష్టికలవాఁడైనను వెర్ననుయొక్క ఋణమును తీర్చలేదనియు రీడుకన్య నన్యాయముగ దుఃఖముల పాలుచేసితి ననియు బెంజమిను విచారించుచుండెను.

మొదటిమాసములలో, పని సాగుటవలన, నితని యోగము బాగుగనుండునను యాశకలిగినను, వీని యోగదశ హఠాత్తుగ నంతరించెను. దుకాణముపెట్టిన నాలుగునెలలకు, సం॥

1727-వ సంవత్సరము ఫిబ్రవరి నెలలో, డెనుహాము - బెంజమినులు చావు సంకటము పడిరి. పార్శ్వశూలచే బెంజమిను బాధపడి, చావునకు సిద్ధమయ్యెను. "నేను విస్తారము బాధపడితిని. సర్వము విడిచితిని. రోగము కుదిరినందున ఖిన్నుఁడనై, లేచి తిరిగి యీ పనులనే మరల జేయవలసి వచ్చెను గదా యని విచారించితి" నని బెంజమిను వ్రాసెను. డెనుహాము చాలకాలము బాధపడి, తుదకు కాలవశమును బొందెను. తన వాత్సల్యమును జూపించుటకు, కొంతధనమును బెంజమినుకీయవలసిన దని, మరణశాసనములో డెనుహాము వ్రాసెను. తదనంతర మతని సొత్తును సంరక్షకులాక్రమించినందున, బెంజమిను పనిలేక గాలికి తిరుగ వలసివచ్చెను.

అనంతరము, కీమరుయొక్క ముద్రాక్షరశాలలో హెచ్చు వేతనమునకు బని నంగీకరించెను. ఇతనికి కీమరునకు మనస్సంతగ కలియకపోయినను, కీమరు విషయమై చెడువార్తలను వినుచున్నను, శరీరపోషణార్థ మీపనిని బెంజమినుచేయుచుండెను. ఇక్కడ పనిచేయువారలలో, న్యాయబుద్ధిగల 'హ్యూమెరిడిత్' అను నాటుపురమువాని పరిచయము బెంజమినుకుఁ గలిగెను. వీఁడు వివేకి, యనుభవశాలి, లెస్సగఁ జదువుకొనినవాఁడు. అయినను, మద్యపానమును జేయువాఁడు; ఈ క్రొత్త పనియందు శ్రద్ధలేనివాఁడు.

ఎల్లప్పుడు, ఉల్లిసస్వభావము కలవాఁడుగాన, పనివాండ్రతోఁ గలసి మెలసి బెంజమిను తిరుగుచుండెను. ఏదియో యొక క్రొత్తసంగతిని పనివాండ్రకు ప్రతిరోజున పనిలోఁ జూపించుట వలన, వారందఱతనిని గౌరవముగ జూచుచుండిరి. ఇతనిచే శిక్షింపఁబడి, వారు పనిలోఁ దేరి పారిరి. కీమరు వ్యాపారమును వారు బాగుగసాగించిరి.

ఏడవ ప్రకరణము

"జంటో" సమాజము.

ఈ కాలములోఁ దనతోఁ బనిచేయువాండ్రను, పట్టణములో నితర స్నేహితులను సమావేశముచేసి, 'జంటో' అను సమాజము నొకటి బెంజమిను స్థాపించెను. సం॥ 40-రములు వఱకు శ్రేయోదాయకముగ, సుఖావహముగ నీ సమాజము వర్ధిల్లుచుండెను. మనుజుల, జ్ఞానము విజ్ఞానధర్మముల యభివృద్ధి కొఱకీ సమాజము స్థాపింపఁబడినది. ఎవఁడైన నీ సమాజములోఁ బ్రవేశింపవలెననిన, నిలుచుండి తనగుండెమీఁద చేయిని వేసికొని, దిగువ వ్రాసిన సూత్రముల కొప్పుదలకావలెను. ఆ సూత్రములను పొందుపఱచుచున్నారము:—

(1) "సమాజములోనివారి నెవరిని నేను అమర్యాద చేయను.

(2) "ఏ మతస్థుఁడైనను ఏవృత్త్యనుచరణీయుఁడైనను, ప్రతి మనుజుని ప్రేమించెదను.

(3) "పిచ్చియాలోచనలు కలవాఁడైనను తనకుఁ దోఁచిన విధమున ప్రార్థనచేయువాఁడైనను, సరి వాని దేహమునకు, పేరునకు వస్తువుల కెటువంటి నష్టమును గలుగఁజేయను.

(4) ''సత్యమును సత్యమునకే ప్రేమించెదను. నిష్పక్షపాతముగ సత్యమును తెలిసికొని, దాని నితరులకు తెలియఁ జేయుదును." ప్రతి శుక్రవారము సాయంత్రము సమాజము వారు సభచేయుచుండిరి.

సమస్త శాస్త్రవిషయములపై సభలో వీరు తర్కించు చుండిరి. ఇందులో వాదముచేయుట కలదు.

''సత్యమును తెలియుటకు వివాదమాడవలయునుగాని, జగడగొండితనము కూడదు" అని బెంజమిను వ్రాసెను. ఈ సమాజాభివృద్ధికొరకు బెంజమిను కష్టపడుచుండెను. ఈసమాజములో ముచ్చటించిన విషయముల నిందు పొందుపఱచు చున్నారము.

''స్వలాభమునకా, మనుజులు పనిచేయుచున్నారు?" ''ఉద్దేశము మంచిది, చేసినపని చెడుపని; దురుద్దేశము, చేసిన పని మంచిది—వీనిలోనేది శ్రేష్ఠము?" ''వేదాంతముయొక్క లక్ష్యము, కోరికలను ఛేదించుటయా?" ''సౌఖ్యమన నేమి?" ''మనుజుఁడు జీవితకాలములోఁ బూర్ణత్వమును బొందఁగలఁడా?" ''బుద్ధి, మంచినడవడియుఁ గలబీదవాఁడు; బుద్ధి మంచినడవడియు లేని భాగ్యవంతుఁడు—వీరిలో నెవరిస్నేహము మంచిది?" ''వీరు మృతినొందిన, వీరిలో నెవరి మరణమువలన దేశము

నష్టమును బొందును?" "వీరిలో నెవరు సుఖజీవులు?" వీనిని సమాజములోఁ బూర్వోత్తరముగ సమన్వయించుచుండిరి.

దీనిని స్థాపించిన కొన్ని రోజులకు, బెంజమిను దీనిని విడిచి వేయవలసి వచ్చునను భయము కలిగెను. కీమరు ముద్రాక్షర శాలలో బనిచేయుచు, 6 మాసములు సుఖముగ బెంజమిను గడిపెను. పూర్వమువలె, బెంజమినుదగ్గరకు జేరనీయక, కీమరు వానిని దూరముగనుంచుచు వచ్చెను. ఇంతలో కీమరు యొక్క వ్యవహారము తగ్గినది. అతని ఋణములు లావయ్యెను. అయినను, నతని పనివాండ్రందఱు, బెంజమినుచే శిక్షింపఁబడి, పనిలోఁ జేరి పారిరి. అందుచే, హెచ్చువేతనమిచ్చి బెంజమినును పనిలోనుంచుటకు కీమరు కిష్టములేక పోయెను. ఏదో చిన్న జగడము తెచ్చి, కీమ రతనిని కోపగించెను. అందుకు రోషముకలిగి, బెంజమిను పనిమాని లేచిపోయెను.

గృహమునకుఁబోయి, శాంతుఁడై తానుచేసిన పనిని బెంజమిను వితర్కించెను. బోస్టనుపట్టణమునకుఁ బోవలెనని యితఁడాలోచించెను. నాలుగు సంవత్సరములనుండి స్వగృహమునకు వెళ్లలేదు. ఈ లోపున తానుచేసిన పనులేమియు మంచివికావని బెంజమి నను కొనెను. ధనమైనను గూడఁ బెట్టలేదు. వెర్నను కియ్యవలసిన సొమ్ము నియ్యలేదు.

శాస్త్రవేత్తయైన 'ఎమర్సను' చెప్పిన విధమున, బెంజమినునుబోలినవారిని రాత్రిమీఁదనుంచినను వారు వేఱుదన్నెదరు. ఒకనాఁటి సాయంకాలమున, హ్యూమెరిడిత్తు, అను వాఁడితని యొద్దకువచ్చి, ముచ్చటించుచు, కీమరు ఋణముల పాలయిన సంగతిని జెప్పెను. ఇంతకును, కీమరు పనినేర్పులేనివాఁడు. ఇంతలో నంతలోనో, వానిపని ముగియుననియు, వారు స్వంతముగ ముద్రాక్షరశాలను స్థాపించుటకవకాశ ముండుననియు, వారు పలుకుకొనిరి. మెరిడిత్తుమదుపుపెట్టి, కావలయు సామానులను దెప్పించుటకు, నిరువురుకలిసి పనిచేసి, లాభములను సమముగ పుచ్చుకొనుటకు సమ్మతించిరి.

గవర్నమెంటు నోటుకాగితములను ముద్రించుటకు కీమరుని నియోగించిరి. వానిచేతిక్రిందివారెవరేపనిని బాగుగ జేయలేరు. అందుచే, బెంజమినును గోపముమాని పనిలోఁజేరమని వాఁడు వేఁడెను. బెంజమిను పనిలోఁదిరిగి ప్రవేశించెను. అందుచేత, రెండుమూఁడుసంవత్సరములవఱకు కీమరుయొక్క వ్యాపారము సాగెను. కావలసిన అచ్చులు సిద్ధముకాఁగానే, న్యాయశాస్త్రాధికారుల యెదుట ముద్రించుటకు, వీరిరువురు కలిసి 'బర్లింగుటను' పట్టణమునకుఁ బోయిరి. ఈ సమయముననే, వారిపరిచయము వీనికి గలిగెను. "నామనస్సు పఠనమువలన పరిపక్వము నొందినందున, నాసంభాషణయందు వారిచ్ఛకలిగి

యుండిరి. వారిగృహములకు నన్ను పిలుచుకొనివెళ్లి, వారి స్నేహితుల దర్శనము నాకు జేయించుచుండిరి. కీమరు నేను పొందిన మర్యాదను బొంద లేదు. నిజముగ, కీమరు వెఱ్ఱిబాగుల వాఁడు. ప్రపంచరీతిని దెలియనివాఁడు. జనసమ్మతాభిప్రాయము లను కాదనువాఁడు. రోఁతను పుట్టించునంత వలక్షణముకల వాఁడను" అని గర్వముగ బెంజమిను వ్రాసెను.

ఇదివఱలో వ్రాసినప్రకార మింగ్లాండునుండి, సం॥1728-రము ప్రారంభమున, నచ్చుయంత్రము, కూర్పులువచ్చినందున, కీమరుతో వ్యవహారమును చక్కఁజేసికొని, మెరిడిత్తు బెంజమి నులు కలిసి, ముద్రాక్షరశాలను స్థాపించుటకు సమకట్టిరి.

ఈకాలములోనే బెంజమిను, తనగోరిమీఁదవ్రాయవలసి నదిగా నీ దిగువ చరణమునువ్రాసెను. "ముద్రకుఁడైన బెంజ మినుయొక్క దేహము (అక్షరములు మాసిపోయి,ప్రాఁతగిలిన గ్రంథముయొక్క యట్టవలె), క్రిమికీటకములకాహారమై,యిక్క డనున్నది. ఈ గ్రంథము నాశముపొందక, సృష్టికర్తచే దిద్దఁ బడిసవరణచేయఁబడి, దీనికంటె రమ్యమైనకూర్పులో వేయఁబడి, తిరిగి ప్రచురింపఁబడు నని వాని నమ్మకము."

ఎనిమిదవ ప్రకరణము.

బెంజమిను - మెరిడిత్తు: - ముద్రకులు.

జాగరూకతతో వీరు పని నారంభించిరి. సంవత్సరమున కిరువదినాలుగుకాసు లద్దె కొప్పందముచేసికొని, బసను మాట లాడిరి. కొంతభాగమును తమ స్వాంతమున కుంచుకొని, శేషించినదాని నితరుల కద్దెకిచ్చివేసిరి. అక్షరకూర్పులనువిప్పి, యంత్రమును స్థాపించి, కావలసిన వస్తువులనుగొని, పనినారంభము చేయునరికి, దగ్గఱనున్న రొక్కము వ్యయమయి పోయినందున, చేతిలో నొక కాసులేకయే, వీరు పనిసాగించిరి.

దినచర్యకుం దగినసొమ్ము, వీరికీపనిలో వచ్చుటలేదు. అప్పుడప్పుడు 'జంటో' సమాజమువారును, వారు శిఫారసుచేయుటచే వచ్చినవారు మాత్రము వీరికిఁ బని నిచ్చుచుండిరి. ఇంత మాత్రమున, పని నడచునా! అయినను, సమాజమువారి ప్రాపకము కలదు. అందుచే, వారు దీనిని నిలఁబెట్టుటకు తగిన ప్రయత్నములు, వ్రాత, మాటల మూలమున జేయుచుండిరి. బెంజమినుయొక్క శ్రద్ధాభక్తులను, పనినేర్పును, బుద్ధికుశలతను, సవిస్తరముగ వీరు పొగడుచు వచ్చిరి. చేయవలసినపనిని జా

సూకతతో రాత్రింబగళ్లు కష్టపడి, పేరు నిలఁబెట్టుటకు వెంబ విను ప్రయత్నించుచుండెను.

ఇతను మొదటినుండి, వార్తాపత్రికను ముద్రించి ప్రచురము చేయవలెననికోరుచుండెను. చేయఁబూనినపని నాచరణలోనికి తెచ్చువఱకు దానిని గోప్యముగ నుంచు స్వభావముకలవాఁడైనను, పొరబాటున నొకనితో నీ సంగతిని జెప్పినందున, నతఁడు దానిని కీమరు చెవినివేసెను. ఏపనియు లేనందున, నతఁడు వార్తాపత్రికను ముద్రించుటకు సన్నద్ధుఁ డయ్యెను. 'సర్వశాస్త్ర - కార్యబోధిని' యనుపేరుతో నొక పత్రిక నతఁడు ప్రచురము చేసెను. దీని నందఱు శ్లాఘించిరి.

దీనినిచూచి రోషాయత్తచిత్తుఁడై, వెంకయను వ్యాకులము పొందెను. ధైర్యము తెచ్చుకొని, జంటోసమాజము వారి సహాయమున, నితఁ డొక పత్రికను ప్రచురించుటకు కాంక్షించెను. 'అధికప్రసంగి' యను పేరుతో నీపత్రిక వెడలెను. ఇది యన్నిటిని పరిహాసించి, యెగతాళిచేయుచుండెను. "మేము సత్యమును చెప్పుటచే, మీకందఱికి కష్టముగ నుండును. మీ తప్పులను దెలిసికొనుటకు కదా, మీరు సంవత్సరమునకెనిమిది రూప్యములను మా కిచ్చుచున్నారు. అపుడు ఇష్టము మీతప్పులను జూచి నవ్వువారి సమయముకూడ వచ్చునుగాన, మీరప్పుడు వారిని జూచి నవ్వవచ్చును" అని 'అధిక ప్రసం

గిలో' వ్రాయబడెను. ఇందులో కీమరును మెత్తిపొడిచి బెంజమిను వ్రాయుటయు— 'బోధిని' లో నితనిని మెత్తి పొడిచి కీమరు వ్రాయుటయు, జరిగెను.

ఋణగ్రస్తుఁడైనందున, కీమరు పత్రికను సాగించలేక పోయెను. తుదకు దానిని బెంజమిను కతఁడమ్మివేసెను. పూర్వపు పేరు తీసివేసి, 'పెన్సిలు వానియాగెజెటు' అను పేరుతో 'బోధిని' ని బెంజమిను ప్రచురించెను. ఇదివఱలోఁ దన చిన్నతనములో, దనయన్నగారికి 'కోరాంటు' పత్రికను ప్రచురించినందుకు జరిగిన పరాభవమును జ్ఞప్తికిఁ దెచ్చుకొని, బెంజమిని పత్రికను జాగరూకతతోను వివేకముతోను బ్రచురము జేసెను. సత్యమును రూఢిగ వ్రాయుచు, యప్రియమైన సత్యమును మృదువుగ జెప్పుచు, ఇతరుల మనస్సును నొప్పింపక, యందఱికి మేలుకలుగునట్లు, బెంజమిని పత్రికను నడిపించుచుండెను.

ఇప్పటికిని, వీరి ముద్రక వ్యాపారము బహుళముగ నుండ లేదు. వీరు బీదవారుగ నుండిరి. సహాయము చేయుట కొకఁడైనను లేఁడయ్యెను. ఇంచుమించుగ పనిసంతయు బెంజమిను చేయుచుండెను. మెరిడిత్తు పని తెలియనివాఁడు, త్రాగుబోతు, ఎల్లప్పుడు, వాఁడు మై మఱచియుండును.

ఋణమును చేయనేకూడదు. చేసినవెంటనే దానిని తీర మానము చేయవలెను. లేనియెడల, నొకానొకప్పుడు, మన

కసాధ్యముగ నున్నకాలములో నది తీరువానమునకు తటస్థ మగును. అన్ని వాయిద్యములు వాయించి, నాలుగు వైపుల నుండి ధనమువచ్చునేమోయని చూచుచు, మునుఁగుచున్న వ్యాపారమును లేవనెత్తుటకు సమర్థుఁడుగనున్న బెంజమినుకు ఋణము సంగతిని జ్ఞాపకము తెచ్చుటకు, వెర్ను మృదువుగ నొక లేఖను వ్రాసిపంపెను. తన తప్పు నొప్పుకొని, కొంచెము కాలము గడువుచేయ మని బెంజమిను ప్రత్యుత్తర మతనికి వ్రాసెను. అటుల గడువుచూపినందున, నేఁడు సంవత్సరముల నుండి బాధించుచున్న ఋణము నసలువృద్ధులతోఁ దీర్చుటకు కొద్దికాలములో నితని కవకాశము జిక్కెను.

ఇదివఱకు, సర్కారుకు కావలసిన కాగితములను 'బ్రాడు ఫర్డు' ముద్రించుచుండెను. ఇతఁడు కొన్నిలోపములు చేసినం దున, వీనిని మాన్పించి, వా రాపనిని బెంజమినును చూడ మనిరి. ఇందు మూలమున, 'బెంజమిను మెరిడిత్తు' ల కంతగ లాభము లేకపోయినను, కొంతవఱకు వీరికి పేరువచ్చి, పేరు నిలఁ బడుట కవకాశమయ్యెను.

రెండు సంవత్సరములనుండి కష్టపడుచున్నను, జీవనా ధార మస్థిరమై, బెంజమినుకు పని నిలకడతో నుండఁగల దనునమ్మ కము లేకపోయెను. వెచ్చము పెట్టిన 200 కాసులలోను సగము సొమ్మును 'తండ్రి మెరిడిత్తు' జాగ్రత్తచేయకలిగెను.

ఇంగ్లాండునుండి వస్తుసామగ్రినంతయు పరపతికి తెచ్చినందున, పరపతినిచ్చినవాఁడు వీరుచేసిన విలంబమునకు భయపడి, న్యాయసభలో వీరి సామానులమీఁద తీరుమానమును బొందెను. జామీనుపైని వీరిరువురిని వదిలిరి. "ఇట్టి స్థితిలో, నాప్రియస్నేహితు లిరువురు వెవ్వేరుగ నాయొద్దకువచ్చి, నేను కోరినసొమ్ము నిచ్చెదమని నాతోఁజెప్పిరి. మెరిడిత్తుతో వంతును బోఁగొట్టుకొని, స్వతంత్రముగ నన్నుండ మనిరి. వారుచేసిన మేలు నాకు మరపునకు రాదు"అని కృతజ్ఞతాపూర్వకముగ బెంజమిను వ్రాసెను.

ఈ స్నేహితులు, "విల్లియంకోల్మాను, "రాబర్టుగ్రేసు" అనువారు. వీరు "జంటో" సమాజములోనివారు. జీవితకాలమంతయు వీరు బెంజమిను కాప్తులుగనుండిరి. తండ్రి, కుమార మెరిడిత్తులవలన మేలుపొంది నందున, వారిని విడుచుటకు కష్టమనియు, పత్రముప్రకారము వారు నడుచుకొనిన పక్షమున, వంతువారితో వదులుకొనుటకు తన కిష్టములేదని స్నేహితులతో నితఁడు జెప్పెను. అంతలో, వంతుదారుఁడైన కుమార మెరిడిత్తును కలిసి, "నీవుచేసిన వ్యవహారము నీతండ్రి కిష్టము లేనట్లు కనఁబడుచున్నది. ఇచ్చెద ననిన సొమ్ము నతఁడు నీ కిచ్చునేమోగాని, మనకిచ్చునటుల నాకుఁ దోఁచదు. ఏమాటయు, నీవునాతో రూఢిగఁ జెప్పిన,సర్వము నీకువదిలి, నాపనిని జూచు

కొనెదను" అని బెంజమిను చెప్పెను. అప్పుడు, "నాతండ్రిమోసపోయెను. అతనియొద్ద సొమ్ము లేదు. మరి నే నతనిని తొందర చేయలేను. ఈపని నాకు తగినదికాదు. నేను మొదట వ్యవసాయదారుండను. పట్టణమువచ్చి, ముప్పదియేండ్లు వచ్చిన పైని, క్రొత్తవ్యాపారములో దిగుట నాబుద్ధి తక్కువ...... నేను తిరుగ దున్నుకొనుటకుఁ బోయెదను. నీ స్నేహితులు నీకు సహాయముచేసిన, వారిని జూచుకొనుము. మనము మునిగి చేసిన ఋణములను తీర్చుటకు శక్తి నీ కున్నయెడల, నాతండ్రిమనకు నిమిత్తమిచ్చిన నూరుకాసుల నిచ్చివేయుము; నేను స్వయముగ చేసిన ఋణములను తీర్చివేయుము; నాకు ముప్పదికాసుల నిచ్చిన, నావంతును నీకు విడిచిపెట్టుదును. నీవే సర్వస్వమును బొందవచ్చును" అని కుమార మెరిడిత్తు చెప్పెను.

వెంటనే, దీనికి బెంజమిను సమ్మతించి, నూరుకాసులు చొప్పున ప్రతిస్నేహితునియొద్ద బదులుచేసి, మెరిడిత్తుల కిచ్చివేసి, స్వంతముగ వ్యాపారమును బెట్టెను. నేఁడు మొదలు విశేషముగ నొనువాయకములు లేక, స్థిరముగ నితని వ్యాపారము నడచుచుండెను. నానాటికి పరపతి కలిగెను. యుక్తాహారవిహారచేష్టావర్తనుఁడై, బెంజమిను తన వ్యవహారములో మెలఁగుచుండెను.

తొమ్మిదవ ప్రకరణము

వివాహము.

వ్యవహారమును సాగించుటకు మార్గము తిన్నగనుండుట చేత, స్వస్థచిత్తుఁడై, బెంజమిను వివాహోన్ముఖుఁ డయ్యెను. "గృహిణిగాడ్ఫ్రి" యొద్ద నితఁడు బసచేయుచున్నందున, నామె, బంధుగులయొద్దనున్న "కన్యకగాడ్ఫ్రి" కితను తగిన వరుఁడని, యోచించెను.

"ఈమె మమ్ములను సమావేశముచేయుచుండెను. ఇంటి వారు నన్ను భోజనమునకు బిలుచుచుండిరి. భోజనానంతర మున, మే మిరువురము మాటలాడుట కవకాశ మిచ్చుటకు, వారు సన్న సన్నగ లేచిపోవుచువచ్చిరి. తుదకు, వారితో నా యుద్దేశమును జెప్పఁగోరి, గృహిణిగాడ్ఫ్రిద్వారా నామాటను బంపితిని. నా ముద్రాక్షరశాలకు నేను చేసిన ఋణములో, శేషించిన నూరుకాసులను వారిని తీర్చివేయమని, వారికి మా టను బంపితిని. వారు సొమ్ము నియ్యలేమని చెప్పినందున, వారి గృహమును, తాకట్టుపెట్టి సొమ్ము నియ్యవలసినదని నేనుగోరి తిని. దీనికి వారు సమ్మతించలేదు. కొద్దిరోజులకు, బ్రాడు ఫర్డు—కీమరులవలె, నేనుకూడ నచ్చుపనిలో దిగువారము నని

మెంచి, కన్యక గాడ్ఫ్రితో నన్ను మాటలాడనీయనందున, నా మెకు నా కగుపడ లేదు. నేనుగూడ వెళ్లుట మానివేసితిని. ఈ విధమున నాకామెయందనురాగమున్నది లేనిది వారు తెలిసికొన గోరిరేమోగాని, నేనుమాత్రము కోపముచేత వెళ్ల లేదు. అందుచేత, వారు కలవరపడి, రమ్మనుమని నాకు వర్తమానము పంపినను, నేను వెళ్లలేదు. ఇల్లంతయు నాకువదిలి, వారు లేచిపోయిరి. నేను మరియెవరిని బసలో దింపలే" దని బెంజమిను వ్రాసెను.

కన్యక రీడు, యీలోపున నొంటరిగనుండి కుందుచుండెను. వాస్తవముగ, కుమ్మరిరోజర్సు చనిపోయెను. అప్పుడప్పుడు, బెంజమిను గృహిణిరీడును జూచుటకు వెళ్లుచుండెను. ఆమెకు సలహా నిచ్చుటకలదు. కన్యక యొక్క దురవస్థకితఁడు వగచుచుండెను. అందుచేత, మనస్సును కుదురుచేసికొని, యే కష్టములు వచ్చినను భరించుటకు నిశ్చయించి, సం॥ 1730-వ సము సెప్టెంబరు నెలలో బెంజమిను కన్యక రీడును వివాహమాడెను.

గృహిణి బెంజమి నన్ని విధముల ధర్మచారిణియై యుండెను. భర్తకు పనిపాటులలో సహకారిణియై, గృహకృత్యములను నేర్పుగ నిర్వర్తించుచు, నామె దయాపూర్ణురా లనిపించుకొనెను. "స్వయముగ కుట్టిన, లినెను, రోమపు దుస్తులను, నేను ధరించుట కామె యిచ్చును. ఈ సంగతి జ్ఞాపకము వచ్చిన

పుడు, నామనస్సు కరఁగును. ఎల్లప్పుడామె సంతోషముగ నుండును. ఇతరుల లోపాలోపములను సవరణచేయు స్వభావము కలది. స్వల్పవిషయములనుకూడ పట్టుదలతోఁ జూచుచుండును. స్వల్పవిషయములలోనే మనుజులు సంతుష్టిచెంద వలెను. 18-వ శతాబ్దమున జీవించుటచేత నామె చదువరి కాదు. ఉత్తరముల నామె తెలివితేటలతో వ్రాసినను, వాని వర్ణక్రమము సరియైనదికా''దని పరదేశములో నుండినపుడు బెంజమిను వ్రాసెను. ఆమె చక్కనిది; ఆమె ముఖారవిందము వికసించియుండును. ఆమె పిల్లలు, మనుములు చక్కనివారని నూతనసీమలలోఁ బ్రసిద్ధికెక్కిరి.

అతఁడు స్త్రీలోలుఁడుకాకపోయినను, భార్యను మృదువుగను, దయతోను, యుక్తముగను జూచుచుండెను. ఇట్టి భర్తను బొందినందు కామె గర్వించెను. ఇరువు రన్యోన్యానురాగము కలవారలు. "మే మొకరి నొకరు సంతోషింపఁజేయవలయునని కోరుచుంటిమి" అని బెంజమిను వ్రాసెను. "మాయొద్ద, పనికిమించిన సేవకులు లేరు. మేము సంసారపక్షముగ నుంటిమి. లేని పోని భేషజములు మాకు లేవు. సుమారు పదునెనిమిది రూప్యముల కొక వెండిగరిటెను నాభార్యనాకు తెలియకుండకొనెను. నేఁడు మొదలు వెండిసామాను, పింగాణివస్తువులు మాయింటిలో కనఁబడుచుండెను. మేము ధనవంతుల మైనకొలఁది, నీ

సామానులు హెచ్చుచుండె"నని కూడ బెంజమిను వ్రాసెను. వివాహమైన కొన్నిరోజులకే ముచ్చట జరిగెను. ఇతని వ్యవహారమైనను బాగుగా లేదు; నింద లేదు; వెల్తి లేదు. పనులన్నియు న్యాయముగ నతనిచేత జేయంబడుచుండెను. ఈ సమయములో, సర్వజనోపయోగ్యమైన పుస్తకభాండాగారమును స్థాపించుటకుం దగిన ప్రయత్నముల నితండు జేసెను.

"జంటో" సమాజము స్థాపించినప్పుడు, స్వంతమందిర మేదియు దానికి లేదు. సమాజములోనివాండు 'రాబర్టుగ్రేసు' కరుణతో నొక గది నిచ్చినందున, దానిలో సమాజమువారు కూడుచుండిరి. వివాదాంశములను విశదీకరించుటకు సభ్యులు కొన్ని పుస్తకములను సభకు తీసికొనివచ్చి, పని ముగిసినపైని, వానిని తమ గృహములకుం దీసికొనిపోవుచుండిరి. మందిరములో నొక గదిలో ప్రతిసభ్యుండు తన పుస్తకములనుంచుటవలన, వానిని జదువుట కందఱికిని వీలగు నని బెంజమిను ముచ్చటించెను. వల్లెయని యందఱు అంగీకరించిరి. మందిరములోం బుస్తకము లుంచంబడెను. వానిని వాడుకొను నేర్పు సమానముగ నందఱు కలవారు కారు గనుక, కొన్ని పుస్తకములు మాసిపోయినవి. అందుచేత, వాని యజమానులు విసిగికొని, తమపుస్తకములను స్వగృహములకుం దీసికొనిపోయిరి. అట్లులందఱు చేసిరి. పుస్తకములను గొనుటకు శక్తిలేని సంసారు లిదివఱకు వీనిని చదువుట

వలన లాభమును బొంది, ప్రస్తుత మవిలేనందున నిందు వ్యసనమును బొందిరి.

చందాతీసి, పుస్తక భాండాగారము నొకటి లేవనెత్తవలెనని బెంజమినుయోచించెను. ప్రతిచందాదారుఁడుప్రథమమున సంచికలను గొనుటకు రెండుకాసుల నిచ్చి, ప్రతిసంవత్సరము సుమారెనిమిది రూప్యముల నిచ్చుకొనవలసిన దని, బెంజమి నేర్పాటుచేసెను. అక్కడ ధనము నిచ్చువారు లేరు. చదువుకొను వారు లేరు. దానియం దాసక్తియున్న వారు లేరు. అందుచేత, చందాతీయుట కష్టమయ్యెను. నలుగురినిచూచి, వారితో దాను స్వయముగ చెప్పి, వారిచేత నితరులకు చెప్పించి, యితఁడు కష్టపడెను. అనుకొనిన 5-నెలలకు, సం॥ 1731_నవంబరు వచ్చుసరికి, 50-చందాదారులు గూడిరి. సం॥1732 రముమార్చి నెలవచ్చుసరికి, చందాసొమ్ము వసూలుకాఁబడెను. ఇంగ్లాండునుండిపుస్తకములను దెప్పించుట కతఁడు వ్రాసెను. 'కాలిన్సు' పుస్తక భాండాగారపు కార్యాధ్యక్షుఁడుగ, ముప్పదిసంవత్సరము లుండెను. స్నేహితులు కృపతోఁ గొన్ని పుస్తకములనుబహుమతి చేసిరి. అవి వచ్చినతరువాత, ప్రతిదానిని ప్రతిచందాదారుఁడు చదివి ముఖ్యాంశముల నెత్తి, వ్రాయవలసిన దని యొక పద్ధతి నందఱి సమ్మతముపైని బెంజమిను వ్రాసెను.

అక్టోబరు నెలలోఁ బుస్తకములు వచ్చెను. సమాజము వారొకనిని భాండాగారపు కార్యదర్శిగ నియమించిరి. వారములో నొకరోజున ప్రతివాఁడు పుస్తకములను తెచ్చుకొనుచుండెను. రెండవసంవత్సరములో బెంజమిను కార్యదర్శిగ నుండెను. దీని ననుసరించి దేశమందంతటను మఱికొన్ని భాండాగారములు లేచెను. సం॥ 1785-రములో 5487; సం॥ 1807-రములో 14,457; సం॥ 1861-రములో 70,000, పుస్తకము లుండెను. నూటపాతిక సంవత్సరములవఱకు విచ్ఛిన్నముగ నిది శ్రేయస్సు నిచ్చుచుండెను. ఇదిముందుకూడ నిట్టులనే యుండునని తోఁచు చున్నది. మంచికట్టు దిట్టము లేర్పఱచి, వ్యవహారమును బాగుగ జరిపించి, బెంజమిను, వీని స్నేహితులు, దీనిని శ్రద్ధతో జూచి నందున, నింత యభివృద్ధిలోనికీ భాండాగారము వచ్చెను. "తామస్సు పెన్ను" అను నతఁడు ఫిలడల్ఫియాకు వచ్చినపుడు, వాని దర్శనమునకు వెళ్లి, కార్యవాహకు లొక విన్నపమును జరిపిరి. అతఁడు సంతసించి, బహుమానముగ గొన్ని పుస్తకముల నిచ్చెను. "గ్రంథపఠన, నాగరికమైనపని యని, మెచ్చఁబడెను. పతనమునుండి వీరిని విడదీయుటకు తగిన వినోదము లాకాలమున లేనందున, వీరు గ్రంథావలోకనము చేయుచు కాలము వ్యయముచేసిరి. ఆకాలమం దన్యదేశీయుల కంటె, బాగుగ గ్రంథములను జదువువారువీరే" యని బెంజమిను వ్రాసెను.

చదువరిదై, కీర్తిప్రతిష్ఠలను బొందిన బెంజమిను వ్యవహారస్థుఁడుగ నెటులవన్నె కెక్కెనో మనమిఁక నుచూడవలయును. సం॥ 1728-రము మొదలు సం॥ 1748-రము వఱకు మంచి వ్యవహారస్థుఁడని బెంజమిను పేరొందెను. ముద్రకుఁడు, గ్రంథసవరణీకుఁడు, కూర్పువాఁడు, ప్రకటించువాఁడుగ, నితఁడుండెను. సిరా, చీటీగుడ్డలు, సబ్బు, బాతురెక్కలు, మొదలగువాని నితఁడమ్ముచుండెను. దేశసమాచారములను దెలిసికొనుట కితని దుకాణమున కందఱు వచ్చుచుండిరి.

'ఫెన్సిలువానియాగెజెటు' అను వార్తాపత్రిక మునుపటి కంటె వెల్లడిగ వ్యాపించెను. ఇది నూతన సీమలలో వన్నె కెక్కెను. అక్కడివారికి సోదరభావమును బుట్టించెను; ప్రజల కుపకార బుద్ధిని బోధించెను. శాస్త్రోక్తప్రకరణములు, వ్యాసములు, సమాచారములు, వర్తకవిశేషములును గలిగి, వీనిని ధారాళముగ వ్రాయుచు, మతభేదముల నిది బోఁగొట్టుచుండెను.

సం॥ 1732-రము డిశెంబరులో, 'పూరురిచ్చర్డు' అను పేరు పెట్టి, యొక పంచాంగము నితఁడు ప్రకటించెను. ఇది నాలుగు వైపులను వ్యాపించినది. దీనిలో గంభీరమైన నీతివాక్యములు కలవు. ఇది హాస్యరసము ప్రధానముగ కలిగియుండెను. ఇది సరసమైన పంచాంగము. ఇందు ఉపోద్ఘాతములు, ప్రకటనలు ప్రకృతి విశేషములు, గ్రహణములు, వింతగ వ్రాయఁబడు

చుండెను. సామెతలు, పద్యములు సరసమైనవి. సరసములేని, నీరసము కాని విశేషములు లేవు.

"ఇందులోని సత్యమేమన, నేను కటికదరిద్రుఁడను. నాభార్య మంచిది, గర్విష్ఠి. నారగుడ్డలు కట్టుకొని, రాట్నము నొద్దను గూర్చొనుట కామె యిష్టపడదు. పనిలేక, నేను నక్షత్రములను జూచుచుందు నని నామీఁద నామెకు కోపము. నా పుస్తకములను తగులపెట్టుదునని, నన్ను భయపెట్టును. అందుచేత, నామె కోరినప్రకారము, లాభమగు పని నేదైన నేను చేయవలయునుగదా! తదనుగుణముగ, నీపనినారంభించితిని" అని పూరురిచ్చర్డు పంచాగములో లిఖింపఁబడెను. మరియొక పర్యాయము, "ఒక జత చెప్పులు, రెండు నారపంచలామెకు, నాకొక కోటును కొనినాను. ఇదివఱకు కోటు లేనందున, బయటకు పోవుటకు సిగ్గుపడితిని. ఆమె కోపము కొంచెము తగ్గినది. అందుచేత, మునుపటికంటె, నిప్పుడు రాత్రివేళల స్వస్థగ నిద్రించుచుంటిని" అని 'పూరురిచ్చర్డు'లో వ్రాయఁబడెను. ఇందులో కొన్ని సరసముగ వ్రాయఁబడిన సంగతుల నిందు పొందుపఱచుచున్నారము:— "కొట్టవలెను, ప్రేమించవలెను." "బంగారమును పరీక్షించునది నిప్పు; స్త్రీని, బంగారము; పురుషుని, స్త్రీ." "నూతనమైన సత్యము, సత్యమే; పురాతనమైన తప్పు, తప్పే," "ఇరువురు చనిపోయిన, మువ్వురు రహస్యము నుంచు

గలరు." "నీవు దుకాణము నుంచుము—దుకాణము నిన్నుంచును." "వక్తయొక్కమాటలు పూర్ణస్థానము; తెలివి పూర్ణానుస్వారము." "నీవు చెప్పిన సంగతులను విని, యామె నవ్వుచున్నది. ఎందుచేతను? ఆమెకు మంచిదంతములుకలవు." "చుట్టము, చూపులకు వచ్చినవారు, చేఁపలు మూఁడురోజులలో కంపుగొట్టును." "రోగము కుదుర్చువాఁడు దైవము, కట్నము పుచ్చుకొనువాఁడు వైద్యుఁడు." "నమ్మకమైన స్నేహితులు మువ్వురు:—ముసలిభార్య, ముసలికుక్క, రొక్కము ధనము" "వివాహమునకు ముందు కండ్లు తెఱచియుండుము; తరువాత, సగము వానిని మూయుము."

పదిసంవత్సరములకు, స్వగ్రామమునకు బెంజమిను వెళ్లెను. జీవితకాలములో ప్రతి పదిసంవత్సరముల కొకపర్యాయము అతఁడు స్వగ్రామమునకు వెళ్లుచుండెను. తిరుగుదలలో న్యూపోర్టుకు వచ్చి, తనయన్న నితఁడు చూచెను. పూర్వపు మనస్పర్థలు మఱచి, కొంతకాల మన్నదమ్ములు కలసి మెలసి యుండిరి. జేమ్సు ఫ్రాంక్లిను జబ్బుగనున్నందున, నతఁడు తన కుమారుని తమ్మునికప్పగించెను. ఆ ప్రకారమే, వానికి చదువు చెప్పించి, ముద్రకుని వ్యాపారమును బెంజమిను నేర్పెను. ఇంతలో జేమ్సు కాలధర్మము నొందినందున, నతని భార్య

'న్యూయోర్కు' లోనే వ్యాపారముచేయుచుండెను. చదువు ముగిసినపైని, కుమారుఁడు తల్లియొద్దకు వెళ్లెను.

బెంజమిను ఫిలడల్ఫియాలో స్వంతపనులను జూచుకొనుచు, స్వగ్రామస్థులచే మన్ననలను బొందెను. సం॥ 1736-రములో "సామాన్యప్రజాసభ"కు లేఖకునిగ, బెంజమినును నియోగించిరి. పెన్సిలువానియాలో నితఁడే మతిమంతుఁడు. ఈ యుద్యోగము వలన ధనము దొరకక పోయినను రాష్ట్రము వారి ముద్రకపనులను 'జూచుటచేత, నితనికి లాభము గలిగెను. ఈ పనిలోఁ బదునాలుగు సంవత్సరము లతఁ డుండెను. ఫిలడల్ఫియాలో 'పోస్టుమాస్టరు'గ నియోగింపఁబడినందున, దేశములోని సమాచారములను తెలిసికొనుట కితనికి వీలుపడి తనవార్తాపత్రికను విశేషముగ విస్తరింపఁజేసెను. నేఁడు మొదలవిచ్ఛిన్నముగ నితఁడు శరీరయాత్రను గడిపెను.

అతఁ డంతరంగమున జరిపిన జీవితచరిత్రమతియాహ్లాదకరముగ నుండును!

పదియవ ప్రకరణము

స్వయంకృషి.

పుస్తక భాండాగారములోని పుస్తకము లన్నియు బెంజమిను చదివెను. ఇతను మొదట దేశచరిత్రలను, మహాపురుషుల జీవన చరిత్రములను, జదివినట్లుల గనబడుచున్నది. "చరిత్రపఠనోద్భాసితాభిప్రాయము" లను నొక వ్యాసము నితడు వ్రాసెను. ఏబది సంవత్సరము తైనోసాలోని రాజుల దివాణ వ్రాసిన విధమున నీ వ్యాసము వ్రాయబడినదిగాని, నూతన సీమలలో స్వానుభవము లేని పడుచువాండ్రు వ్రాసినట్లు కనబడదు. ఈ వ్యాసము చాలకాలము ప్రచురము లేక పడియుండెను.

ధర్మాత్ముల నందఱిని సమూహాయము చేసి, యొక సంఘమును స్థాపించవలెనని బెంజమిను యత్నించి, తన స్నేహితులతో నీ సంగతిని ముచ్చటించ, వారంను కంగీకరించిరి. "ముక్తులు - స్వాస్థ్యులు సంఘము" అని దీనికి బేరు పెట్టుటకితను తలంచెను. ముక్తులన, పాపము, ఋణములనుండి ముక్తిని పొందిన వారు. ఈ రెండు బాధలు లేనందున, స్వాస్థ్యులు. ముఖ్యముగ

ధర్మాచరణము నితఁడు పూర్ణత్వమును బొందఁగోరెను. ఏకాల మందును తప్పు చేయక యుండవలెను. పొరపాటు చేతఁ జేయు స్నేహితుల ప్రోద్బలము చేతఁ జేయు, తప్పులను ముందుకుఁ జేయు కుండుటకు నేను ప్రయత్నించితిని. 'ఇది తప్పు, అదియొప్పు' అని నాకు తెలియును. అట్టి స్థితిలో, తప్పుమాని, యొప్పు నెందుకు నేను చేయరాదు? ఇదియే కష్టమని తోఁచుచున్నది. ఒక తప్పును మానివేయుటకు ప్రయత్నించినందున, నకస్మాత్తుగ మరియొకటి చేయనగుచున్నది. అజాగ్రత్తగ నుండుట వలన, నేనలవాటుచేత తప్పు మార్గములోనికి వచ్చుచుంటిని. బుద్ధిలేనందున, నామనస్సు విచ్చలవిడిగ వెళ్లుచున్నది." అని బెంజమిను వ్రాసెను.

అతఁ డాచరణలోనికిఁ దెచ్చిన ధర్మము లివి:— యుక్తాహారము, మౌనము, క్రమము, శాంతము, దాంతము, నిర్మలము, శుచిత్వము, పత్నీవ్రతము, అణఁకువ, శ్రద్ధ, భక్తి, న్యాయ్యము, క్లుప్తత ఈ పదమూఁడు ధర్మములను వారమున కొక్కొక్కటి చొప్పున యాచరణఁ జేయుచుఁ బ్రతిధర్మమునకు సంవత్సరమునకు నాలు గావృత్తుల నితఁ డిచ్చుచుండెను. ఇది సానుకూలముగ తుదముట్టుట కష్టమని తోఁచెనుగాని, కొన్ని రోజులకు వీనిలాభము స్పష్టముగ నతనికిఁ గనఁబడెను.

అన్ని ధర్మములలోను, రెండవమాత్ర మితఁడు ప్రవృత్తి లోనికిఁ దెచ్చుటకు వీలులేకపోయెను. అవి, "క్రమము, అణఁకువ." పేరుకు మాత్రముగాని, నిజమైనయణఁకువ తనకు లేదని యతఁడు వ్రాసెను. గర్వము పాపిష్టిది. దానికి బదులు, యణఁకువయుండి, మనుజుఁడందుకు గర్వించిన బాగుగనుండును. క్రమముగఁ బనిచేయుట కొంచె మితనికిఁ దెలియును. అయిన, నేపని నెప్పుడు చేయవలయునో, యేయేవస్తువు నెక్కడ నుంచవలయునో, బెంజమినుకు బాగుగఁ దెలియదు.

అన్ని ధర్మములను సానుకూలముగ నాచరణలోనుంచి, మనుజు లెంతో శ్రమపడిన పక్షమున, నొకధర్మమునందు వారికి స్థిరబుద్ధి కలుగును? ఒక సమయమున మనకొక ధర్మమునందు బుద్ధికలిగినను, మనమాత్మ నిగ్రహము మాత్రముచేయ లేము. అభ్యాసమువలన నిది పొందవలసినదియేకాని, మరియొకటి కాదు. బెంజమి నాచరణచేసిన విధ మతని దేశకాలావస్థల కనుగుణ్యముగ నున్నది. అంతకు మించినది మంచిది నీకు తెలిసిన, నీవు దాని ననుష్ఠించుము. "ముందురాఁబోవువారి కీ సంగతిని తెలియఁజేయుట మంచిది. ఈ ప్రకారము నడచుటచేత, దైవానుగ్రహమువలన, నేను వృద్ధాప్యములో సుఖజీవనమును బొందితిని. రాఁబోవు కష్టసుఖములు దైవాధీనములు. ఒకవేళ నవి వచ్చినను, గతములో ననుభవించిన వానిని జ్ఞప్తికిఁ దెచ్చు

కొని విరాగముతో పీనిని భరింతును. యుక్తాహారము పుచ్చుకొనుటచేత, నిరోగిగ నుంటిని" అని, సం॥ 79-రములు వయస్సున బెంజమిను వ్రాసెను.

ధర్మాచరణ కష్టసాధ్యమైన పనియని తెలిసి, "ముక్తులయు స్వాస్థ్యులయు సంఘము"లో ప్రవేశించుటకుముందు, ప్రతివాడును, పదమూడు వారములలో కనీస మొకవారమైన నాత్మపరిశోధన జేసినగాని యర్హత కలుగ దని బెంజమిను నిబంధన చేసెను. సంఘము మాత్రము సమకూడలేదు. వ్యవహారము దట్టముగనుండుట, దీని విషయమై శ్రద్ధవహించుట కతనికి వీలులేకపోయెను.

సం॥ 1733-రములో భాషలను చదువుట కితఁ డారంభించి, కొద్దికాలములో, "ఫ్రెంచి, ఇటాలియా, స్పానిషు" భాషలను వ్రాయను చదువను నేర్చెను. ఇతనికి చతురంగము నాడుటయం దతిప్రేమ గనుక, కొంతవఱకితఁడు 'ఇటాలియా' భాషను వేగముగ నేర్చుకొనుటకు వీలుకలిగెను. ఇతనివలె నిటాలియా భాషను నేర్చుకొనుచున్న స్నేహితుఁ డొకఁడు, బెంజమిను చదువును మాని యాటకు వచ్చునటులఁ జేయుచుండెను. ఓడినవాఁడు మరల యాటకు వచ్చులోపునక్రియాపదములను వల్లించుటయో లేదా భాషాంతరీకరణము చేయుటయో యాచరించు

పనులలో నేదియైన చేయవలయు నని నిర్ణయించుకొని, నాఁట సరిసమముగ నాఁడుచు వచ్చిరి. ఈ విధమున, నిటాలియా భాషను వీరు సాంతముగ నేర్చిరి. ఈ భాషలను బూర్ణముగఁ జదివి, 'లాటిను' భాషను జమువనేర్చి, దాని నితఁడు తుద ముట్టనభ్యసించెను.

సంగీతమును విలాసార్థముగ నితఁ డారంభించి, యెక్కుడుత్సాహముతో దానిని నేర్చుకొనెను. ఇతఁ డన్ని వాయిద్యములు వాయించుట యెఱిఁగి, స్వరజ్ఞానమును బొందెను. ఇతఁడు ప్రకృతిని కన్నులు విప్పి పరీక్షించుచుండెను; దాని సంపద్వైభవములకు సంతసించుచుండెను. ఇతఁడు ప్రకృతిలో మునిఁగియుండెను.

'స్వీడను' దేశపు సర్కారుచే పంపఁబడిన, వృక్షశాస్త్రజ్ఞుఁడు 'కాము' అను నతఁడు, సం॥ 174-రములో బెంజమినును జూచెను. వీరిరువురికి స్నేహము కలిగెను. "తమలోఁ దాము మాటలాడుకొను శక్తి చీమలకు కల దనుటకు నిదర్శనముగ, నొక స్వానుభవ విషయమును బెంజమిను నాతోఁ జెప్పెను. పంచదారను చీమచూచి, తనకన్నములోనికిపోవును. కొంతసేపటికి, వందలు వేలు చీమలు వచ్చి, పంచదారను తీసికొనిపోవును. అటులనే, చచ్చిన యీఁగను జూచి

తానొక్కటి దానిని మోసికొని పోలేక పోయిన పక్షమున, వెంటనే చీమ కన్నములోనికిఁ బోవును. క్రమక్రమముగ, చీమలు ప్రాకుచువచ్చి, దానిని తీసికొనిపోవును. ఒక సమయమున చిన్నకుండలో తేనెవేసి, దానిని పదిలముగ బెంజమిను దాఁచెను. దానిలో మెల్లఁగ ప్రవేశించి, కొంత తేనెను చీమలు తినివేసెను. వానిని జూచి దులిపివేసి, యాకుండ నింటి వెన్నుకు త్రాటితో నతఁడు వ్రేలగట్టెను. పొరబాటున నొక చీమ దానిలోనుండి పోయెను. పైకి ప్రాకిపోవుటకు వీలులేక, నటునిటు తిరిగి, త్రాడుమీఁదుగ వెన్నుకుపోయి, తప్పించుకొని క్రిందికి దిగెను. ఇది దిగిన మరియొక యరగంటకు ననేక చీమలు గోడమీఁద ప్రాకుచు వెన్నెక్కి, త్రాడుమీఁదుగకుండ లోనికి దిగిపోయి, తేనెను తినుటకారంభించెను. తుదకా తేనే నంతయు నవి తినివేసెను." అని, తనతో బెంజమిను చెప్పినట్లు, స్వీడనుదేశపు పండితుఁడు వ్రాసెను.

బుద్ధిమంతులే సంగతిని జూచినను లెస్సగ విచారించుదురు. తుపానుల మార్గమును కనిపెట్టి చెప్పుటకు బెంజమినుకవకాశమయ్యెను. "ఫ్రాంకురిచ్చర్డు" పత్రికలో, నొక నాఁటి రాత్రి 9-గంటలకు చంద్రగ్రహణము పట్టునని, వ్రాయఁబడియుండెను. దానినిఁ జూచుటకు బెంజమిను సమకట్టెను. గ్రహణము పట్టుటకు పూర్వమొకగంట కీశాన్యమూలనుండి, గాలి

వాన ప్రళయముగ లేచి, యారాత్రియు మరుచటి దినమంతయు గొట్టుచుండెను. సముద్రముమీఁద, దేశమందంతట నది వ్యాపించి, చాలనాశముఁ జేసెను. ఈ సంగతిని నూతన సీమలలోని వార్తాపత్రికలు ముచ్చటించెను. బోస్టను పట్టణములోని వార్తాపత్రికలలో తుపాను సంగతియేకాక, గ్రహణము సంగతి కూడ వ్రాయఁబడియున్నందుకు, బెంజమినాశ్చర్యపడెను. బోస్టనులో నితనియన్నగారికి లేఖను వ్రాయ, గ్రహణము పట్టువది లిన గంటకు తుపా నారంభమయిన దని వారివలన విని బెంజమినాశ్చర్యపడెను. సకృచ్ఛ్రముగ వీని సంగతిఁ దెలిసికొని, యీశాన్యమూలనుండి వచ్చి యట్లాంటికు తీరమందు వీచు తుపానులు వెనుకకు నడచును—అనఁగా, నైఋతిమూలనుండి ఈశాన్యములకుఁబోవుచుఁ గ్రమముగ వీనికి బలము తగ్గును—అను సంగతిని బెంజమిను గనిపెట్టెను. ఈకాలములో, నితనిచే "ఫ్రాంక్లినుస్టవు" చేయఁబడెను. రెండువత్సరాంతరములవారు దీనిని వాడుకొనిరి. అటుపైని దీనిని పరులు వృద్ధి చేసిరి. కట్టెలు లేకపోవుటవలన, పొగబాధ లేకను, దీని నితఁడు కనిపెట్టుటకు కుమ్యక్కుఁ డయ్యెను దీనివలన నితఁడు లాభము పొందవలెనని కోరలేదు. లాభమును బొందలేదు. "పెన్సిలువానియా గవర్నరు దీనినిజూచి, సంతోషించి, దీనిమాదిరిని మరికొన్ని తయారుచేయుటకు హక్కు నాకే యుండునటుల

చేయుము నని నాతోఁ జెప్పెనుగాని, నేను దానికిసమ్మతించ లేదు. ఇతరులుకనిపెట్టిన క్రొత్త సంగతులవలన మనమెట్టులలాభమును బొందుచుంటిమో, యట్టులనే మనము కనిపెట్టిన వానివలన నితరులుకూడ సంతసించవలెను. పరోపకారమునకు కదా, మనము కష్టపడుచుంటిమి" అని బెంజమిను వ్రాసెను.

సభవారు వాదముచేయుచున్న కాలమున, నితఁడు లేకరి గనుక, వారివాదములయం దిష్టము లేనందున, గోళ్లు మీటుచు కాలయాపనముచేయుట కితనికి కష్టముగ నుండెను. అందుచేత నితని స్నేహితుఁడు 'లోగను' అనువాఁడు ఫ్రెంచిభాషలో వ్రాయబడిన "చమత్కారచతుష్కోణము" అను నాటను నేర్పు పుస్తకము నితని చేతిలోఁ బెట్టెను. ఈ ప్రక్కపుటలో వ్రాసినదే అట్టి "చమత్కార చతుష్కోణము".

ఈ చౌకములో నిలువుగనున్న యంకెలను కలిపిన, 260 మొత్తము వచ్చును. సగము వరుసకలిపిన, దానిలో సగము మొత్తము వచ్చును. ఆరోహణ, అవరోహణగ, ఐమూలలంకెలను కలిపిన, 260 మొత్తము వచ్చును. అతఁ డీ చౌకమును చదువుటలో గలుపుచు కాలము పుచ్చుచుండెను.

52	61	4	13	20	29	36	45
14	3	62	51	46	35	30	19
53	60	5	12	21	28	37	44
11	6	50	54	43	38	27	22
55	58	7	10	23	26	39	42
9	8	57	56	41	40	25	24
50	63	2	15	18	31	34	47
16	1	64	49	48	33	32	17

చమత్కార చతుష్కోణము.

పదునొకండవ ప్రకరణము

దేశోపకారి

సుశీలుని వ్యాపారము సాగిన, నితని సుశీలము వన్నెకెక్కును. అట్లుసాగుటవలన నితనిమనస్సు కరఁగును; నమ్రత వహించు. సంతోషముగనుండును. కర్తృత్వమువలన వచ్చిన సొమ్ముకర్తకు మేలుచేయుననుటసందేహము. అసాధారణమైన ధర్మబుద్ధి, వివేకము కలిగియుండినగాని. కర్త శ్రేయస్సును పొందుట కష్టము. మానవశరీరము కనుక ధనము దీనికి మాంద్యము కలిగించును. అందుచేత ప్రజలకు వీఁ డుపకారియగుట న వీలులేదు. ముందు వెనుక లాలోచించి, క్రమముగ వ్యాపారము సాగుటవలన లాభమును బొందువాఁడు, చాలకాల మనుభవించి, తుదకు స్వార్జితము నుసద్వినియోగముచేయును.

బెంజమిను దినదిన ప్రవర్ధమానముగ వృద్ధిపొందుచు వచ్చెను. పరగణాలో నితని 'గెజెటు' వార్తాపత్రిక పేరుకెక్కి, ముఖ్య పత్రిక యయ్యెను. 'పూరిచర్డ్సు' పత్రిక ప్రచురింపఁబడి, జనులకు సంతోషము కలుగఁజేయుచుండెను. దీనివలన బెంజమినుకు లాభము వచ్చుచుండెను.

వ్యాపారము సాగినకొలఁది స్వగ్రామస్థులమన్ననల నతఁడు బొందుచు వచ్చెను. పురాతనపద్ధతి నవలంబించి పట్టణమును రాత్రివేళల కాపాడువారిసంఘమునుసంస్కరించుట కితఁడు మొదట సమకట్టెను. "ఏపేట తలారు లాపేటనురాత్రివేళ గాపాడుచుండిరి. రాత్రిసంచారములోఁ దనకుఁ దోడుగ నుండుట కింటి యజమానుల కొందఱిని తలారి పిలుచుచుండెను. అట్టుల తోడుగఁ బోవుట కిష్టములేనివారు, తలారికి సంవత్సరమునకు సుమారయిదు రూప్యము లిచ్చుచుండిరి. ఈ ధనమును వేతనముగ నిచ్చి, వీఁడితరులను దనకు సహాయముగ రాత్రివేళలఁదీసికొని బోవుటమాని, యాధనమును తానేవాడుకొనుచుండెను. ఇందుచేత వానిపని బాగుగనుండెను. ఒకదరాము సాగాయిని తలారివలనఁ బుచ్చుకొని, యతనివెంట ననేకదుండగీండ్రుపోవుచున్నందున, వారితోఁ గలిసి తలారితోఁ బోవుటకుఁ గొందఱు గృహస్థు లిష్టపడలేదు. వీరు గస్తితిరుగుట మానివేసిరి. చాల రాత్రులు వీరు త్రాగి మైమఱచియుండుట కల"దని బెంజమిను వ్రాసెను.

'అగ్ని నివారణసైన్యము' నొక టితఁడుస్థాపించెను. ఈ దండులోఁ జేరిన ప్రతివాఁడు తోలుసంచులు, బుట్టలు మొదలగువానిని సిద్ధముగ నుంచుకొనవలెను. ఎక్కడనైన, నిప్పు తగులుకొనిన, నా స్థలమునకు వీరందఱు తమవస్తువులతోఁ

బోయి, నిప్పునార్పుచుండిరి. నెలకొకపర్యాయము వీరు కలిసికొనుట కలదు. అప్పుడు, కాలానుగుణముగ, దండు యొక్క పద్ధతులను మార్చుటయో, లేక నూతనపద్ధతులను జేయుటయో జరుగుచుండెను.

సం॥ 1743-రము మేయినెలలో, "అమెరికా శాస్త్రపరిశోధన సంఘము"ను స్థాపించుట కితఁడు ప్రయత్నముచేసెను. ఈ సంఘముయొక్క ముఖ్యోద్దేశములను వ్రాసి, యతఁడు స్నేహితులకుఁ బంపెను. మొక్కలు, దుంపలు, వేళ్లు, వీని గుణములు, నుపయోగములు, వీనిని నలుగురికి తెలియజేయు విధము; ఖనులు, లోహములు; వర్తకవిశేషములు; నదులు, వీనియుపనదుల సంగమము, సరస్సులు, పర్వతములు; ఉపయోగమైన జంతువులను వృద్ధిజేయుట; తమదేశములో లేని జంతువులను బరదేశములనుండి తెప్పించి, వానిని బెంచువిధము; మొక్కలు నాటుట; తోటలు వేయువిధము; ఈ మొదలగు విశేషాంశములను జర్చించుటకు నీ సంఘమును సమకూర్పవలెనని బెంజమిను కోరెను. "తనకంటె గొప్పవాఁడు సమకూడు నటుల, సూచనాంశములను వ్రాసి పంపినటువంటి బెంజమిను, సంఘమునకు కార్యదర్శిగ నుండుటకు సమ్మతించెను" అని బెంజమిను వ్రాసెను. సంఘము రూపముబొంది కొన్ని సంవత్సరములవఱకు వర్ధిల్లెను. అయినను, దీనివలనఁ గలిగిన మేలు

శాశ్వతమైనదిగాని, యెన్నిక పొందినదిగాని కాలేదు. ఎందు చేతనన, దీనినివృద్ధిచేయుటకుఁ దగినపండితు లాకాలమున విశేషముగ లేరు.

సం॥ 1740-రము మొదలు సం॥ 1748-రము వఱకు, 'ఐరోపా' ఖండము సమరకల్లోలావృతమై యుండెను. 'న్యూ ఇంగ్లాండు' సంస్థానములలోని ప్రజలు తమ తీరములకు సమర భయము కలుగునని యెంచి, రక్షణ దుర్గములుగట్టి, సైన్యము జతపఱచి, యుద్ధనావలను సన్నద్ధముచేసి, సంరక్షణకు యుక్తమైన నితర సన్నాహమును జేసిరి. సం॥ 1744-రము వఱకు, వీరు భయపడుటకు గారణము కనపడలేదు. కాని, నాఁడు మొదలు సం॥ 1748-రములో జరిగిన "ఐక్సులాచపల్" సంధివఱకునూతన సీమలవారు సమరభయా కంపితగాత్రులైనను, "ఆత్మసంయమ శత్రుచ్ఛేదము"లకు తగిన సన్నాహమును వీరు చేయలేదు. బెంజమినుయొక్క ప్రేరణచే, గ్రామస్థులు స్వగ్రామమును రక్షించుటకుఁ బూనుకొనిరి.

సమరాద్యంత సంప్రాప్తదుఃఖములను బెంజమినువివరణలో వ్రాసెను. "రణభేరీనాదము వినినతోడనే, నందఱు భీతమానసు లగుదురు. ఒకని కొకఁడు సహాయముచేయు నను నమ్మకము లేదు గాన, ప్రతిమనుజుఁడు పరారియగును. తమయొద్దనున్న దానికంటె హెచ్చుధనము నిమ్మని శత్రువులు పీడించుదు రను

భయముచేత, భాగ్యవంతులు ముందుగ పరారు లగుదురు. పెండ్లాము, బిడ్డలు కలవాఁడు, వారిరోదనముఁజూచి వారిని దోడ్కొనిపోవును. ఎక్కడజూచినను రోదనమే......కొందఱు నెచ్చుగనూర్చుచు, మఱికొందఱు ముఖమున దప్పిదేర, పరుగిడుచుందురు. భయావహమాహవము" అని బెంజమిను వ్రాసెను. "ఐక్సులాచపల్" సంధివలన వీరు నిర్భయు లయిరి.

బెంజమిను తలిదండ్రులు నేఁటివఱకు సజీవులయి యుండిరి. వయోవృద్ధులు గనుక, వృద్ధాప్యముచేత వారు బాధపడుచుండిరి. వారు శ్రమపడుటకు విచారించి, బెంజమిను వారికి నుత్తరములను వ్రాయుచుండెను. సం॥ 80-రములు జీవించి, సం॥ 1744 రమున నితనితండ్రి, జోషయా ఫ్రాంక్లినుఁ స్వర్గస్థుఁ డయ్యెను.

అనేక సంవత్సరములు విద్యుచ్ఛక్తి విషయమై బెంజమిను పాటుపడెను. పదార్థ విజ్ఞానశాస్త్రజ్ఞుఁ డని పేరొందెను విద్యుత్సంబంధప్రయోగముల నితఁడు జేయుచుండెను. ఇట్లాఱుసంవత్సరములు గడచినవి. పిడుగులోని శక్తివిద్యుచ్ఛక్తియని కనిపెట్టిన మహాశయుఁ డితఁడే.

నోటిలో బెట్టుకొని కొఱకుట కొక కాసుపంపితిని. దానిని
బుచ్చుకొనుము. ముందుకు నీ కూంతు రీకాసుతో బిస్కెట్లను
కొని కొఱకుటకు పిలగు"నని చెల్లెలికి బెంజమిను వ్రాసెను.
ఆమె పిల్ల చనిపోయినపుడు, "మనము బ్రతికిన కాలంది, మనకిట్టి
విపత్తులు సంప్రాప్తమగును. దైవానుగ్రహమువలన నిట్టివి సం
ప్రాప్త మగునని, దైవవిధికి మనము బద్ధులమని తెలిసినను,
మనవలె నిదివఱ కెంద రిట్టి కష్టము ననుభవించిరో, ముందు
న కెంద అనుభవింపెదరో అను జ్ఞానము లేక, మనకిష్టము భరిం
చుటకు శక్యము కానిదని తలంచెదము. ఉపశమనపుమాటలెన్ని
చెప్పినను కార్యము లేదు. రక్తస్పర్శగనుక, దుఃఖము కొంతకాల
మువఱకు వ్యాపించి, క్రమముగ జల్లారును. ఇది నా స్వాను
భవమువలన జెప్పినమాట. కష్టములో నీవు దైవకటాక్షము
లను మఱచిపో నందుకు నే నెంతయు సంతసించుచున్నాను.
దైవకృపచేత, నీకు మిగిలిన పిల్లలు సజీవులుగనుండుదురుగాక"
అని బెంజమిను వ్రాసెను.

ఎన్ని పనులున్న నతఁడు శాస్త్రాభిలాషను బోఁగొట్టుకొన
లేదు. ఏకముగ విద్యుచ్ఛక్తి విషయములోనే నీతఁడు పాటు
పడుచుండలేదు. ఇతని ప్రోత్సాహమున, వాయవ్యమూలగ
నాశియాఖండమునకుఁ బోవు మార్గమును గనిపెట్టుటకు, ఫిలడల్
ఫియాలో వర్తకులందఱు సమావేశమై, యుత్తరధ్రువమున

కొక యోడను బంపుటకు సన్నాహముఁజేసిరి. ఇతఁ డాహూయము చేసినందున, స్వీడనుదేశపు వృక్షశాస్త్రజ్ఞుఁడు 'కాము' అనువాఁ డమెరికాకు వచ్చెను. బెంజమిను ఆలోచనలను మన్నించువారి నందఱిని, పండితుని దర్శనమున కతఁడు తీసికొని వెళ్లెను. ఊపిరితిత్తులనుండి వెలువడు వాయు వపరిశుద్ధమైన దని కనిపెట్టినవాఁడు బెంజమినను; గృహములలో గాలి వ్యాపకము బాగుగ నుండవలయు నని దృఢముగ సిద్ధాంతముఁజేసినవాఁ డితఁడే.

ఇతని మతవిషయాభిప్రాయములు మారలేదు. మనుజులకు మతము ముఖ్యమైన దను దృఢనమ్మక మితనికిఁగలదు. పిచ్చిభ్రమలను ఖండించుటకు బదులు, సత్యమును బ్రకటనముఁజేసి, వాని నంతరింపఁజేసిన, మతము పరిశుభ్రముగ నుండునని, ఇతని యభిప్రాయము. క్రీస్తుమతముయొక్క సత్యాధిక్యమును విశేషముగ గుర్తెఱిఁగినవా రితనికంటె మరియెవరును లేరు. గృహములు, వృక్షములు, ప్రదేశములు మొదలయిన యచేతనములు పవిత్రము లయినవి యని, యేభయముకలదో, యాది మాత్ర మితనికి లేదు. "ఇతరులనిమిత్తము నేను పాటుపడినపుడు, వారిని నే ననుగ్రహించితి నని తలంచక, విధాయకమైనపనిని జేసితి నని తలంచెదను. నాయాత్రలలో నేమి, నేను స్థిరముగ నుండినపుడేమి, జనులు నన్ను దయతో జూచుచుండిరి. తగిన

సంస్కరించుటకు బెంజమిను సమకట్టెను. సం॥ 1753-గ్రీష్మఋతువులో, దేశములోని తపాలాఫీసులను బరీక్షించుటకు బయలుదేరెను; నాలుగు సంవత్సరముల వఱకితఁడు కష్టపడెను. జనుల కుపయుక్త మగు గొన్ని సంస్కారములను బెంజమిను చేసెను. సం॥ 1753-ర మంత మగునప్పటికి, రాజు, గవర్నరు, పట్టణపుపెద్దలు, వీరిచేఁ బనులలో బెంజమిను నియోగింపఁ బడెను. విద్యుచ్ఛక్తి పరిశోధకుఁ డని పేరు వచ్చెను. అమెరికాలో నితని పేరు తెలియని వారు లేరు.

నిరాటంకముగ నెనుబదిసంవత్సరము లభివృద్ధిని జెందిన పెన్సిలువానియాపరగణాకు దుర్దినములు సంఘటిల్లెను. ఈ దినములలో నితనిని సేనా నాయకునిగ నియోగించిరి. ఇతని సేనాధిపత్యములో సైన్యములు బాగుగ నడుపింపఁబడెను. ఈ యాధిపత్యము ననుసరించి, సంధి చేయుట కితఁడింగ్లాండుదేశము వెళ్లెను. అక్కడ మూఁడు సంవత్సరము లుండి, తన సందేశము నతఁడు నిర్వర్తించుకొనెను. కార్యనిర్వాహము కేవల మితఁడు గోరిన ప్రకారము జరుగపోయినను, నష్టము మాత్ర మితనికి కలుగలేదు.

ఇంగ్లాండులోనున్న సమయమున బెంజమి నక్కడి పండితుల సహవాసము చేసెను. 'ఆక్సుఫర్డు' సకల కళాశాలాధ్యక్షులు బిరుదులు కొన్నితని కిచ్చిరి. ఇతఁడు 'డాక్టరు' అను బిరు

దును గూడపొందెను. ఈ గౌరవములను బొందిన తరువాత, నమెరికాదేశమునకు వచ్చెను.

సం॥ 15-రముల వఱకు కష్టపడి, సం॥ 57-రములు వయస్సున శేషించిన జీవితకాలమును సుఖముగ గడుపుటకు డాక్టరు బెంజమిను తలంచెను. సం॥ 1748-రములో, పనులను మాని శాస్త్రపరిశోధనఁ జేయవలె నని యితఁడు కోరెను. గృహ మిరుకటముగను, విరివిగను కట్టి, స్నేహితులతో ముచ్చటించుచు, తన పశ్చిమవయస్సు నంతము జేయుట కితఁ డుద్దేశించెను. ఈ కోరిక స్వప్నావస్థయయ్యెను. సంఘటిల్లిన వ్యవహారములలోఁ బట్టువడి, వాని ప్రవాహములోఁ గొట్టుకొని పోయినందున, కోరిన కోరికను పొందుట కితని కవకాశము లేకపోయెను. యుద్ధము సన్నద్ధమైనందున, నితఁడు గ్రంథపఠనము మానివేసెను. సం॥ 1763-రము మొదలు సం॥ 1770-రము వఱకు ఆంగ్లేయులకును ఫ్రెంచి వారికిని యుద్ధము జరుగుచుండెను. సం॥ 1764-రములో వ్యవహార రీతినిపట్టి, బెంజమి నింగ్లాండువెళ్లెను. అక్కడ లండను పట్టణములో నతఁడు కాపుర ముండెను. కొంత కాలము రాజకీయవ్యవహారములను జూచి, తదనంతరము వానిని వదిలి, రిత్తగ నతఁడు కాలయాపనముఁ జేసెను. సం॥ 1770-రమున నితఁడు లండనులో నుండెను. ఇతని మనుమఁడు "విల్లియం టెంపిలు ఫ్రాంక్లిను" అను వాఁ డితని యొద్దనుండి, కోరిన

సహాయమును సాంత్వనమును తాతగారికిచ్చుచుండెను. ఇతని భార్య ఫిలడల్ఫియాలోనుండి పోయెను. ఆమె భర్త రాక మనమున నిరీక్షించుచు, స్వగృహమున జరిగిన వృత్తాంతముల నతనికిఁ దెలియఁజేయుచుండెను. ఇంతకాలమున కితని కుమారుఁడును వివాహమాడుటకు, ఫిలడల్ఫియాలోనివర్తకుఁడు, 'రిచ్చర్డుబేచి' అనువాఁడు నిశ్చయించి, గృహిణి బెంజమినుతోని సంగతిని జెప్పెను. భర్తకీ సంగతి నామె తెలియఁజేసెను. కొంతకాలమునకు వారిరువురు వివాహమాడిరి.

బెంజమిను పదిసంవత్సరము లింగ్లాండులో నుండెను. తన స్వదేశాభిమానము, లోకోపకారబుద్ధిని పనులలోఁ జూపించుట కితఁడు కష్టపడుచుండెను. ఒక సమయమున వైద్యశాలను జూచిన, ఫిలడల్ఫియాలోని వైద్యశాల యితనికి జ్ఞప్తికి వచ్చుచుండెను. పట్టుపురుగులను బెంచువిధము, వానినుంచి పట్టును తీయువిధమును గుఱించి తగిన సమాచారమును సంగ్రహించి, పెన్సిలువానియాలోని తన స్నేహితుల కితఁడు పంపుచుండెను. పట్టుపురుగులను బెంచుటకు పెన్సిలు వానియాలోఁ గొందఱు బయలుదేరిరి. ఇంగ్లాండు రాణీగారికి స్వదేశమునుండివచ్చిన పట్టును బహుమానముగ నితఁ డిచ్చెను.

సం॥ 1771-వ ములో కప్తాను 'కుక్కు' భూగోళ యాత్రను సముద్రమునిూఁద చేసి, తిరిగి వచ్చెను. ఇతఁడు, 'యార్కుషి

యందలి యొక సేద్యకాని కుమారుఁడు. 'పసిఫిక్కు' మహా సముద్రముమీఁద యాత్రచేసి, దానిలోని వింతల నితఁడు చెప్పెను. 'న్యూజీలాండు' దీవిని మొదట నితఁడు జూచెను. ఈ కాలములో నితని సంగతుల నందఱు ముచ్చటించుచుండిరి. పసిఫిక్కు దీవులలోనున్న వారు ధైర్యశాలు లని, ధాన్యము, పసువులు, కోళ్లు లేని వారని యైరోపా వాసులకుఁ దెలిసెను. ఈ వస్తువులను వారికి పంపుటకుఁ బ్రయత్నముచేసి, చందాలు వసూలుచేసిరి. బెంజమిను తనకు తోఁచిన చందా నిచ్చెను. కొన్ని కారణములచేత నీపని సాగలేదు.

ఇతఁడు ప్రయోగము లోనికి దీసికొని రాని స్వల్పవిషయ మేదియు లేదు. ఒకనాఁ డితని భోజనకాలమున, 'వర్జీనియా' దేశమునుండి తేఁబడిన 'మదీరా' మద్యమును సీసాలోనుండి పాత్రలోనికిఁ బోయునపుడు, చచ్చిన మూఁడీఁగలు పడినవి. "చచ్చిన యీఁగలమీఁద సూర్యకిరణములు ప్రసరింపఁజేసినం దున, నవి పునర్జీవమును బొందు నని విని, నేను వీనిని యెండలోఁ బెట్టితిని. మూఁడు గంటలలోపున, వీనిలో రెండు చైతన్యమును బొంది, కాళ్లు కదిల్చి, కండ్లనులుపుకొని, రెక్కలను విదలించి, తాము ఇంగ్లాండు దేశమునకు వచ్చిన సంగతిని తెలియక, యెగిరి పోయెను. మిగిలినదానిని, సాయంకాలము పటు కెంపులో నుంచి తినిగాని దానికి జీవమురాలే"దని బెంజమిను వ్రాయుచు,

"నీటిలో మునిఁగి, చచ్చిన వారిని బ్రతికించుటకు వారి కళేబరములను తైలద్రోణిలో నుంచు విధమును గనిపెట్టిన బాగుగ నుండునని నేను తలంచెద" నని ముగించెను. ఇతఁడీ కాలములోనే "స్కాట్లండు, ఐర్లండు, ఫ్రాన్సు" దేశములను జూచుటకు వెళ్లెను.

ఇంతకాలమునకు స్వదేశమునకుఁ బోవలెనని బెంజమిను సమకట్టెను. పదిసంవత్సరము లయి, దారాపుత్రాదుల విడనాడి పరదేశమం దితఁడుండెను. ఇతఁడు ప్రయాణసన్నాహముఁ జేయుచుండెను. కొంతకాలము గృహిణి బెంజమిను స్వస్థతలేక బాధపడుచుండెను. కాని, యామె కపాయము గలుగునని స్నేహితులెవరనుకొనలేదు. ఇంతలో నామెకు పక్షవాతమువచ్చి, నాలుగయిదు రోజులు శ్రమపడి, యామె పంచత్వమును బొందెను. ఈ సమాచారము బెంజమినుకు దెలిసెను. నలుబదినాలుగు సంవత్సరములు వీరు గృహస్థాశ్రమములోనుండి, నిష్కళంకముగ దాంపత్యసుఖము ననుభవించిరి, ఇతఁడు గృహమును విడిచి, పరదేశములోనుండిన కాలమున, భార్యాభర్త లన్యోన్యముగ వ్రాసికొనిన యుత్తర ప్రత్యుత్తరములు చదివిన, వారి యనురాగము వెల్లడి యగును. సమయము వచ్చినపు డెల్ల, నామె సుఖజీవనమునకు తగినవస్తువుల నితఁడు పంపుచుండెను.

ఆమె యుక్తాయుక్త విచక్షణ గలదని తెలిసి, గృహకృత్యము లామె చేతిమీఁద జరుగుట కతఁ డొప్పుకొనెను.

సం॥ 1775-రవ మార్చి తే 21 దిని బెంజమి నింగ్లాండు నుండి బయలుదేరి, మేయినెల తే 5 దిని ఫిలడల్ఫియాలో వచ్చి చేరెను.

స్వస్తి.

కొంతకాలము వఱ కితఁడు రాజకీయ వ్యవహారములలో మెలఁగుచుండెను. గృహకృత్యములలో దైన్యము లేక జీవించుచుండెను; సంబంధబాంధవ్యములలో నెట్టి కలతలు లేక యుండెను. కొన్ని సంవత్సరములకుముందు కట్టుట కారంభము చేసిన గృహనిర్మాణము ముగిసినందున, దానిలో నితఁడు ప్రవేశించెను. దానిలో నొకగదిలో పుస్తకభాండాగార ముంచఁబడెను. "నా పిల్లలు, కూఁతురు, మనుమలాఱుగురు వీరితో కలిసి కాలమును నేను గడుపుచున్నాను. నా పెద్దమనుమఁడు కళాశాలలోఁ జదువుకొనుచున్నాఁడు. కడమవారు మంచిస్వభావముకలవారు. వీరు పెద్దవారై, ప్రపంచములోఁ దిగిన తరువాత, నే నడవడికలవారగుదురో, నేను వారిని జూచుటకు జీవించను; వానిని ముందుకు జూచి చెప్పలేను. కనుక, నీకాలమును వారితో నెమ్మదిగ, నడు

పుదును. ముందుసంగతి దైనమెఱుఁగు"నని బెంజమినువ్రాసెను. తనను జూచుటకువచ్చిన వారి కతఁడు దర్శనమిచ్చుచుండెను. ప్రియస్నేహితుల కుత్తరములు వ్రాయుటకలదు. సం॥ 1788-రము అక్టోబరునెలలో నితఁడు పనులన్నియు మానివేసెను.

వృద్ధాప్యముచేత నితనిశరీరమునకుఁ దఱుచుగ బాధ కలుగుచుండెను. బాధలేనిసమయమున, నతఁ డుత్తరములు వ్రాయుటయో, లేక స్నేహితులతో ముచ్చటించుటయో, లేక మనుమలతో నాడుటయో, జరపుచుండెను. ఎన్నడును వ్యర్థముగ నితఁడు కాలయాపన చేయలేదు.

సం॥ 1790-రము ఏప్రిలు నెల వఱ కితఁ డేవ్యాధియు లేకయుండెను. అప్పుడు గుండెలలో నొప్పి, యుష్ణము బెంజమినుకు వచ్చెను. డాక్టరు 'జానుజోన్సు,' అను వైద్యుఁ డితనికి మందు నిచ్చుచుండెను.

"మరణమునకు పదియారు రోజులు ముందుగ బెంజమినుకు నుష్ణమువచ్చెను. తరువాత మూఁడునాలుగు రోజులకు, గుండెలు కెడమప్రక్కను నొప్పిగనున్న దని అతఁడు చెప్పెను. ఆనొప్పి యధికమై, దగ్గుపుట్టి, యతనికి శ్వాసారంభమయ్యెను. అతఁడు బాధచేత మూలుగుచు, విశేషము బాధ తనకులేదని చెప్పు

చుండెను. మొదట ననామధేయుఁడుగనుండి, తుదకు పేరు ప్రతిష్ఠలను బొందినందుకతఁడు పరమేశ్వరుని కొనియాడి, ప్రపంచమునందు విరక్తిని బొందించుటకై తనకు బాధలుగలిగెనని చెప్పెను. మరి యయిదు రోజులకు మృతినొందు నను సమయమున, శ్వాసతగ్గెను. ఉష్ణముజారెను. అందుచేత నందఱతఁడు జీవించునని తలంచిరి. ఈలోపున నూపిరి తిత్తులలో కుఱుపు పుట్టి, బ్రద్దలయి నందున, నుచ్ఛ్వాసనిశ్వాసములణఁగి, మాంద్యము ప్రవేశించి, క్రమముగ సం॥ 1790-రము ఏప్రిల్ తే 17 ది రాత్రి, పదునొకండు గంటలకు, డాక్టరు బెంజమిను ఫ్రాంక్లిను పరమపదమును బొందె"నని డాక్టరు జోన్సువ్రాసెను.

ఏప్రిల్ తే 21 దిని, మృతకళేబరమును సమాధి స్థలమునకు దీసికొనివెళ్లినపుడు, 20,000 వేల ప్రజవెనుక నడిచిరి. క్రైస్త్వాలయములలోని గంటలను మెల్లఁగ వాయించిరి. ఓడలమీఁది జండాలు సగము దించివేయఁబడెను. అతని శరీరమును భూస్థాపనచేయు కాలమున, శతఘ్నులు ఘోషించెను. భార్యాభర్తల శరీరము లొకదాని ప్రక్కనొకటి సమాధిచేయఁబడెను. వారి గోరీల మీఁదనున్న రాతిపలకలమీఁద, వీరి జననమరణముల సంవత్సరములు తప్ప మరియేమియు వ్రాయఁబడియుండలేదు.

బెంజమిను శరీర దార్ఢ్యముకలవాఁడు. ఇతఁడు పెద్దకాలమునకు స్థూలదేహియయ్యెను. అయిదడుగుల తొమ్మిదంగుళము లున్నతముకలవాఁడు. పిల్లికండ్లు, తెల్లని శరీరము కలవాఁడు. నెమ్మదిగ మాటలాడువాఁడు. అతని కనవసర మగు పనులలోనతఁడు జోక్యము కలుగఁజేసికొనలేదు. అందఱితోను గలిసిమెలిసి తిరుగుచు, కలుపుకోలుతనముగ నుండెను. తన ప్రియస్నేహితులతో మనస్సు నిచ్చి మాటలాడుచుండును. పరులతో నంతగ మాటలాడువాఁడుకాడు. జ్ఞానము, లౌకిక జ్ఞానము కలవాఁడు.

యద్యద్విభూతిమత్సత్త్వం శ్రీమదూర్జితమేవ వా।
తత్తదేవావగచ్ఛత్వం మమ తేజోంశసంభవమ్॥

Vedam & Co., Printers, 13, Oil Monger Street, Madras.

విజ్ఞానచంద్రికా గ్రంథమాల.

నియమములు

1. దేశాభివృద్ధికి ఆవశ్యకములైన గ్రంథములు ప్రచురించి భాషాభివృద్ధి చేయుటయే యీగ్రంథమాల యొక్క యుద్దేశ్యము. ఇందు సంవత్సరమునకు రమారమి 1600పుటలు గల స్వతంత్రమైన గ్రంథములు ప్రచురింపఁబడును.

2. కొందఱు తలచునట్లు ఇది మాసపత్రిక కాదు. ఇందు దేశదేశముల చరిత్రములును, పదార్థవిజ్ఞాన, రసాయన, జీవ, వృక్ష, మొదలగు ప్రకృతిశాస్త్రములును, దేశోపకారులగు కొందఱు మహనీయుల చరిత్రములును, ఇంగ్లీషు నందలి ఉద్గ్రంథముల భాషాంతరీకరణములును మాత్రము ప్రచురింపఁబడును. చరిత్రానుసారములగు కల్పితకథలు (Historical Novels) గూడ ప్రచురింపఁబడును.

3. ఈ గ్రంథమాలలో నిదివరకు అచ్చువేయఁబడిన గ్రంథముల నన్నిటిని కొనుచు నికముందు ప్రచురింపఁబడు గ్రంథముల నన్నిటినిగొనుటకు నొప్పుకొనువారు శాశ్వతపు చందాదారులు.

4. శాశ్వతపు చందాదారులకు ఈగ్రంథమాలలోని గ్రంథములన్నియు అర్థ వెలల కియ్యబడును. సంవత్సరము ఒక్కింటికి 1600 పుటలకంటె నెక్కువ పుటలుగల గ్రంథములు మేము ప్రచురించము. చందాదారులకు సంవత్సరమునకు రు. 4-0-0 కంటె నెక్కుడు కర్చుకానేరదు.

5. శాశ్వతపు చందాదారులు సంవత్సరపు చందా మొదట నీయనక్కరలేదు. ఒక్కొక పుస్తక మచ్చుపడగానే అది వాల్యూపేయబిల్ ద్వారా పంపబడును. పోస్టేజి చందాదారులే భరింపవలయును.

6. వెనుకటి పుస్తకముల నన్నిటినిఁ గొను చందాదారులు ప్రవేశరుసు మియ్యనక్కరలేదు. వెనుకటి పుస్తకముల నన్నిటిని ఒక్కసారి కొనలేనివారు రు 3-0-0ల వెలగలపుస్తకములు మొట్టమొదట కొనినఁజాలును. మిగత పుస్తకములు తరువాత తెప్పించుకొనవచ్చును.

7. వెనుకటి పుస్తకములు అక్కరలేనివారు ప్రవేశరుసుముక్రింద రు 1-0-0 చెల్లించవలెను.

8. చందాదారులు మా ప్రచురణములలోని గ్రంథములను చందాదారుల వెలకు ఒకటికన్న నెక్కువ పొందలేరు.

9. గ్రంథమాలలోని గ్రంథములన్నియు నునుపైన వళ్ళ సరికాగితములమీఁద ముద్రింపఁబడు. అనేక చక్కని పటములతో నొప్పుచుండును. క్యాలికో బైండు చేయఁబడు. సరసమైన వచన శైలినికలిగియుండును. ఇట్టు సర్వాంగసుందరములై చౌకవెలకు దొరకుగ్రంథములు తెలుగుభాషలో నరుదు.

కే. వి. లక్ష్మణరావు. ఎం. ఏ.

సంపాదకుడు.

ఆ. లక్ష్మీపతి, బి. ఏ., ఎం, బి., సి. ఎం.

మేనేజరు.

మౌంటురోడ్డు, మద్రాసు.

ప్రకటితమైన గ్రంథములు.

1.	అబ్రహాము లింకను (జీవితచరిత్ర)	0	12
2.	హిందూమహాయుగము (దేశచరిత్రము)	1	0
3.	జీవశాస్త్రము* (శాస్త్రీయగ్రంథము)	1	8
4.	రాణీసంయుక్త* (నవల)	0	12
5.	మహమ్మదీయ మహాయుగము (దేశచరిత్రము)	1	12
6.	పదార్థ విజ్ఞానశాస్త్రము* (శాస్త్రీయగ్రంథము)	1	8
7.	రసాయనశాస్త్రము (శాస్త్రీయగ్రంథము)	1	4
8.	ఆంధ్రులచరిత్రము 1 భా.* (దేశచరిత్రము)	1	4
9.	విమలాదేవి (నవల)	1	2
10.	కలరా (శాస్త్రీయగ్రంథము)	0	6
11.	జంతుశాస్త్రము † (శాస్త్రీయగ్రంథము)	0	9
12.	వృక్షశాస్త్రము † (గ్రంథశాస్త్రీ)	0	7
13.	శారీరశాస్త్రము † (శాస్త్రీయగ్రంథము)	0	11
14.	భౌతికశాస్త్ర ప్రథమపాఠములు † (శాస్త్రీయగ్రంథము)	0	10
15.	[illegible]చరిత్రము 1. భా* (జీవితచరిత్ర)	1	8
16.	భౌతికశాస్త్రము * (శాస్త్రీయగ్రంథము)	1	8
17.	ఢిల్లీదర్బారు (దేశచరిత్ర)	1	8
18.	ఆంధ్రులచరిత్రము 2. భా దేశచరిత్ర	1	8
19.	చంద్రగుప్తచక్రవర్తి (జీవితచరిత్ర)	0	12
20.	చలిజ్వరము (శాస్త్రీయగ్రంథము)	0	7

21.	అర్థశాస్త్రము 1 సం (శాస్త్రగ్రంథము)	1	8
22.	మహాపురుషుల జీవితచరిత్రలు (జీవితచరిత్రము)	1	4
23.	వ్యవసాయశాస్త్రము 1 భా. (శాస్త్రగ్రంథము)	1	4
24.	డిటో (శాస్త్రగ్రంథము) 2-వ భాగము	1	8
25.	రాయచూరుయుద్ధము (నవల)	1	4
26.	అర్థశాస్త్రము 2 సం (శాస్త్రగ్రంథము)	1	4
27.	విజయనగరసామ్రాజ్యము (నవల)	1	4
28.	పాతాళభైరవి (నవల)	1	4
29.	స్వీయచరిత్ర 2-వభా (జీవితచరిత్ర)	1	10
30.	వృక్షశాస్త్రము (మ్యానుయల్)	2	0

*పుస్తకములు ప్రస్తుతము నిలువలో లేవు.

† పుస్తకము నిండు వెలకే దొరకును.

చందాదారులుగా చేరగోరువారు

డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీపతి గారు

బి. ఎ., ఎం. బి. సి. ఎం.

మేనేజరు విజ్ఞానచంద్రికామండలి.

మౌంటురోడ్డు, మదరాసు.

అని వ్రాసికొనవలెను.